ПРОГРАМА

ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГЕНЕРАЛ ТОШЕВО

2022-2032 г.

ПРИЕТА С РЕШЕНИЕ НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ – ГЕНЕРАЛ ТОШЕВО
№.....

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение 3

Раздел I. Анализ на средата 6
1. Природо-географски фактори 6
1.1. Географска характеристика, местоположение и граници 6
1.2. Административно – териториална характеристика 7
1.3. Релеф, поземлени и горски ресурси 8
1.4. Почви и полезни изкопаеми 9
1.5. Климат 13
1.6. Води и хидрографска мрежа 16
2. Социално-икономически фактори 16
2.1. Демографски и социални характеристики 16
2.2. Икономически показатели 20
3. Анализ по компоненти на околната среда 29
3.1. Атмосферен въздух 29
3.2. Води 36
3.3. Земи и почви 48
3.4. Зелена система и биоразнообразие 53
4. Анализ по фактори на въздействие върху околната среда..... 77
4.1. Отпадъци 77
4.2. Шум 93
4.3. Здравно-хигиенни аспекти на околната среда 96
5. Управленски и финансови фактори 97
5.1. Структура на управлението на дейности, свързани с ОС 97
5.2. Сътрудничество с други институции и организации 100
5.3. Общински бюджет и финансиране на дейностите по ОС 101
5.4. Информиране на обществеността.....107

Раздел II. SWOT АНАЛИЗ 108

Раздел III. Визия за околната среда на общината.....110

Раздел IV. Цели на програмата за опазване на околната среда 110
1. Генерална стратегическа цел.....110
2. Специфични цели 110

Раздел V. План за действие 113

Раздел VI. Организация за изпълнението на програмата 127

Раздел VII. Мониторинг и контрол 128

Раздел VIII. Нормативна и стратегическа рамка 129

Списък на таблиците, фигурите, схемите 134

Списък на често използваните съкращения 135

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1 - Раздел „Лечебни растения“ към Програма за опазване на околната среда на община Генерал Тошево 2022-2032 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската Програма за опазване на околната среда (ПООС) за периода 2022-2032 г. се разработва на основание чл.79, ал.1 и ал.2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и се приема от Общинския съвет. Тя е необходима, за да се постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми на територията на община Генерал Тошево, запазване на доброто състояние на околната среда и формиране на адекватна политика на Общината за ефективно и целесъобразно използване на наличните ресурси. Настоящата Програма е разработена в условията на приемственост спрямо предходни общински екологични документи, стопански, финансови и други проучвания за територията на община Генерал Тошево. При изготвянето на Плана за действие към ПООС е обърнато специално внимание на Общия устройствен план на община Генерал Тошево и Плана за интегрирано развитие на общината за периода 2021-2027 г. за постигане на съвместимост с целите, проектите и дейностите по опазване на околната среда

Основните задачи, които се поставят с Програмата, са свързани с актуалните проблеми по опазване на средата, бъдещите инициативи за снижаване на вредните последици от човешката дейност, както и изготвяне на работен план, съдържащ схеми и организация на изпълнение, начини на финансиране, отговорни звена, методи за контрол, превантивни дейности и др. В ПООС се поставят и задачи за интегриране на икономическите и социалните цели с тези по опазването на околната среда при планиране на общинските дейности и създаването на оптимална екологична обстановка.

Целите на програмата се свеждат до следното:

- Определяне на най-важните екологични проблеми на общината и предприемане на съответните мерки за отстраняването им;
- Обвързване на бъдещите дейностите и проекти на общинска администрация, заложени в програмата с националните, световни тенденции и стратегии по управление на околната среда;
- Насочване на силите на общинските и държавни органи, частния и държавен бизнес, граждански сдружения, научни организации и гражданството към изпълнение на заложените в плана мерки и дейности за предотвратяване на нови замърсявания;
- Определяне на източници за финансиране (национални и международни програми, европейски фондове и др.).

Програмата се основава на следните **основни принципи**:

Устойчиво развитие

Устойчивото развитие се дефинира като развитие, което „посреща потребностите на настоящото поколение без да е в ущърб на възможността бъдещите поколения да посрещнат собствените си нужди”. То се постига посредством осъществяването на политики, при които се хармонизират и интегрират икономическото, социалното развитие и опазването на околната среда. Тази концепция предполага устойчив икономически ръст, намаляване на бедността, справедливо разпределение на националното богатство, подобряване на общественото здраве и качеството на живот, като същевременно се намалява замърсяването на околната среда, предотвратяват се бъдещи замърсявания и се съхранява биологичното разнообразие.

Опазване на природните ресурси

Постигането на целите на устойчивото развитие изисква съблюдаването на принципа устойчиво използване на природните ресурси и принципа на заменяемост. Природните ресурси следва да се използват при условия и по начини, при които да се съхраняват екосистемите и присъщото им минерално, биологично и ландшафтно разнообразие. Моделите на потребление на възобновяеми ресурси следва да гарантират тяхното непрекъснато и ефективно обновяване, както и запазване и подобряване на качеството им. Невъзобновяемите ресурси следва да се използват рационално и разумно, включително и като бъдат налагани ограничения върху използването на стратегически и редки природни ресурси и тяхната замяна в потреблението с алтернативни ресурси и синтетични материали.

Принцип на превенцията и предпазливостта

Необходимо е да се даде предимство на предотвратяването на замърсяванията за сметка на отстраняването на екологичните щети, причинени от тях. Дейности, които съгласно принципа на предпазливостта, представляват потенциална заплаха за околната среда и човешкото здраве следва да се избягват.

Всяка една дейност трябва да се планира и осъществява така, че:

- да причинява минимални изменения на околната среда;
- да създава най-малък риск за околната среда и човешкото здраве;
- да се редуцира до възможния минимум използването на суровини и енергия при производството, дистрибуцията и потреблението на стоки и материали;
- да осигурява възможности за рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия от отпадъците, генерирани от потреблението на продуктите;
- да се предотвратяват и ограничават отрицателните ефекти върху околната среда още при източника на замърсяване.

Принципът на предпазливостта се прилага посредством оценка на въздействието върху околната среда и използване на най-добрите налични технологии. Липсата на сигурни научни данни не следва да бъде възприемана като основание за непредприемане на мерки за предотвратяване на деградацията на околната среда, в случаи на потенциални или съществуващи въздействия върху нея.

Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики

Според този принцип е необходимо изискванията за опазване на околната среда да бъдат интегрирани в секторните политики и в тези на национално, регионално и местно равнище.

Субсидиарност на политиките

Този принцип се основава на децентрализиране на процеса на вземане на решения. Необходимо е все повече компетенции и отговорности да бъдат трансферирани в посока от централно към регионално и местно равнище. Органите на регионалното и местното управление са по-близо до проблемите и в някои случаи до правилните решения за справянето с тях.

Замърсителят плаща за причинените вреди

Замърсителят заплаща глоби и такси, ако извършваните от него дейности причиняват или могат да причинят натиск върху околната среда, или ако произвежда, използва или търгува със суровини, полуфабрикати и готови продукти, съдържащи материали, увреждащи околната среда. Замърсителят трябва да поеме екологичните разходи, за предприемане на превантивни мерки, ако в резултат на дейността му е възникнала непосредствена заплаха за екологични щети, както и за оздравителни мерки при настъпване на екологични щети.

Прилагане на чисти технологии

Необходимо е да се насърчава въвеждането на „чисти технологии" и постепенно да се преустановява използването на технологии, които причиняват вредни въздействия върху околната среда. Следва да се прилагат „най-добри налични техники" в индустрията и енергетиката по смисъла на Директива 96/61/ЕС за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, както и „добри земеделски практики" в селското стопанство, съгласно дефиницията на Организацията за прехрана и земеделие на ООН (FAO).

Използване на икономически инструменти за опазване и подобряване състоянието на околната среда

Икономическите инструменти, които се използват за целите на екологичната политика е необходимо да включват стимули за въвеждане на съобразени с опазването на околната среда технологии, иновации, дейности и практики, и да предвиждат постепенно премахване на субсидии, които подкрепят дейности, причиняващи вредни въздействия върху околната среда.

Потребителят плаща

Всеки, който ползва природни ресурси и услуги следва да заплаща реалната цена за тях и да покрие разходите за възстановяването им.

Споделена отговорност

Всички страни, които носят отговорност за замърсяване на околната среда трябва да участват в разрешаването на възникналите екологични проблеми.

Достъп до информация за околната среда

Компетентните органи следва да предоставят на обществеността информация за околната среда. Всеки има право на достъп до наличната информация за околна среда, без да е необходимо да доказва конкретен интерес.

Участие на обществеността във вземането на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда

На обществеността следва да бъде осигурена възможност да участва в процеса на вземането на решения за околната среда, както и да й бъде осигурен ефективен достъп до правосъдие по въпроси на околната среда.

Основанието за правомощията на органите на местната власт по отношение на процесите на управление на околната среда се съдържа в Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), в който е посочено, че местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност, включително в сферата на опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси (чл.17).

Специалният Закон за опазване на околната среда вменява на кметовете на общини функцията на компетентен орган по опазване на околната среда (чл.10, ал.1, т.6). Като такива, на тях са възложени редица задължения за управление на компонентите и факторите на околната среда на територията на общината (чл.15, ал.1).

В тази връзка, ПООС на община Генерал Тошево съдържат раздели, които са обособени по компоненти и фактори на околната среда и следват както разпоредбите на специалните закони, така и другите национални планове и програми, които се приемат в отделните сектори, като въздух, води, почви, отпадъци, шум. Поставен е акцент върху използването в максимална степен на наличните и потенциални благоприятни възможности, оползотворяването на природните ресурси чрез неутрализиране на заплахите, които средата поставя:

- преустановяване замърсяването на водите и почвите - изграждане на канализационни системи и съоръжения за пречистване на отпадъчните води;
- подобряване състоянието на екосистемите и биологичното разнообразие;
- развиване на екологосъобразно земеделие и отстраняване на факторите, водещи до деградация на почвите и влошаване на агротехническите им показатели;
- разширяване и усъвършенстване на системата за управление на отпадъците;
- намаляване замърсяването на атмосферния въздух и ограничаване на шумовите емисии.

Програмата за опазване на околната среда на община Генерал Тошево 2022-2032 г. е документ с отворен статут, с възможност за периодично допълване, доразвиване и разширяване на обхвата, в съответствие с настъпилите промени в приоритетите, в екологичното законодателство и в стратегическото развитие на държавата, засягащо общината.

Избраният подход за разработването на Програмата съответства на одобрените от МОСВ методически указания. Основният използван инструментариум в разработката е стратегическото планиране, почиващо на социално-икономически, целеви, проблемен и SWOT анализи. ПООС поставя началото за решаване на екологичните проблеми, натрупани през последните години, чрез привличане на всички заинтересовани страни за участие.

РАЗДЕЛ I. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. Природо-географски фактори

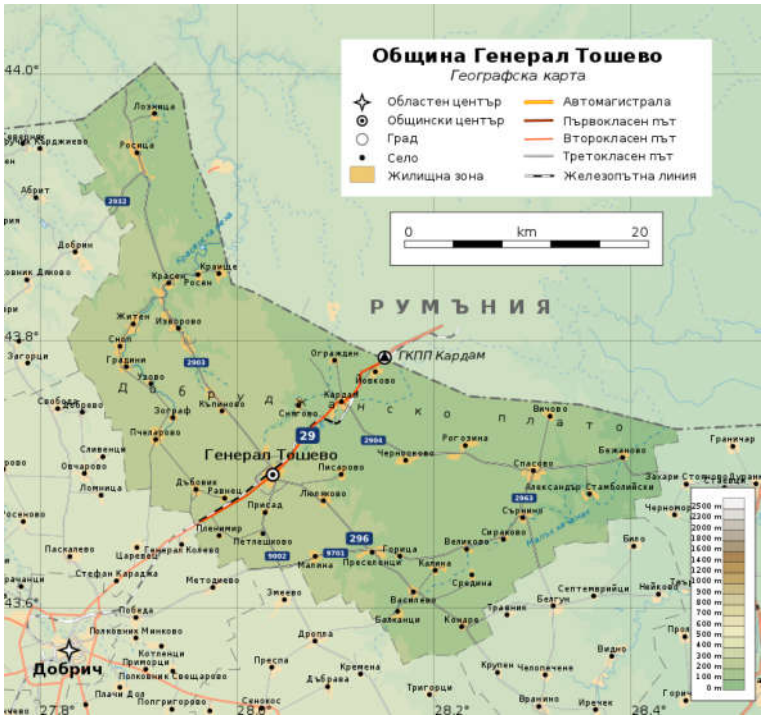
1.1. Географска характеристика, местоположение и граници

Фиг. 1: Карта на област Добрич

Община Генерал Тошево е разположена в Североизточна България, в Южна Добруджа и е една от съставните общини на област Добрич. Северната й граница е Република Румъния, на изток граничи с общините Шабла и Каварна, на запад с община Крушари, а на юг с общините Балчик и Добричка. С площ от 982 кв. км., община Генерал Тошево заема 20,8% от територията на областта и 6,8% от Североизточен район (СИР). В общината към 31.12.2020 г. живеят 12558 души или 7,37% от населението на област Добрич и 1,36% от жителите на СИР.

Община Генерал Тошево е една от 8-те в област Добрич. Тя е на второ място по територия и на шесто място по население в областта. В общинската територия има добре развита пътна и железопътна мрежа (ЖП линия Добрич-Кардам за Букурещ и Европа), които осигуряват свързаност и достъпност.

Фиг. 2: Карта на община Генерал Тошево

Административният център - град Генерал Тошево отстои на 25 км. североизточно от областния център - град Добрич, на 75 км. от град Варна, на 205 км. от град Бургас, на 253 км. от град Русе, на 450 км. от град Пловдив и на 504 км. от столицата София. Град Генерал Тошево се намира на 78 км. от град Констанца, който е важно пристанище и икономически център в Република Румъния и на 267 км. от град Букурещ – столицата на Република Румъния.

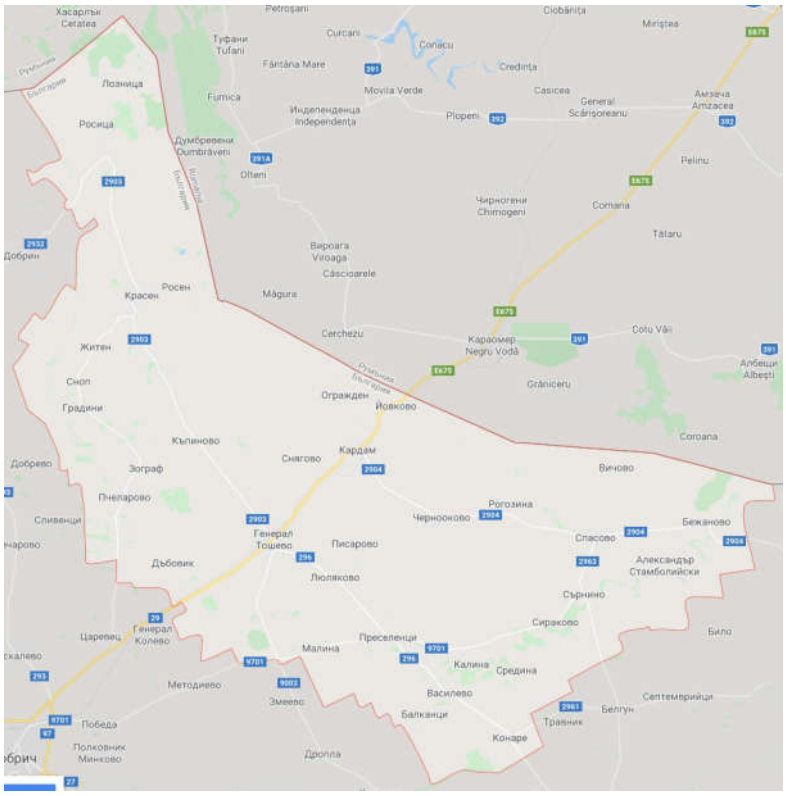
По брой населени места (42), община Генерал Тошево се нарежда на второ място в областта. Средната гъстота на населените места е 4,28 н.м./100 км2 при средна за страната – 4,78 н.м./100 км2. Същевременно гъстотата на населението към 2019 г. (13 души на кв. км.) е по-ниска от средните стойности за област Добрич (36,4), за СИР (63,3) и за страната (63).

1.2. Административно – териториална характеристика

Съгласно настоящото административно-териториално деление на страната град Генерал Тошево е административен център на едноименната община. Селищната мрежа се е формирала в зависимост от природните и теренни условия и с оглед историческото развитие и поминъка на населението. Тя се състои от 42 населени места – административния център град Генерал Тошево и 41 села.

Съгласно Заповед № РД-02-14-2021 от 14 август 2012 г., изм. със Заповед № РД-02-14-1072 от 30 октомври 2018 г. на Министъра на Регионалното развитие и благоустройството, издадена на основание чл.36, ал.2 на Закона за административно-териториалното устройство на Република България, населените места са категоризирани както следва: град Генерал Тошево е 3-та категория; село Кардам е 5 категория; Житен, Красен, Люляково, Преселенци, Пчеларово, Росица, Спасово са 6-та категория; Василево, Дъбовик, Изворово, Йовково, Кълиново, Малина, Петлешково, Присад, Равнец, Рогозина, Сноп, Снягово, Чернооково са 7-ма категория; Александър Стамболийски, Балканци, Бежаново, Великово, Вичово, Горица, Градини, Зограф, Калина, Конаре, Краище, Лозница, Огражден, Писарово, Пленимир, Росен, Сираково, Средина, Сърнино, Узово - 8-ма категория.

Фиг. 3: Селищна мрежа на община Генерал Тошево

Съгласно йерархичната система на Националната концепция за пространствено развитие на България за периода 2013-2025 г., Генерал Тошево е определен на 4-то ниво - малки градове с микрорегионално значение в периферни и гранични райони.

По разположение спрямо общинския център, населените места се обособяват в три групи: На север, на изток и на запад от гр. Генерал Тошево. Прави впечатление сравнително

балансираното разпределение на отделните населени места върху територията на общината и характерното централно местоположение на общинския център.

Дисбалансът (поляритетът) се проявява при демографските, икономическите и функционалните характеристики на селата. По тази причина и поради големия брой населени места, общината има нужда от целево създаване на вторични опорни центрове, различни от град Генерал Тошево, които да гарантират балансираното развитие на района в бъдеще.

Административният център - град Генерал Тошево е разположен в центъра на територията на общината. Близо до него са ситуирани селата: Къпиново, Дъбовик, Равнец, Присад, Люляково, Писарово, Петлешково и Кардам. Всички останали населени места са с периферно местоположение спрямо административния център, сравнително равномерно разпределини по границите на общинската територия. Отстоянието на населените места от град Генерал Тошево е от 5 до 36 км.

Съгласно §1 от Допълнителните разпоредби на Наредба №7/22.12.2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, урбанистичната класификация на община Генерал Тошево включва следните категории: 1 много малък град – Генерал Тошево (до 10 хил. жители); 8 малки села (от 250 до 1000 жители) и 33 много малко села (до 250 жители). Селищната система на общината е неустойчива. Застрашени от обезлюдяване и изчезване са селата: Краище (0 жители към 2019 г.), Огражден, Узово, Лозница, Вичово, Александър Стамболийски и Конаре.

1.3. Релеф, поземлени и горски ресурси

Релефът на община Генерал Тошево е хълмист и равнинен, като територията ѝ изцяло попада в източната част на Дунавската хълмиста равнина и заема част от Добруджанското плато. Сравнително голямата територия на общината не е богата на релефни форми. Тя попада изцяло източно от вододела на с. Росица и с. Стожер, от където Добруджанското плато получава лек наклон на изток и североизток. То е слабо разчленено от суходолията, които са насочени към Черно море. Средната надморска височина на общината е 176.1 м. Територията в западната част има добре изразен хълмисто-платовиден характер с максимална височина до 250 м. надморско равнище.

Максималната височина на община Генерал Тошево е Голямата могила (254 м), разположена южно от село Пчеларово, на границата с община Добрич-селска. Минималната височина на общината се намира в най-източната ѝ част в суходолието Малък качамак, на границата с Румъния, при 45-а гранична пирамида, североизточна от село Бежаново – 54 м н.в. Релефът на общината създава предпоставки за развитие на селското стопанство, с възможност за максимална механизация на производствените процеси и предпоставки за благоприятно разположение на техническата инфраструктура.

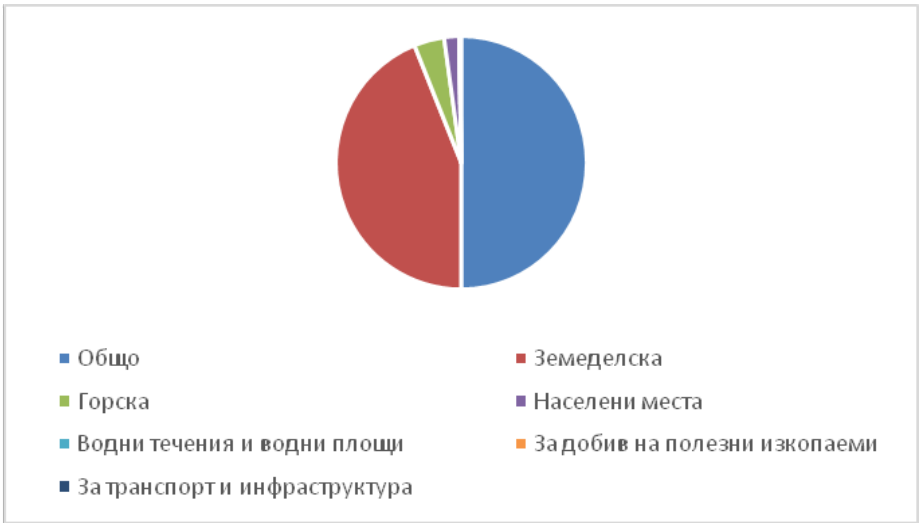
Най-голям относителен дял в територията на община Генерал Тошево заема земеделската земя – 861953 дка (87,4% от всички територии). На второ място е горската територия – 76572 дка (8%). Населените места са 4% или 37750 дка. Водните площи заемат 0,06% от територията на общината, а площите за добив на полезни изкопаеми 0,04%. Площите за транспорт и инфраструктура в общината са 0,5% или 4732 дка.

Таблица 1: Баланс на територията на община Генерал Тошево (дка)

Общо	Земеделска	Горска	Населени места	Водни течения и водни площи	За добив на полезни изкопаеми	За транспорт и инфраструктура
981731	861953	76572	37750	408	316	4732

Източник: Национален статистически институт

Графика 1: Разпределение на площта на община Генерал Тошевопо видове територии

Източник: Национален статистически институт

Геоложка среда

На територията на община Генерал Тошево се установяват две геоложки формации – Сармат и Кватренер.

Сарматът е представен главно от варовици, кавернозни варовици и песъчливи варовици, обикновено здрави и оцветени сиво до жълтеникаво. Мощността им варира силно от 15 м. до към 100 м., но обикновено е около 60- 70 м.

Кватернерът в района на общината е представен от льосови отложения (льосов комплекс) и глини. Льосовият комплекс покрива основните скали. Заравнените и заоблени форми на терена се дължат на льосонавяването, поради което всички долини и понижени участъци са били запълнени с льос. Мощността на льосовия комплекс варира силно от няколко метра до около 20 м. За района на гр. Генерал Тошево до ок. 12 м., с. Кардам и с. Люляково- около 5- 6 м., а около селата Житен, Росица, Лозница- до около 20 м. В льосовият комплекс се установяват обикновено два хоризонта льос и два хоризонта льосови глини. Льосът е бежов сух мокропорест, праховопесъклив, с редки дребни варовити кукли, трошлив и твърдопластичен. Льосовите глини са кафяви, някъде с червеникав оттенък, средно до твърдопластични с варовити ядки.

1.4. Почви и полезни изкопаеми

Почви

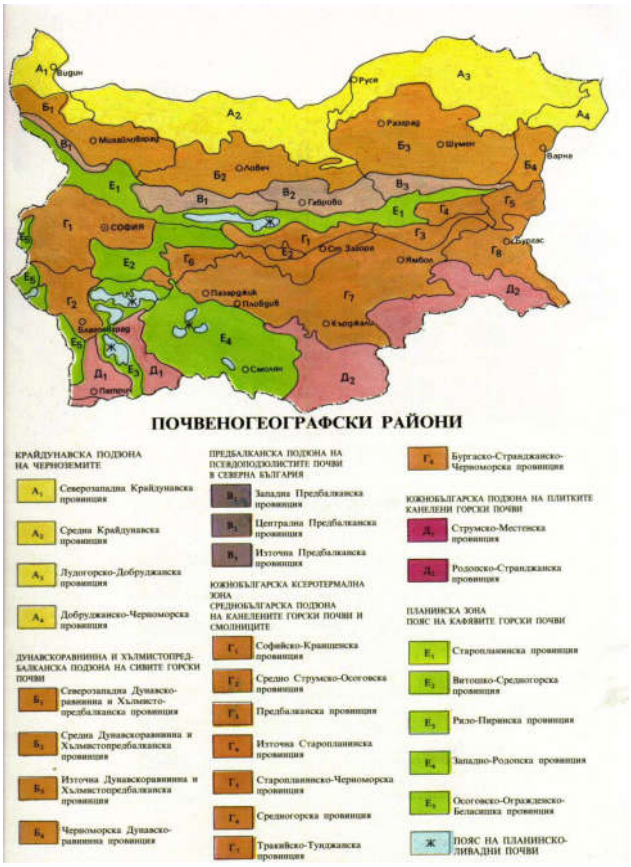
Територията на община Генерал Тошево попада в Крайдунавска подзона на черноземите в Лудогорско-Добруджанска и Добруджанско-Черноморска почвени провинции, обхващащи Дунавската равнина.

Почвите са един от основните ресурси в общината. Територията е заета изцяло с черноземи. Разпространени са трите подтипа:

- Карбонатни черноземи;
- Типични черноземи;
- Излужени черноземи.

Наличието на мощен хумусен хоризонт и добра запасеност от органично вещество обуславят високото естествено плодородие на тези почви. Подходящи са за зърнени култури, създаване на овощни насаждения и за отглеждане на фуражи, технически и някой зеленчукови култури.

Фиг. 4: Почвено-географско райониране на територията на България

Карбонатните черноземи преобладават в северозападната част на селищната система.

Те заемат изцяло землищата на селата Красен, Росен, Краище, Житен. Голяма част от землищата на селата Росица, Лозница, Изворово, Сноп, Градини и територията северозападно от Кардам. Характеризират се със средно мощен хумусен хоризонт, по механичен състав са средно до тежко песъкливо- глинести, имат рохкав строеж, добър въздушен и топлинен режим. Почвената им реакция е слабо алкална. Те притежават добра водопропускливост и средна водозадържаща способност. Отличават се с добро плодородие. Главно мероприятие за получаване на високи добиви е подобряване на водния им режим.

Таблица 2: Процентно разпределение на почвите в община Генерал Тошево към 2020 г.

Почвен тип	Площ (%)
Алувиално (делувиални), мощни	0,01
Делувиално ливадни почви	4,68
Черноземи	23,15
Карбонатен чернозем	10,17
Типичен чернозем	27,62
Чернозем карасолук	1,16
Излужен чернозем	33,12
Оврази и дерета	0,06
Скали	0,01

Институт по почвознание, агротехнологии и защита на растенията „Н. Пушкаров“, София – проучване „Ерозионен статус на почвите в землищата на Генерал Тошево”

Значително разпространение на територията на общината имат и типичните черноземи. Те са разположени по компактно в землищата на селата Спасово, Рогозина, Александър Стамболийски, Сърнино, Сираково, около с. Пчеларово, територията между селата Кардам,

Писарово, Чернооково и гр. Генерал Тошево. По своите морфологични, физични и химични свойства типичните черноземи са сходни с карбонатните черноземи, поради което са обединени в една агропроизводствена група.

Излужените черноземи са разпространени най- много в южната част на общината. Те заемат териториите южно от гр. Генерал Тошево, около селата Дъбовик, Равнец, Люляково, Малина, Преселенци, Петлешково, между Чернооково и Рогозина, около Росица, Василево, Балканци, Конаре. Тези почви се характеризират със средно мощен хумусен хоризонт. Механичният им състав е средно до тежко песъкливо глинест.

Почвената им реакция е неутрална. Макар и незначителни по площ, на отделни места се срещат плитки, ерозирали, слабопродуктивни земи. Разпространени са главно в източната част на системата около държавния горски пояс край селата Бежаново, Александър Стамболийски, Сърнино, Сираково, Калина, Василево, Балканци, около Кардам, Огражден и Генерал Тошево.

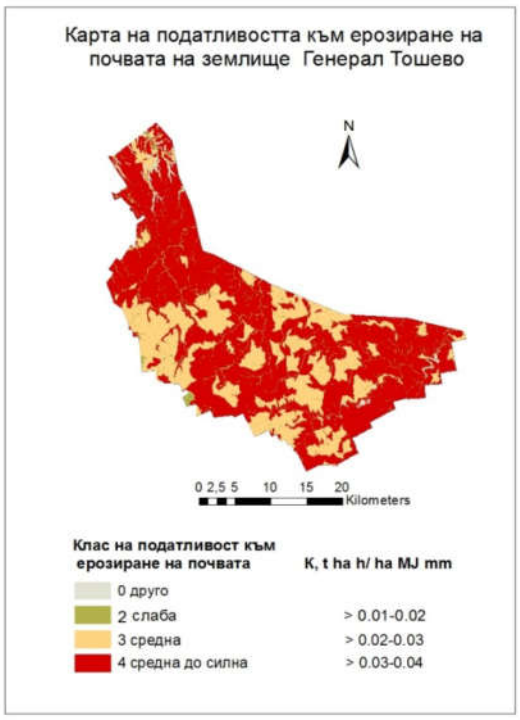
Ерозията на почвата оказва влияние върху почвените ресурси на дадена територия и силно въздействие върху обработваемата земя. В България почвено-климатичните и стопански условия способстват за интензивното проявление на водна, ветрова и иригационна (напоителна) ерозия. Около 65% от стопанисваните земи са с различна степен на риск от водна ерозия, а 24% са потенциално застрашени от ветрова такава

Водна ерозия на почвата

Въз основа на изчислените стойности на индекса на податливост към ерозиране на почвата (К-фактор) за характерните почвени различия за територията на землище Генерал Тошево варират в границите от най-слабо податливата към ерозиране почва Черноземи (0.001 t ha h / MJ ha mm) до най-податливата към ерозиране Карбонатен чернозем (0.040 t ha h / MJ ha mm).

Изготвената карта на фиг. 5. показва разпределението на земите по класове податливост към ерозиране на почвата (К-фактор) за землището на Генерал Тошево.

Фиг. 5: Податливост към ерозиране на почвата на землище Генерал Тошево

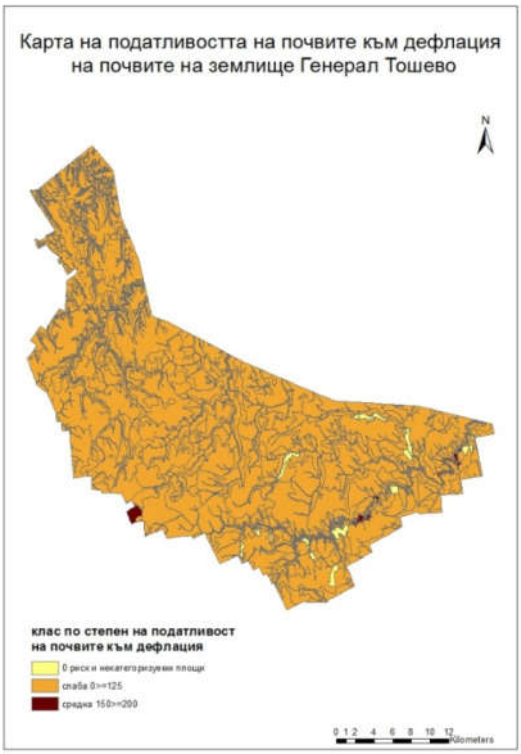

От фиг. 5 става ясно, че повече от половината от територията на землищата в община Генерал Тошево се характеризира със средна до силна податливост към ерозиране. Приблизително около 34,4 % от земите на територията на землището е заета от земи със средна и слаба податливост към ерозиране на почвата.

Ветрова ерозия на почвата

Картата на фиг. 6 представя разпределението на територията по риск от проявление на ветрова ерозия. Преобладаващ е класът със слаба податливост (0>=125). Малка част от територията попада в клас средна податливост (150>=200). Рискът от ветрова ерозия е силно зависим от ерозионността на ветровете. От значение за проява на ерозия е и начинът на обработка на почвата. Равнинната територия позволява голяма част от площта да се обработва и по-този начин се ограничава развитието на ветрова ерозия.

Фиг. 6: Карта на класовете на податливост към дефлация на почвите (I-фактор) за територията на землище Генерал Тошево

Най-голям процентен дял от землище Генерал Тошево(около 65,4 %) заемат почвите със средна до силна податливост към ерозиране. С най-малко процентно участие 4,68 % заемат земите със слаба податливост към ерозиране.

Високият дял на обработваемите площи показва пригодността на земите за отглеждане на различни култури. Въпреки равнинния релеф на територията, което е предпоставка за проява на ветрова ерозия, почвите на терена имат слаба податливост към дефлация.

Полезни изкопаеми

На територията на община Генерал Тошево се срещат следните полезни изкопаеми:

- **Черни каменни въглища** – близо до границата на общината се намира добруджанския въглищен басейн. Центърът му е около с. Вранино община Каварна. Запасите на въглища са много големи (повече от всички запаси на въглища в България взети заедно), като качеството им е много добро-висококалорични коксуващи черни въглища.

Същите обаче се намират на голяма дълбочина – между 300 м. и 1300 м. от повърхността и лежат под два обилни водоносни хоризонта (сарматския и валанжския). Това изисква много време на проучване и определяне начина на експлоатацията им.

- **Бентонитови глини** - намират се североизточно от с. Красен. Не са извършвани геоложки проучвания, но се предполага, че биха могли да се използват за химическата, хранителната и нефтената промишленост, тъй като притежават свойството да поглъщат определени

вещества, намиращи се в газообразно или разтворено състояние. По геоложки съображения запасите са големи и находището перспективно.

- **Глини за тухларската промишленост** - за тази цел могат да се използват льосът и льосовите глини, които покриват по-голямата част от общината.

На територията на с. Рогозина са проведени дейности по проучвания за природен газ и до този момент находището не се ползва, поради проведен референдум в община Генерал Тошево за забрана на добива.

1.5. Климат

Територията на община Генерал Тошево попада в Европейско-континенталната климатична област – по-специално – в умерено-континенталната климатична подобласт, но е с ясно изразено Черноморско климатично влияние.

Климатът на умерено – континенталната област се формира под влиянието на океански въздушни маси на умерените ширини, които нахлуват предимно от североизток и по – рядко от северозапад. За разлика от останалата част на Дунавската хълмиста равнина, тук климатът е по – смекчен: зимата не е така студена и лятото не е толкова горещо. Все пак континенталността на климата личи от по – голямото годишно колебание на температурите.

Умерено – континенталната област е характерна с не особено високи количества валежи през пролетта и есента и максимум през лятото, като летният максимум е през юни, а зимният минимум – през януари.

Климатът в Черноморската област се формира под влияние на два основни фактора – особеностите на атмосферната циркулация в тази част на Балканския полуостров, от една страна, и климатичното влияние на Черноморския басейн от друга. Както в преходно – континенталната област и тук се преплитат две климатични влияния – континентално – европейско от север и северозапад и средиземноморско - от юг. Под влияние, на Черно море тук се формира един по – различен климат, който не може да бъде отнесен нито към преходно – континенталния, нито към преходно – средиземноморския.

Таблица 3: Средномесечните стойности на основните метеорологични параметри

Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Температура, °C	-1,6	0,1	3,4	9,8	15,0	18,7	20,9	20,6	16,7	11,6	6,6	1,6
Максимална температура, °C	2,9	5,1	10,0	17,3	22,5	26,7	29,0	28,8	25,1	18,5	11,6	5,5
Минимална температура °C	-5,4	-3,2	-0,4	4,6	10,0	13,1	15,2	14,5	11,4	6,6	2,9	-2,0
Влажност, %	85	85	85	76	80	72	71	71	72	78	86	88
Обща облачност, брой дни	6,7	6,9	6,3	5,6	5,3	4,6	3,7	2,9	3,6	4,6	6,4	6,7
Скорост на вятъра,m/s	3,2	3,6	3,3	3,4	3,2	2,5	2,2	2,0	2,0	2,1	2,7	2,6

Източник: Климатичен справочник на Република България „Хидрометеорологична станция-Тервел”

Според климатичната подялба на България, границата на черноморското климатично влияние, с малки изключения, условно минава на 30 – 40 км от брега на морето.

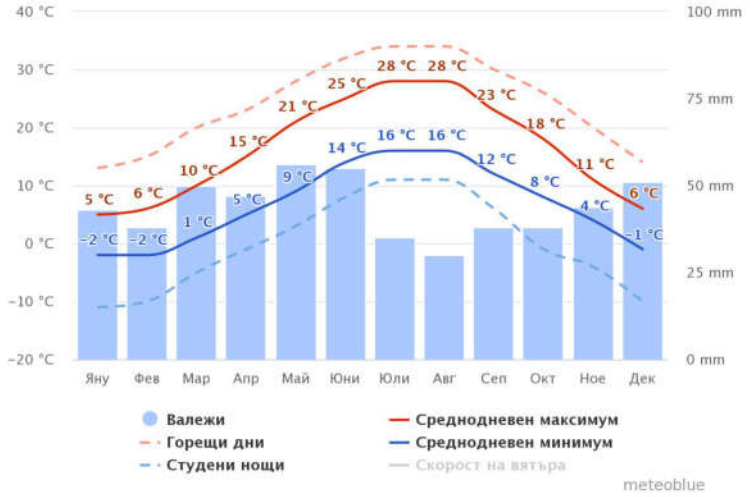
Средните годишни температури, които в значителна степен характеризират климата на района са по – високи отколкото средните температури за западната част на територията, което е под влияние на затоплящото действие на морето.

Средната годишна температура на въздуха за района на община Генерал Тошево е 13,5 градуса С, като минималните температури се отнасят към месеците януари и февруари, а максималните към юли и август. Средно зимните температури за района (XII, I, II) са 0.5ºС, а средно летните (VI,VII,VIII) - 20.1º С. Броят на дните с мъгли, е около 30.

„Среднодневният максимум“ (плътна червена линия) показва средната максимална дневна температура за всеки месец за Генерал Тошево. По същия начин „Среднодневният

минимум“ (плътна синя линия) показва средната минимална дневна температура. Горещите дни и студените нощи (пресечени червени и сини линии) изразяват средната дневна температура в най-топлия ден и средната-нощна температура в най-студената нощ от месеца за последните 30 години.

Фиг. 7: Средни годишни температури и валежи в община Генерал Тошево

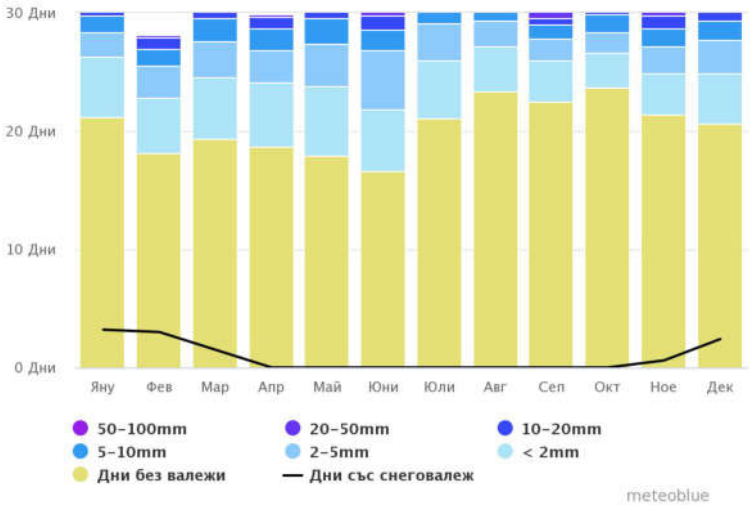

Източник: www.meteoblue.com/bg

Диаграмата за „Максимална температура“ за Генерал Тошево показва колко са дните на месечна база, в които са достигнати определени температурни стойности. През месеците юли и август средно по 8-10 дни температурите са над 30°C, а 15-20 дни – над 25 °C. Мразовити дни (под 0 °C) се отчитат от декември до февруари и са средно 15 дни в годината. Най-ниски температури – под минус 5°C се отчитат от 3 до 5 дни в годината.

Месечната продължителност на слънчевото греене е друг основен климатичен показател със значение за развитието на определени стопански дейности - земеделие, туризъм и други. Най-голям брой ясни дни се наблюдават през летните месеци – юли и август (15-18 дни) и ранната есен – септември (8 дни). Най-малко слънчеви дни има през зимните и ранните пролетни месеци - (3-4) слънчеви дни. Районът се характеризира с добра (2218 часа) годишна продължителност на слънчевото греене. Поради тази причина слънчевата енергия е един от основните възобновяеми източници, който може да бъде използван ефективно в община Генерал Тошево.

Фиг. 8: Количество на валежите в община Генерал Тошево

Източник: www.meteoblue.com/bg

Общината попада в зоната на не високи количества на валежите, като средно годишните валежи са сравнително ниски - 50 мм./кв.м. Характерен е зимния и летен максимум. Значителни количества на валежите има и през пролетта, докато най- ниски са през есента. Средната относителна влажност на въздуха е 78%. През зимния период влажността достига 85- 86%, а през лятото спада до 68-69 %.

За посоката, скоростта и силата на вятъра в Генерал Тошево най-голямо влияние оказва релефът. Тъй като районът е разположен на равно плато и е открит за нахлуването на континентални въздушни маси от север и североизток, то преобладаващите ветрове са северни и северозападни през зимните, пролетните и летните месеци, като през пролетта и лятото зачестяват и югоизточните ветрове. Есента е характерна със северните ветрове.

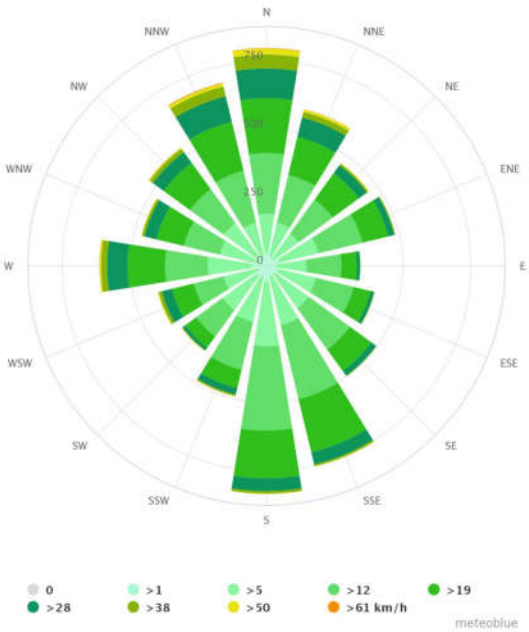
Силата на вятъра е почти равномерна от различните посоки с незначително преобладаване на силата на южните ветрове. Преобладаващите ветрове за района през отделните сезони на годината са от север, запад и най – често северозапад.

Територията на община Генерал Тошево попада в Зона А - Зона на малък ветроенергиен потенциал и в Зона Б – Зона на среден ветроенергиен потенциал.

Розата на вятъра за Генерал Тошево показва колко дни в годината вятърът духа от определена посока. Типични за общината са силните северни, североизточни, северозападни и южни ветрове. Средната скорост на вятъра в община Генерал Тошево е около 15 км/час, като най-интензивно движение на въздушните маси е имало през месец януари – над 60 км/час. Преобладаващите ветрове за района през отделните сезони на годината са от север, запад и най-често северозапад. Средната скорост на вятъра на годишна база е около 3,5 м./ сек.

Тихото време (безветрие) е със средногодишна честота 21,3% , като най-тихо е през м. октомври (31,3% от случаите). Средната месечна скорост на ветровете е сравнително висока – между 2,0 и 3,6 м/с, а средната годишна е 2,7 м/с.

Фиг. 9: Роза на ветровете в община Генерал Тошево

Източник: www.meteoblue.com/bg

Очакваните промени в климата на общината са свързани с отчетената за България обща тенденция към затопляне, както и увеличаване честотата на екстремните метеорологични и климатични явления като засушавания, проливни валежи, гръмотевични бури и градушки. Неблагоприятни фактори са падащите мокри снегове, късните пролетни и ранните есенни замръзвания.

Предвижданията са за намаляване на годишната амплитуда между максималната и минималната температура на въздуха, като минималната температура се повишава по-бързо от максималната и намалява дебелината на снежната покривка. Това води до изместване на горната граница на широколистните гори към по-голяма надморска височина, увеличаване на недостига на вода в почвата, промяна в ареалите на редица видове и загуба на биоразнообразие.

1.6. Води и хидрографска мрежа

Общината не е богата на повърхностни води. Повърхностно течащи води има само в дерето край с. Изворово, част от водите на което се вливат в язовир Дрян, а останалата част продължават в Румъния и там се губят в окарстените варовици. Порьозността на льосовата покривка и окарстената варовикова основа, заедно с оскъдните валежи и слабия наклон на релефа, са комплекс от обстоятелства, определящи липсата на повърхностно течащи води и за наличието на суходолия.

В района на селищната система подпочвените води се установяват на значителна дълбочина от повърхността на терена. Водоносни са кавернозните и силно напукани зони на сарматските варовици, като за водоупор служат мергелни прослойки. Това е сарматския водоносен хоризонт, който е изграден от окарстени варовици с песъчлива компонента. Нивото му се установява на няколко десетки метри от повърхността /тръбни кладенци с. Сираково на дълбочина 32 м., а при с. Дъбовик на 52 м.

По химичен състав водите от сарматския водоносен хоризонт са хидрокарбонатно калциеви и са годни за питейни нужди. Използват се за водоснабдяване, поливане и други цели. Режимът им на движение в зависимост от условията е най- често турбулентен, много рядко ламинарен и в значителна степен смесен, с коефицент на филтрация около 200 л./24 ч.

В община Генерал Тошево има общо 237 кладенци общинска собственост, от които 81 са потенциално опасни. Реализира се програма за обезопасяване на част от тях.

Предвид бедните водни ресурси на общината кладенците трябва да се използват пълноценно за развитие на поливно земеделие.

На територията на община Генерал Тошево няма открити минерални извори.

2. Социално-икономически фактори

2.1. Демографски и социални характеристики

Динамиката показва трайна тенденция на намаляване на населението и демографска криза в община Генерал Тошево (с около 10% за последните 6 години) или с 1296 души през 2020 г. спрямо 2015 г.

През 2020 г. в общината живеят 12558 души, 48,8% от които мъже и 51,2% жени. В град Генерал Тошево живеят 47,5%, а в селата 52,5% от жителите на общината.

Таблица 4: Население в община Генерал Тошево 2015 – 2020 г.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Всичко	**13854**	**13595**	**13347**	**13063**	**12768**	**12558**
Мъже	6812	6654	6535	6374	6230	6130
Жени	7042	6941	6812	6689	6538	6428
В градовете	6429	6344	6258	6155	6029	5963
В селата	7425	7251	7089	6908	6739	6595

Източник: Национален статистически институт

През 2020 г. под трудоспособна възраст е едва 13,9% от населението на община Генерал Тошево. Възрастните над трудоспособна възраст в община Генерал Тошево са 3909 души или 31,1% от населението. Около 55% е делът на хората в трудоспособна възраст на 15 и повече години.

Таблица 5: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2018 - 2020 г.

	2018			2019			2020		
	Всичко	**Мъже**	**Жени**	**Всичко**	**Мъже**	**Жени**	**Всичко**	**Мъже**	**Жени**
Общо	**13063**	**6374**	**6689**	**12768**	**6230**	**6538**	**12558**	**6130**	**6428**
Под трудоспособна[1]	1794	908	886	1771	885	886	1743	875	868
В трудоспособна[2]	7136	3899	3237	6969	3825	3144	6906	3786	3120
Над трудоспособна[3]	4133	1567	2566	4028	1520	2508	3909	1469	2440

Източник: Национален статистически институт

Населението на община Генерал Тошево, продължава да застарява. Към 2020 г. децата до 14 г. са едва 13% от жителите на общината, а възрастните над 60 годишна възраст – 35%. Когато възрастовата структура е деформирана не може да се осигури както възпроизводството на населението, така и възпроизводството на трудовия потенциал. За влошаването на възрастовата структура у нас съществено допринесоха мащабните емиграционни процеси предимно сред младите възрастови групи.

Емигрирането на цели млади семейства (заедно с децата) обуславя ускоряването на процеса на застаряване, което поставя натиск върху публичните разходи за пенсии, здравеопазване и социални грижи.

Таблица 6: Население по възрастови групи в община Генерал Тошево 2016-2020 г.

Години	**Общо**	**Възраст 0-14 г.**	**Възраст 15-29 г.**	**Възраст 30-44 г.**	**Възраст 45-59 г.**	**Възраст 60-74 г.**	**Възраст 75+ г.**
2016	13595	1757	1933	2359	2849	3204	1493
2017	13347	1717	1833	2337	2795	3124	1541
2018	13063	1671	1788	2223	2767	3028	1586
2019	12768	1646	1711	2190	2708	2972	1541
2020	12558	1630	1658	2157	2702	2894	1517

Източник: Национален статистически институт

Около 47,5% от населението е съсредоточено в административния център – гр. Генерал Тошево, в селата – 52,5%. По-голяма част от населението е съсредоточено в селата: Кардам, Спасово, Пчеларово и Люляково.

Таблица 7: Население по населени места в община Генерал Тошево 2016-2020 г.

Община / населено място	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Община Генерал Тошево	**13595**	**13347**	**13063**	**12768**	**12558**
с. Александър Стамболийски	23	23	24	24	23
с. Балканци	55	53	51	50	49
с. Бежаново	61	57	54	45	45
с. Василево	340	324	324	318	311
с. Великово	33	34	31	34	28
с. Вичово	20	19	15	13	14
гр. Генерал Тошево	6344	6258	6155	6029	5963
с. Горица	115	106	107	109	107
с. Градини	40	38	36	36	36
с. Дъбовик	136	134	125	130	148
с. Житен	153	143	147	139	132
с. Зограф	103	94	85	75	75

[1] Под трудоспособна възраст - до 15 навършени години.
[2] В трудоспособна възраст - за 2019 г. тези граници са от 16 до навършването на 61 години и 4 месеца за жените и 64 години и 2 месец за мъжете.
[3] Над трудоспособна възраст - тези граници са от навършването на 61 години и 4 месеца за жените и 64 години и 2 месец за мъжете.

с. Изворово	212	212	196	191	174
с. Йовково	270	266	263	256	248
с. Калина	59	66	65	64	62
с. Кардам	902	898	886	862	838
с. Конаре	33	30	30	25	23
с. Краище	3	3	2	0	-
с. Красен	193	183	177	167	165
с. Къпиново	174	164	156	175	167
с. Лозница	10	10	9	9	9
с. Люляково	478	462	452	445	442
с. Малина	170	170	167	161	162
с. Огражден	3	3	3	3	4
с. Петлешково	190	178	167	160	154
с. Писарово	70	67	64	64	57
с. Пленимир	71	67	61	62	56
с. Преселенци	250	247	237	222	214
с. Присад	445	438	416	419	412
с. Пчеларово	463	460	459	455	450
с. Равнец	225	223	225	218	217
с. Рогозина	136	132	131	127	124
с. Росен	66	63	61	58	60
с. Росица	294	286	279	264	254
с. Сираково	56	53	50	48	45
с. Сноп	94	94	88	82	75
с. Снягово	152	151	144	139	140
с. Спасово	803	790	787	763	759
с. Средина	51	57	54	52	52
с. Сърнино	51	48	42	44	45
с. Узово	10	9	9	8	7
с. Чернооково	238	234	229	223	212

Източник: Национален статистически институт

Община Генерал Тошево не е засегната от процесите на силна урбанизация, характерни за повечето райони на страната. Въпреки, че населението не е равномерно разпределено по общинската територия, то е сравнително балансирано между града и селата. Това обуславя необходимостта от прилагане на интегриран подход и стимулиране развитието, както на административния център, така и на малките населени места в общината.

Таблица 8: Население по постоянен и настоящ адрес в община Генерал Тошево 2015 г. и 2020 г.

Постоянен адрес		Настоящ адрес	
2015 г.	**2020 г.**	**2015 г.**	**2020 г.**
16902	15897	14984	13865

Източник: Национална база данни „Население" - http://www.grao.bg

По данни на ГД ГРАО (http://www.grao.bg) населението на община Генерал Тошево по постоянен адрес намалява с около 6% през 2020 спрямо 2015 г. и към 31.12.2020 г. е 15897 души. Населението по настоящ адрес за анализирания период също намалява със 7% и към 31.12.2020 г. е 13865 души.

Съгласно §1 от Допълнителните разпоредби на Наредба №7/22.12.2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, урбанистичната класификация на община Генерал Тошево включва следните категории: 1 много малък град – Генерал Тошево (до 10 хил. жители); 8 малки села (от 250 до 1000 жители) и 33 много малко села (до 250 жители). Застрашени от обезлюдяване и изчезване са селата: Краище (0 жители към 2019 г.), Огражден, Узово, Лозница, Вичово, Александър Стамболийски и Конаре.

Таблица 9: Естествен прираст на населението на община Генерал Тошево 2015-2020 г.

Година	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2015	99	44	55	320	168	152	-221	-124	-97
2016	106	45	61	310	169	141	-204	-124	-80
2017	96	50	46	281	144	137	-185	-94	-91
2018	86	44	42	281	166	115	-195	-122	-73
2019	95	49	46	311	156	155	-216	-107	-109
2020	92	46	46	300	157	143	-208	-111	-97

Източник: Национален статистически институт

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение. Естественият прираст на населението е отрицателен, средно по минус 205 души на година, като през 2015 г. е минус 221, а през 2020 г. минус 208. Средногодишният брой на живородените деца в община Генерал Тошево за периода 2015-2020 г. е 96. Средната смъртност за изследваните 5 години е 300 човека годишно.

Таблица 10: Заселени, изселени и механичен прираст в община Генерал Тошево 2015-2020 г.

Година	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2015	256	127	129	343	162	181	-87	-35	-52
2016	247	103	144	302	137	165	-55	-34	-21
2017	297	124	173	360	149	211	-63	-25	-38
2018	275	116	159	364	155	209	-89	-39	-50
2019	325	149	176	404	186	218	-79	-37	-42
2020	314	161	153	316	150	166	-2	11	-13

Източник: Национален статистически институт

Механичният прираст на населението през последните 5 години е отрицателен, като за 2015 г. е - 87 души, а за 2020 г. е - 2. Общо в резултат на естествен и механичен прираст населението в общината през 2020 г. е намаляло с 210 души.

Основните генератори на битови отпадъци в община Генерал Тошево са домакинствата. По данни от последното преброяване на населението към 01.02.2011 г., в населените места на община Генерал Тошево има 6 224 домакинства и 4 408 семейства, като средният брой членове на едно домакинство е 2,4 човека, а на едно семейство е 2,7 човека. Актуални данни за броя на домакинствата ще има през 2021 година, след новото преброяване на населението и жилищния фонд от НСИ.

Тенденциите на намаляваща раждаемост и застаряване на населението, се наблюдават в област Добрич и СИР, но са симптоматични и за страната като цяло. Това изправя пред сериозни предизвикателства бъдещото функциониране на системите на социално осигуряване и подпомагане, здравеопазване, образование и публични финанси в общината. Респективно ще окаже влияние върху количеството генерирани отпадъци и събираемостта на такса „Битови отпадъци“, като източник на средства в Общинския бюджет.

2.2. Икономически показатели

Структуроопределящи отрасли за местната икономика са селското стопанство и търговията, като водещо значение има селското стопанство. Неговата структура на производство и специализация определят характера на цялата територия и облика на населените места. Земеделието е застъпено във всички селища на общината и има важна роля за цялостното й развитие. Отрасълът е основен източник на доходи за местното население.

Броят на предприятията, регистрирани в Генерал Тошево се увеличава през първите три анализирани години (2016-2018 г.) и след това през 2019 г. намалява с 22 до 641. Ако вземем за сравнение данните в Общинския план за развитие и приемем за базова 2016 г., когато в общината има 654 регистрирани предприятия, то за 2-годишен период до 2018 г., броят им достига 663 или с 9 повече.

Таблица 11: Брой нефинансови предприятия по основни икономически дейности 2016-2019 г.

Номенклатура на икономическите дейности	2016	2017	2018	2019
Общо	**654**	**649**	**663**	**641**
СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	293	302	315	309
ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	..[4]	..	..	..
ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	39	38	39	34
ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	10	10	9	9
ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	-[5]	-	-	-
СТРОИТЕЛСТВО	12	14	11	16
ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	150	152	147	136
ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	28	30	28	30
ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	34	30	29	28
СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	..	..	..	..
ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	24	13	23	20
ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	25	21	23	22
АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	7	7	7	8
ОБРАЗОВАНИЕ	..	..	..	..
ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	16	18	18	18
КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	..	..	-	-
ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	11	9	10	6

Източник: Национален статистически институт

Най-много са предприятията в сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ - 309. В сектор „Търговия; Ремонт на автомобили и мотоциклети“ работят 136 предприятия. В сектор „Преработваща промишленост“ са 34, в сектор „Транспорт, складиране и пощи“ – 30, а в сектор „Хотелиерство и ресторантьорство“ - 28 предприятия. Тези сектори обхващат 84% от бизнеса в общината. В останалите сектори броят на фирмите се променя в тесни граници през анализираните години и съставлява 16% от местната икономика.

[4] ".." Конфиденциални данни
[5] "-"няма случай

Таблица 12: Основни икономически показатели на отчетените нефинансовите предприятията в община Генерал Тошево 2016-2019 г.

Икономически дейности	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица	Наети лица	ДМА
	Хил. лева						Брой	Брой	Хил. лева
2016	193 714	308 684	246 866	279 629	29 604	3 867	2 250	1 628	271 591
2017	219 364	334 136	268 228	293 587	41 759	5 646	2 113	1 601	262 458
2018	235 934	386 690	315 212	345 712	40 238	4 080	2 195	1 670	281 052
2019	189 489	366 761	299 654	357 046	24 192	16 885	2 089	1 577	292 160

Източник: Национален статистически институт

Икономическото развитие на община Генерал Тошево през последните години се характеризира с различна динамика, но като цяло общите финансови показатели на предприятията бележат ръст през 2018 г. спрямо 2016 г., а след това се влошават и намаляват през 2019 г. На етапа на изготвяне на настоящата програма няма официални данни за състоянието на икономиката в общината през 2020 г. и последиците от пандемията от коронавирус върху местния бизнес. Предполага се, че се е запазила негативната тенденция в резултатите на отчетените нефинансови предприятия и икономическата криза се е задълбочила.

Произведената продукция в предприятията от община Генерал Тошево през 2019 спрямо 2016 година намалява с близо 3% или с 4 225 лева, но спрямо предходната 2018 г. спадът е с 20% или с 46 445 лева. Приходите от дейността до 2018 г. бележат ръст от 78 006 лева, а нетните приходи от продажби се увеличават с 68 346 лева, но след това през 2019 г. намаляват. Към 2019 г. приходите от дейността са с 58 077 лева повече спрямо 2016 г., но с 19 929 лева по-малко спрямо предходната 2018 г. В същото време нетните приходи от продажби през 2019 г. са с 52 788 лева повече спрямо 2016 г.

Най-интензивно развитие бележат секторите „Селско, горско и рибно стопанство“, „Преработваща промишленост“, „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“, „Транспорт, складиране и пощи “ и „Административни и спомагателни дейности“.

Печалбите на местните фирми в Генерал Тошево през 2018 г. нарастват с 10 634 хил. лева спрямо 2016 г. и достигат 40 238 хил.лева. След това през 2019 г. рязко намаляват до 24 192 хил. лева. Загубите също се увеличават значително и през 2019 г. достигат 16 885 лева. Най-големи печалби през 2019 г. са регистрирани в селското стопанство – 17 253 хил. лева, но те са с 52% по-малко спрямо 2018 г. - 36 284 хил. лева.

Таблица 13: Групи предприятия в община Генерал Тошево, според заетите в тях лица

Групи предприятия	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Общо	**654**	**649**	**663**	**641**
Микро до 9 заети	605	597	605	594
Малки от 10 до 49	..	..	..	..
Средни от 50 до 249	..	..	..	..

Източник: Национален статистически институт

Преобладаваща част от предприятията в община Генерал Тошево през 2019 г. са микро с до 9 заети лица – 92,67%. В общината данните за малките фирми от 10 до 49 човека и средните фирми от 50 до 249 човека са конфиденциални. Няма регистрирани големи предприятия с над 250 човека персонал.

Таблица 14: Средна брутна годишна работна заплата в Генерал Тошево 2016-2019 г.

Средна брутна годишна работна заплата	2016	2017	2018	2019
Общо	8307	8909	9924	10677
Обществен сектор	9369	9866	10843	11858
Частен сектор	7716	8374	9413	9941

Източник: Национален статистически институт

Средната брутна годишна работна заплата в община Генерал Тошево за 2019 г. е 10 677 лева, което е с около 29% повече спрямо 2016 г. Заплатата в обществения сектор е по-висока и през 2019 г. е 11858 лева или с 27% повече спрямо тази през 2016 г. В частния сектор през 2019 г. средната брутна годишна работна заплата е 9941 лева или с 29% повече спрямо 2016 г.

Средната годишна работна заплата в община Генерал Тошево през 2019 г. е със 763 лева по-ниска от средната годишна работна заплата за област Добрич (11 440 лева), но с 4532 лева по-ниска от средната заплата за страната, която е 15 209 лева.

Средната брутна годишна работна заплата и доходите на населението в общината са важен показател за определяне размера на такса „Битови отпадъци".

Промишленост

Промишлеността е слабо развит отрасъл, нетипичен за района на община Генерал Тошево и се изразява предимно в малки и средни предприятия, развиващи дейност в подотрасъл „хранително-вкусова промишленост" на основата на селското стопанство.

В структурата на местната икономика, предприятията в този сектор заемат едва 6% относителен дял.

Структурата на промишлеността не притежава доминиращ характер над останалите отраслови структури.

На територията на град Генерал Тошево са разположени две складови и промишлени зони - Югоизточна и Северозападна зона. Фирми в Югоизточната индустриална зона:

-Скития 1 ГТ (производство и търговията с малки домакински електроуреди.и интериорен текстил);

-Еврохолц (производство на градинска мебел и дървени къщи).

-АГРИ.СС ЕООД – транспорт, земеделие и животновъдство - отглеждане на кокошки носачки и производство на пресни яйца за консумация

ЕТ АГРОКОМЕРС – Иван Павлов, – земеделие, ПАВЛОВИ ЛОГИСТИС ЛТД ООД – международен товарен транспорт.

„Павлови Фууд Индъстрийс" ООД – отглеждане на етерично маслени култури, дестилерия за етерични масла.

- Божур - Енчо Стоянов (зърнопроизводство и дестилерия за етерични масла)
- ЗП ИВО ИВАНОВ - зърнопроизводство
- МАШИНОСТРОЕНЕ-ДС ЕООД – производство на специализирана техника обработка и косене на лавандулови насаждения.

Северозападната зона е на 1 км от международна ж.п. линия.

Като продължение на Северозападната зона на околовръстния път на град Генерал Тошево е изградена нова индустриална зона на площ от 120 дка. Зоната е на 6 обособени терена с осигурено електричество, вода, газификация и добра транспортна достъпност.

Фирми в Северозападната индустриална зона:

- Геотерм (търговия с горива и земеделска продукция);
- Керамик ГТ (производство и търговия с керамика)- е с основен предмет на дейност - производство на строителна керамика (тухли). В момента завода е спрял основната си дейност, поради липса на пазар на предлаганите продукти - тухли, но в перспектива дружеството няма да се продава или закрива производствените бази в град Генерал Тошево. Търсят се варианти за нови дейности и има намерения за инвестиране в нови технологии и разширяване на производството.
- Държавен резерв Варна - база Генерал Тошево (съхранение на зърно).

- „Естер Ойл Начеви ООД''– производство и търговия с естерични масла ,разсадо – посадъчен материал от лавандула и семена от копър и резене;
- „Еко булстандарт"– производство на плодови сокове и нектари;
- ПЕТРОВ АГРОПРОДУКТ ООД - отглеждане на зеленчуци
- „Ловмийт енд Фиш ЕООД''– производство на месно – зеленчукови и рибни консерви.

Други производствени предприятия в общината са:
ЕТ ДИМИТЪР КАТРАНДЖИЕВ – зърнопроизводство
АГРОХИМИКАЛИ ООД – зърнопроизводство
АГРО ПОЛА ГРУП ООД – зърнопроизводство
ЕТ КАРДАМ ЗАПАД – Петър Стоянов – зърнопроизводство
БРАТЯ ПАВЛЕНКОВИ ООД – зърнопроизводство
РУАЛ ООД – зърнопроизводство
ГАНЧЕВ 2003 ЕООД – зърнопроизводство и дестилерия за етерични масла
БРАТЯ АЛЕКСИЕВИ ООД – зърнопроизводство
БЕЛДАС ООД – зърнопроизводство
СЛАВОВ РОСИЦА ЕООД – животновъдство
ЗП ГЕОРГИ ЕНЧЕВ ГАНЕВ – зърнопроизводство
АС ЕООД – зърнопроизводство
ТЕРРА КОМЕРС 2012 ООД – зърнопроизводство
СИЛВЕНА АГРО ООД – зърнопроизводство
АГРИВ И ЕООД – зърнопроизводство
ДОБРУДЖАНСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ИНСТИТУТ с. ПЕТЛЕШКОВО – семепроизводство зърнено-житни и бобови култури, сортове и хибриди слънчоглед и разработване на съвременни технологии за отглеждането им.
ЕТ ЖИКАМА-Я Калоян Калчев – зърнопроизводство
ЕТ ГОЧЕВ – ГОЧО ГОЧЕВ – зърнопроизводство
ЕТ ИВАНОВ – ИВАН ГОЧЕВ – зърнопроизводство
КСИНТО ЕООД - зърнопроизводство

Колебливите тенденции в развитието на преработващата промишленост говорят за задълбочаващи се проблеми, свързани с ниската конкурентоспособност и липсата на предприемачество. Социалното изражение на тези проблеми е свързано с липсата на работни места и увеличаване на безработицата. От пространствена гледна точка, намалява търсенето на терени за развитие на промишлени производства.

За ефективното функциониране на предприятията е необходимо да се осигури подходяща инфраструктура, която да създава условия за екологично и качествено производство.

В община Генерал Тошево има традиции в промишлеността и най-вече в някои подотрасли, които могат и трябва да се използват с цел развитие на местната икономика, повишаване на заетостта и жизнения стандарт на населението.

Селско стопанство

Селското стопанство е водещ отрасъл на общинската икономика в Генерал Тошево. То е основен източник на доходи и заетост за населението и ще продължава да играе важна роля за развитието на района в бъдеще. Благоприятното съчетание на природо-климатичните условия и големия процент на земеделските земи на територията на общината, са реална предпоставка за висока степен на развитие на земеделието. Общината включва значителна част от аграрния потенциал на областта. Установената териториална специализация на селското стопанство отговаря на природния потенциал.

Таблица 15: Земеделски стопани и земеделски кооперации 2016-2020 г.

Показател по години	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Брой земеделски стопани	1050	1042	1083	1067
Брой земеделски кооперации	9	9	8	8

Източник: Областна дирекция „Земеделие“ /ОДЗ/ – Добрич

Броят на регистрираните земеделски стопани в района нараства от 1050 - 2016 г. на 1083 през 2018 г. и след това намалява до 1 067 към 2019 г. На територията на общината функционират осем земеделски кооперации, разпределени по населени места: с. Малина-1бр., с.

Присад-1бр., гр. Ген.Тошево-2бр., с. Красен-1бр., с. Къпиново-1бр., с. Люляково-1бр., с. Изворово-1бр.

Таблица 16: Обработвана земеделска земя с НТП „нива“ в община Генерал Тошево (дка)

2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
757496	775878	771209	776950	787010

Източник: Областна дирекция „Земеделие“ - Добрич

Общият брой декари реално обработвана земеделска земя в общината нарастват през последните пет години с близо 4%. Към 2020 г. обработваемите площи с начин на трайно ползване /НТП/ „нива“ са 787010 дка ; трайните насаждения /без лозя/ - 2645 дка; лозя – 2645 дка и пасища – 42762 дка.

Таблица 17: Среден добив на основните култури в община Генерал Тошево (кг/дка)

Култура	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Пшеница	565	600	630	560	510
Ечемик	500	610	540	510	530
Тритикале	500	300	-	380	400
Царевица за зърно	510	550	630	870	610
Слънчоглед	240	270	260	310	250
Рапица	300	300	310	260	240
Фасул	120	88	120	182	90
Леща	-	70	180	-	100
Соя	100	140	240	240	100
Царевица за силаж	3500	3800	2800	2900	2650
Фуражен грах	160	222	200	132	200
Тютюн	170	200	-	-	-
Пипер	1500	-	1050	1050	810
Домати	-	-	1120	800	640
Дини	1350	1600	1870	1860	1820
Пъпеши	620	950	900	840	820
Ябълки	300	500	320	1300	630
Круши	500	420	210	250	220
Сливи	310	250	310	420	430
Череши	255	168	170	230	290
Лавандула	750	600	600	600	720

Източник:ОДЗ – Добрич

Растениевъдството е основния земеделски отрасъл в Генерал Тошево, благоприятствано от плодородните земеделски земи и климатичните условия в района.

По данни от ОДЗ – Добрич, средния добив от декар пшеница в общината за периода 2015-2019 г. е около 573 кг/дка. Най-високи добиви (630 кг/дка пшеница) са достигнати през 2017 г. Средният добив от декар на засятите площи с ечемик е 528 кг/дка, като най-висок е добива през 2016 г. - 610 кг/дка, а най-слаба е реколтата през 2019 - 510 кг/дка. Царевицата за зърно достига рекордни добиви през 2018 г. – 870 кг/дка, а средният добив за анализирания период е 634 кг/дка. Слънчогледът е другата основна култура, отглеждана в Генерал Тошево със среден добив около 266 кг/дка.

Характерни за общината са насажденията от дини и пъпеши. Добивите от дини са средно 1700 кг/дка за анализирания период, а от пъпеши - 826 кг/дка.

Данните в Таблица 16 показват, че през последните години има повишен интерес към отглеждане на лавандула със средни добиви от 654 кг/дка, като най-висок е добивът през 2015 г. -750 кг/дка. Традиционни за Генерал Тошево са и трайните насаждения от ябълки, круши и сливи.

Таблица 18: Брой отглеждани животни в община Генерал Тошево 2015 – 2020 г.

Показатели	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Говеда и биволи	4083	4357	4355	4105	4183	3814
Свине	7922	15040	15192	14801	13714	9691
Кози	1965	1956	2054	1295	1237	904
Овце	9104	9819	9604	9291	8693	7739
Птици	129590	166003	178801	97836	158894	165163
Пчелни семейства	12486	14044	12986	12298	11728	11091

Източник:ОДЗ – Добрич

Вторият подотрасъл на селското стопанство е животновъдството, което през последните години бележи значителен подем в общината. За периода 2015 – 2019 г. броят на повечето отглеждани животни се увеличава, но през 2020 г. намалява. Значително се увеличава и броят на свинете от 7922 през 2015 г. на 15 192 през 2017 г., като през 2020 г. са 9691 броя. Това се дължи на откритият през 2015 г. свинекомплекс в общината. Броят на птиците също се увеличава от 129 590 през 2015 г. на 165 163 през 2020 г. Броят на говеда се увелича със 100 от 4083 през 2015 г. на 4183 през 2019 г., но през 2020 г. намалява до 3814. Броят на козите намалява от 2054 през 2017 г. на 904 през 2020 г. Овцете също намаляват като през 2016 г. са 9119, а през 2020 г. е 7739. Пчелните семейства намаляват с 21% през 2020 спрямо 2016 г.

Положителното развитие на животновъдството може да доведе до подобряване на икономическата ситуация в Генерал Тошево, създаване на нови работни места и сигурни източници на доходи за местното население. При изграждане на нови животновъдни обекти е необходимо същите да отговарят на съвременните санитарно-хигиенни норми и законови изисквания, включително за управление на генерираните от фермите отпадъци.

Съществен проблем за развитието на животновъдството остават строгите хигиенни и ветеринарномедицински изисквания към животновъдните обекти след присъединяването на страната към ЕС. Не на последно място сериозна пречка пред реализацията на местна животновъдна продукция се явяват и неизгодните, често прерастващи в нелоялни и монополни, взаимоотношения между продавачи, посредници и купувачи.

Тенденциите в развитието на селското стопанство следват тези в страната, които са свързани с намаляване на производството, ниска рентабилност и ниска конкурентоспособност на сектора. Намаляването на изкупните цени и заливането на пазара с вносни стоки правят сектора все по-малко привлекателен. Възможностите за финансиране, които предлагат европейските фондове са добър начин за подкрепа на сектора и неговото възстановяване.

Земеделските стопани трябва да бъдат обучени да използват максимално ресурса на местните почвени типове и районирани сортове на основните земеделски култури. Въвеждането на нова техника и нови производствени технологии ще доведе до по-голяма енергийна ефективност в селското стопанство, както и комасацията на земята и уедряването на земеделските площи, като допълнителен фактор. Конкретните действия по информиране и обучение на земеделските производители трябва да са насочени към:

- достъп до европейски програми и мерки;
- производство с минимум почвени обработки;
- възстановяване на естественото почвено плодородие без употреба на енергоемки минерални торове, а чрез правилното редуване на земеделските култури и използване на органични торове за подобряване на химическите и физични своиства на почвата;

- използване на устойчиви на болести и неприятели сортове на земеделските култури и изграждане на подходящи сеитбообръщения с цел минимизиране на употребата на пестициди;
- повишаване на познанията по организация на селскостопанското производство и оптимално натоварване на машинния парк.

При развитието на селското стопанство в община Генерал Тошево трябва да се спазват изискванията на общата земеделска политика на ЕС, според която заетите в селското стопанство трябва да използват екологично-устойчиви методи на земеделие, щадящи почвата и околната среда. Те трябва да се стремят да поддържат постоянни затревени площи /тревата абсорбира въглероден двуокис, което подпомага борбата с климатичните промени/, да отглеждат различни култури, а не моно култури, и да обработват определена част от тяхната орна територия по начин, който насърчава биоразнообразието.

Горско стопанство

Горските територии на община Генерал Тошево се стопанисват от ТП на ДГС - Генерал Тошево към РДГ – Варна, „Североизточно държавно предприятие" на Министерство на земеделието и храните. Площта на горските територии в общината е 7866 ха, или около 8% от общата територия с надморска височина до 250 м.

По данни от ТП на ДГС - Генерал Тошево, към 31.12.2020 г. по вид собственост горите в общината са разпределени както следва:

Таблица 19: Разпределение на горските площи на община Генерал Тошево по вид собственост

Вид собственост	Площ /хектари/	% от общите горски площи
Държавни горски територии	7336	93,2
Общински горски фонд	120	1,5
Физически лица	351	4,5
Юридически лица	54	0,7
Религиозни организации	5	0,1
ВСИЧКО:	**7866**	**100**

Източник: ТП ДГС – Генерал Тошево

Общата лесистост на Община Генерал Тошево е 7,6%.

Таблица 20: Предвидено и осъществено ползване на дървесина от горския фонд на община Генерал Тошево 2015-2020 г.

Година	Ползване	Дървесина пл.м3
2015	Предвидено ползване	17 593
	Осъществено ползване	16 835
2016	Предвидено ползване	15 350
	Осъществено ползване	16 661
2017	Предвидено ползване	14 888
	Осъществено ползване	15 242
2018	Предвидено ползване	14 893
	Осъществено ползване	14 677
2019	Предвидено ползване	15 157
	Осъществено ползване	13 804
2020	Предвидено ползване	16298
	Осъществено ползване	10133

Източник: ТП ДГС – Генерал Тошево

Общият размер на предвиденото ползване на дървесина за периода 2015-2020 г. е 94 179 куб.м. или средно годишно ползване в размер на 15 696,5 куб.м. Общият размер на осъщественото ползване на дървесина за периода 2015-2020 г. е 87 352 куб. или средно годишно ползване в размер на 14 559 куб.м. През 2016 г. и 2017 г. осъщественото ползване на дървесина от горския фонд на Генерал Тошево е по-голямо от предвиденото.

През периода 2014-2020 г. в община Генерал Тошево е извършено залесяване на площ от 372,3 дка горски територии – държавна собственост.

В района на Община Генерал Тошево са разпространени следните дървесни видове: летен дъб, благун, келяв габър, акация, гледичия, космат дъб, мъждрян, явор, сребролистна липа и др. От тях са сформирани както чисти насаждения, така и смесени широколистни, широколистно-иглолистни дървостои. На територията на ДГС - Генерал Тошево, успешно се развиват култури от акация, черен бор, смърч, планински ясен, червен дъб, сребролистна липа, американски ясен, орех, махалебка и др. От храстите най-характерни представители на флората са шипка, глог, птиче грозде, смрадлика, леска, аморфа, къпина, бъз, дрян. Тревната покривка е представена от котешката стъпка, житните треви, коприва, ягода, лайка, жълт кантарион, лепка, кукувича прежда и други.

Растителността е представена изключително оскъдно. Горските полезащитни пояси заемат 49 % от общата залесена площ на общината. Същите са разпределени равномерно като образуват мрежа. Целта на полезащитните пояси, не е толкова производство на дървесина, колкото противоерозионно и снегозадържащо значение, водещо до увеличаване на добивите в селското стопанство.

Таксационни характеристики на горските територии по ЛУП:

- Средна възраст-28 години;
- Среден запас на 1 ха-79 куб.м.;
- Среден прираст на 1 ха-ЗЛ.9 куб.м.;
- Среден бонитет –III;
- Средна пълнота 0,79

Горите са източник освен на дървесина и на много ценни ресурси - билки, горски плодове, гъби и др., които могат да бъдат използвани за организиране на дребни производства, осигуряващи заетост на ниско квалифицирани работници.

Стопанското значение на горите не се ограничава само с дърводобива. Ежегодно се предоставят площи на местното население, осигуряващи паша на голяма част от селскостопанските животни. При благоприятни условия се събират билки, гъби и горски плодове, но тази дейност няма стопанско значение, а е предимно за лични нужди на местното население. От голямо значение за населението в района са и защитно-водоохранните и противоерозионни функции на гората.

Горските територии изпълняват функции по отношение на: поддържане на биологичното разнообразие на горските екосистеми; производство на дървесни и недървесни горски продукти; защита на почвите, водните ресурси и чистотата на въздуха; осигуряване на социални, образователни, научни, ландшафтни и рекреационни ползи; защита на природното и културното наследство; регулиране на климата.

Нужно е балансирано използване на горите и горския фонд, за да се запазят неговите екологични и социално-икономически функции. Важно е да не се допуска масово изсичане на гори, което може да доведе до екологични проблеми, да се увеличи площта на горите с рекреационна цел и да се предвидят нови залесителни мероприятия.

Туризъм

В община Генерал Тошево има предпоставки за развитие на някои видове туризъм и предоставянето на тематично ориентирани туристически услуги: селски туризъм; културно-исторически; ловен и риболовен; познавателен туризъм. Общината разполага със значителни

туристически ресурси и потенциал, които за съжаление все още не са усвоени и не се използват пълноценно за генериране на доходи и устойчиво местно развитие.

В развитието на туристическата функция на общината от значение е изградената туристическа инфраструктура. Сред нея основно място заемат средствата за подслон и местата за настаняване.

Таблица 21: Средства за подслон и места за настаняване 2015-2019 г.

Показатели	Мерна единица	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Средства за подслон и места за настаняване[6]	брой	2	2	2	2	2
Легла	брой	42	42	42	42	42
Леглодеионощия	брой	15330	15372	15330	13376	13362
Стаи	брой	20	20	20	20	20
Хотели	**брой**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
Легла	брой	22	22	22	22	22
Легладеионощия	брой	8030	8052	8030	6688	8030
Стаи	брой	11	11	11	11	11

Източник: НСИ

От таблицата се вижда, че броят на туристите, пренощували на територията на общината намалява за периода 2015 г. – 2019 г. Заетостта на туристическата база в местата за настаняване намалява от 15330 леглодеионощия на 13362 леглодеионощия. По официални сатистически данни към 2019 г. в община Генерал Тошево функционират 2 категоризирани места за настаняване с над 10 легла с общо 20 стаи и 42 легла, в т.ч. 1 хотел с 11 стаи и 22 легла.

В общината са изградени и функционират следните туристически обекти:

- Самостоятелни стаи „Дияна” - 13 легла;
- Семеен хотел „Питърс” - 22 легла;
- Самостоятелни стаи „Узунов Палас” - 20 легла;
- Самостоятелни стаи „Тасос” – легла 11
- Еко къмпинг Красен- 16 легла
- Къщи за гости с. Калина „Вила Калина”- 10 легла

Община Генерал Тошево има предпоставки и потенциал за развитие на ловен туризъм.

Територията на ДГС „Генерал Тошево” е разделена на 36 ловностопански района и 1 държавен ловностопански район. Държавният ловностопански район Генерал Тошево обхваща следните ловни комплекси –„Суха река”, „Александрия”, „Асеновец” и за територията на община Генерал Тошево: „Лозница”, „Дрян”, „Пчеларово”, „Великово” и „Бежаново”.

На територията на ДГС„Генерал Тошево” от представители на едрия дивеч, преобладаващи видове са благородния елен, дивата свиня и сърната. Едрият дивеч като цяло бележи намаление.

За района преобладава дребния дивеч (заек) и най-вече прелетните птици по време на миграциите от местата на размножаване към местата за зимуване. Съсредочието се формира поради заобикалянето от птиците на Черно море. От птиците обект на лов най-многочислени са пасажните пъдпъдъци, гривяк, фазан, яребица, лиска, скорец, зеленоглава патица и др.

През последните години значително се е увеличила числеността на хищниците като цяло и предимно на бялка, черен пор, чакал, лисица и дива котка.

На територията на общината са ограничени водните площи, които се ползват като рекреационни обекти. Характерен в това отношение е язовир „Дрян”. Преобладаващите видове

[6] *Включват се категоризирани средства за подслон и места за настаняване с над 10 легла, функционирали през съответната година.*

риби в сладководния басейн са каракуда, шаран и други. В региона се наблюдават представители на следните видове птици: зеленоглава патица, сива чапла, щъркел и др.

На територията на община Генерал Тошево движимите и недвижими културни ценности, регистрирани в Министерство на културата представляват интерес за туристи и гости и са предпоставка за развитие на културен и алтернативен туризъм. Регистрирани са 6 защитени зони на територията на общината, които дават възможности за развитие на екотуризъм и алтернативен туризъм.

Регулярно провежданите теренни археологически проучвания на обекти са с важно за историята на общината значение. Проучени са Ранносредновековната крепост „Калето" край с. Изворово и крепостта край с. Преселенци. Направени са първоначални сондажни проучвания край с. Кардам и с. Средина. Направен е оглед на други обекти, които биха представлявали интерес за археолозите и предстои провеждането на проучвания край селата Василево и Калина. В общината има предпоставки за развитие на някои видове туризъм и предоставянето на тематично ориентирани туристически услуги: селски туризъм; културно-исторически; ловен и риболовен; познавателен туризъм.

Броят на туристите е важен показател при определяне на местата, броя и вида на съдовете за събиране на битовите отпадъци и прогнозиране на количествата генерирани отпадъци в общината от местното население и лицата, посещаващи населените места само за отдих и почивка. Развитието на общината като туристическа дестинация е важно и при проектиране и изграждане на канализационни мрежи и пречиствателни съоръжения за отпадъчни води, както и за цялостната местна политика по опазване на околната среда.

3. Анализ по компоненти на околната среда

3.1. Атмосферен въздух

Опазването на качеството на атмосферния въздух е огромен проблем, който ще доминира в политиката на ЕС и през следващите години. Въздухът няма да стане по – чист единствено чрез стриктен контрол на замърсяването. Това ще изисква задълбочени промени в политиката на ЕС, националните и местните политики като разнообразие на мерки, действия и практики в различните области. Спектърът от глобални проблеми, изискващ внимание е широк: изчерпването на озоновия слой, киселинните дъждове, нивата на озона и другите замърсители в приземните слоеве, промените в климата.

В градските територии са концентрирани голяма част от промишлените дейности, интензивен трафик, но тук са разположени и жилищата на хората. В резултат на това огромното нарастване на замърсяването на въздуха е проблем, който рефлектира върху всеки от нас. Рамковата директива за управление на качеството на въздуха в градовете е ключов елемент от стратегията на ЕС за подобряване качеството на въздуха като цяло. Това налага стриктни изисквания относно извършвания мониторинг за вида и броя на контролираните замърсители, с оглед изготвяне на планове за действие за подобряване качеството на въздуха в средносрочен и дългосрочен аспект. От друга страна информирането на обществеността е основно изискване в Директивата.

Нивото на замърсяване на въздуха се определя както от количеството емисии от различни източници, така и от характера на разсейването им в атмосферата.

Емисионни норми са тези норми на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници. Нормите за емисии се класифицират по компоненти в зависимост от технологичните източници и провеждането на горивните процеси.

Емисионни норми са тези пределно допустими концентрации -ПДК на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места, регистрирани за определен период от време, чието наличие не е свързано с риск за здравето.

Качеството на въздуха е последица от комбинираното действие на много и разнообразни фактори. Метеорологичните характеристики въздействат пряко върху разпространението на замърсителите в атмосферния въздух.

Качеството на атмосферния въздух (КАВ) в Република България се следи от Министерството на околната среда и водите, Изпълнителна агенция по околна среда, чрез Национална система за мониторинг на околната среда (НСМОС), Подсистема: Национална система за мониторинг на качество на атмосферния въздух (КАВ). За целта територията на страната е разделена на райони за оценка и управление на КАВ.

Със Закона за чистотата на атмосферния въздух (В сила от 29.06.1996 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.81 от 15 Октомври 2019 г.) се уреждат условията, реда и начина за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, като по този начин се осигурява провеждането на държавната политика по оценка и управление на КАВ, в това число – подобряване на КАВ в районите, в които е налице превишаване на установените норми.

Законът за чистотата на атмосферния въздух определя 11 основни показателя за качество на атмосферния въздух. Екологичният статус се определя въз основа на тези показатели в приземния въздушен слой, както следва: суспендирани частици, фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово (аерозол), бензен, полициклични ароматни въглеводороди, тежки метали – кадмий, никел, живак и арсен.

Съгласно дефиницията „Качество на атмосферния въздух" е състояние на въздуха на открито в тропосферата, с изключение на въздуха на работните места, определено от състава и съотношението на естествените й съставки и добавените вещества от естествен или антропогенен произход.

Основните замърсители в атмосферния въздух вредни за човешкото здраве са: азотен диоксид, серен диоксид, прах и финни прахови частици, бензин, олово, кадмий, арсен полиароматни въглеводорови, толуол, амоняк, фенол и серовъглеводород.

За контролиране на основните и допълнителни показатели на територията на страната се разполагат пунктове за мониторинг на качеството на атмосферния въздух, като част от Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг, подсистема – „Въздух".

По класификация (съгласно Приложение №1 към чл.10, ал.3 и 4 от Наредба №7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух) пунктовете за мониторинг биват:

1. Транспортно – ориентирани (Т) пунктове за мониторинг са тези, при които броят на МПС, преминаващи в кръг с радиус 50 м, е не по-малък от 2500 превозни средства на денонощие.
2. Промишлено – ориентирани (П) пунктове за мониторинг са тези, при които има преобладаващо влияние на емисии от производствени и други дейности.
3. Градски фонови пунктове за мониторинг (ГФ) са тези които са разположени в застроената част на град, които не отговарят на критериите по т.2.
4. Извънградски фонови пунктове за мониторинг (ИФ) са разположените на 3-10 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.
5. Регионални пунктове за мониторинг (Р) са разположените на 10-50 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.
6. Отдалечени пунктове за мониторинг (О) са разположените на повече от 50 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.

Съгласно районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (чл.30, ал.1 от Наредба №7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух) Община Генерал Тошево попада в „райони, в които нивата на един или няколко замърсители са между съответните горни и долни оценъчни прагове".

Община Генерал Тошево е под контрола на РИОСВ - Варна като Регламентиран район за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ).

Територията на общината е с нисък потенциал за замърсяване на атмосферния въздух – няма значими източници на емисии. Като цяло качеството на атмосферния въздух не създава риск за здравето хората, тъй като нивата на замърсителите на въздуха /ФПЧ, серен диоксид и

азотен диоксид/ не превишават оценъчните прагове. На територията й не са изградени пунктове като част от НАСЕМ за контрол на качеството на атмосферния въздух, няма автоматична измервателна станция, нито ръчен пункт, които да следят качеството на атмосферния въздух (КАВ) в района. Контролът на КАВ се извършва периодично, чрез мобилна измервателна станция. Показатели за изпитване – ФПЧ 10, серен диоксид, азотни оксиди, въглероден оксид, озон и метеорологични параметри – посока и скорост на вятъра, температура на въздуха, относителна влажност, налягане и слънчева радиация.

Оценката на качеството на атмосферния въздух и нивата на фини прахови частици (ФПЧ10) се извършва въз основа на анализ на факторите, които могат да имат принос към наднормените нива на замърсяване по отношение на:

- наличие на неблагоприятни климатични условия, в т.ч. ниски средноденонощни и средногодишни скорости на вятъра (под 2 m/s) или тихо време; образуване на мъгли; влияние на топографските условия (особености) на терена (напр. при котловинни и низинни форми на релефа); вертикално смесване на въздушни маси; противостоене на въздушни маси с океански произход с такива от континентален произход;
- наличие на специфични за дадено място други дисперсионни характеристики (т.е. характеристики на разпространение на замърсителите);
- наличие на други природни източници (силни ветрове, пренос на природни частици от сухи райони и др.).
- наличие на големи промишлени източници на замърсяване;
- наличие на други фактори, които оказват влияние върху замърсяването на въздуха (транспорт, бит, селско стопанство).

Фини прахови частици /ФПЧ$_{10}$/

Финитe прахови частици са фракция на общия суспендиран прах. Основни източници на прах за района на Генерал Тошево са транспортът, промишлеността и битовото отопление.

Норми:

- средноденонощната норма /СДН/ за опазване на човешкото здраве - 50 µg/m3 (не трябва да бъде превишавана повече от 35 пъти в рамките на една календарна година)- допустимо отклонение - 50% от СДН;
- средногодишна норма /СГН/ за опазване на човешкото здраве - 40 µg/m3- допустимо отклонение – 20% от СГН.

Оценката на качеството на атмосферния въздух и нивата на фини прахови частици (ФПЧ10) се извършва въз основа на анализ на факторите, които могат да имат принос към наднормените нива на замърсяване по отношение на:

- наличие на неблагоприятни климатични условия, в т.ч. ниски средноденонощни и средногодишни скорости на вятъра (под 2 m/s) или тихо време; образуване на мъгли; влияние на топографските условия (особености) на терена (напр. при котловинни и низинни форми на релефа); вертикално смесване на въздушни маси; противостоене на въздушни маси с океански произход с такива от континентален произход;
- наличие на специфични за дадено място други дисперсионни характеристики (т.е. характеристики на разпространение на замърсителите);
- наличие на други природни източници (силни ветрове, пренос на природни частици от сухи райони и др.).
- наличие на големи промишлени източници на замърсяване;
- наличие на други фактори, които оказват влияние върху замърсяването на въздуха (транспорт, бит, селско стопанство).

Серен диоксид /SO_2/

Сернияът диоксид спада към групата на серните оксиди, които се формират при изгаряне на горива с високо сярно съдържание. Източници, свързани с неговото образуване са: топлоелектрическите централи, които използват сяросъдържащи горива - въглища, нефт,

природен газ; черна и цветна металургия; химическа промишленост; добиване и дестилация на нефта; производство на сярна киселина и минерални торове и др.

Норми:

- средночасова норма /СЧН/ за опазване на човешкото здраве – 350 µg/m3;
- допустимо отклонение – 150 µg/m3 (43 % от СЧН);
- средноденонощна норма за опазване на човешкото здраве – 125 µg/m3;
- АП - алармен праг за серен диоксид - 500 µg/m3 измерени в три последователни часа;
- ГОП – горен оценъчен праг за серен диоксид – 75 µg/m3 (60% от СДН).

Въглероден оксид /CO/

Въглеродният оксид е газ без цвят, без мирис, малко по-лек от въздуха, горящ газ и е силно токсичен. Образува се при изгарянето на различни видове горива при недостиг на кислород. Представлява един от най-широко разпространените атмосферни замърсители. Най-голям източник на CO е автомобилният транспорт – над 65 % от общото емитирано количество за страната. За района на област Добрич основен източник на въглероден оксид е транспортът.

Норми:

- ✓ максимална осемчасова средна стойност в рамките на денонощието - 10 mg/m^3;
- ✓ допустимо отклонение – 60 % от нормата.

Озон

Озонът е газ, естествено съдържащ се в атмосферата (приземен слой). Получава се при трансформации между някои органични съединения и азотните окиси от атмосферния въздух в присъствието на слънчева светлина. Основните източници на такива окиси са отпадните газове от транспорта (въздушен, железопътен, автомобилен) и от индустрията – предимно предприятия от енергийния отрасъл, рафинериите, вкл. бензиностанциите. Този озон (вторичен замърсител) се добавя към озона, естествено съдържащ се в атмосферата.

Предвид факта, че озонът е замърсител, свързан с фотохимични реакции на замърсители, най-силно следва да се проявява при силна слънчева ултравиолетова радиация и при условия на застой на атмосферата.

Норма: Средночасова стойност, праг за информиране на населението - 180 µg/m^3

Сероводород (H_2S).

Сероводородът е токсичен, безцветен газ, с неприятна миризма. В природата големи количества се образуват при процеси на биологично разлагане. По-голяма част от атмосферния сероводород е с естествен геотермален произход. Замърсяването на въздуха има и антропогенен характер. Основен източник е промишлеността. Негативните здравни последствия за хората при контакт с този газ се определят от концентрацията и експозицията на въздействие. При ниски концентрации дразни лигавиците и предизвиква конюнктивит, а при високи са възможни сериозни поражения върху дихателните органи.

Съгласно Наредба № 14/1997 г. (ДВ бр.88/1997г.) са приети следните ПДК за сероводород в атмосферния въздух:

- ✓ максималноеднократна ПДК - 0,005 mg/ m^3;
- ✓ средноденонощна ПДК - 0,003 mg/ m^3.

Природните фактори, географските и метеорологични условия са основна предпоставка, която гарантира чистотата и доброто качество на въздуха.

Източници на емисии на вредни вещества във въздуха:

- Точкови източници

Всички източници на вредни емисии, които имат определени параметри (точни координати, височина, напречно сечение, скорост на газовия поток, дебит, температура на газа и масовия поток на вредни вещества) се характеризират като стационарни точкови източници. Това са димоходите (комини) на горивни инсталации, изпускателни устройства на производствени вентилации и аспирации и др. Потенциални точкови източници на територията на община Генерал Тошево се явяват парокотелните инсталации на административните сгради, училища, производствени предприятия и други по-малки точкови източници.

На този етап промишлените източници на замърсяване са незначителни. Данните от собствените измервания на предприятията показват, че изчислените концентрации на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух са по-ниски от ПДК или много близки до наложените от нормативната уредба.

- Площни източници

Поради ниското застрояване, характера на терена, вида на отоплителните уреди, като площни източници са разглеждат комините на битовото отопление и отоплението в обществените сгради на територията.

- Линейни източници

Транспортният поток от леки и товарни автомобили допринасят до известна степен за влошаване на качеството на атмосферния въздух. Отделените от двигателите вредни вещества (азотни оксиди, въглероден оксид, серни оксиди, оловни оксиди) са в основата на замърсяването на приземния атмосферен слой в населените места на територията.

- Неорганизирани източници

Създаването на нерегламентирани сметища за отпадъци са едни от източниците на емисии на парниковия газ метан (CH_4).

Въздействие върху качеството на атмосферния въздух на населените места оказват и формираните емисии от ДВГ на автомобилния транспорт, като най-съществено това се изразява през зимните месеци. Вследствие на понижените температури на околната среда нараства времето за достигане на устойчив – оптимален работен режим на ДВГ на автомобилите, при което се изпускат изгорели газове с по високи емисии на замърсителите (CxHx; CO; сажди). От значение е и непрекъснато нарастващия брой на МПС и съответно натоварения трафик, както и остарелия автомобилен парк.

Замерване на КАВ с мобилна автоматична станция на територията на общината е проведено в периода 05-22.12.2017 г. в град Генерал Тошево. Замерванията показват, че няма превишаване на пределно допустимите концентрации за нито един от наблюдаваните показатели.

По утвърдения от Министъра на околната среда и водите, годишен график на мобилната автоматична станция за 2020 г. е извършен контрол на състоянието на атмосферния въздух в гр. Генерал Тошево.

Контролираните показатели са - O3, CO, SO2, NO, NO2, ФПЧ10 и метеопараметри.

Анализът на данните от пункта в гр. Генерал Тошево показва:

ФПЧ10 – През 2020 г. от регистрираните 56 бр. двадесет и четири часови стойности, няма превишения на пределно допустимите концентрации.

Съдържанието в атмосферния въздух на останалите контролирани замърсители е значително под допустимите норми, съгласно Наредба № 12/2010 г.

На територията на община Генерал Тошево са разположени 18 предприятия, подлежащи на собствени периодични измервания /СПИ/ на емисиите вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух. Това са:

1. „Агри С.С.“ ЕООД, гр. Генерал Тошево – зърнобаза, гр. Генерал Тошево;
2. „Агро Сип“ ООД, гр. Генерал Тошево – фуражен цех и силозно-складово стопанство, с. Дъбовик;
3. „Агрохимикали“ ООД, гр. Добрич – силозно-складово стопанство, с. Спасово;
4. „Агросилоз“ ЕООД, гр. Каварна – зърнобаза, с. Преселенци;
5. „Братя Алексиеви“ ООД, с. Красен– зърнобаза, с.Красен;
6. „Булгартрансгаз“ ЕАД, гр. София – КС „Кардам“, с. Кардам;
7. ЧЗС Никола Русков Николов, с. Кардам – дестилерия, с. Кардам;
8. „Добруджа Флора Ойл“ ООД, гр. София – дестилерия, с. Калина;
9. Добруджански Земеделски Институт, с. Петлешково;
10. ЕТ „Божур-Енчо Стоянов-Стоян Стоянов“, с. Краище – дестилерия, с. Краище;
11. ЕТ „Гочев-Гочо Гочев“, гр. Добрич - силозно-складово стопанство, с. Преселенци;

12. „Еврохолц“ ООД, гр. Генерал Тошево – дърводелски цех, гр. Генерал Тошево;
13. „Фарм Сенс“ ООД, гр. София – зърнобаза, гр. Генерал Тошево;
14. „Ферма Ивон“ ЕООД, гр. Генерал Тошево – свинекомплекс, с. Дъбовик;
15. „Ловмийт енд Фиш“ ЕООД, гр. Варна – цех за производство на месно-зелнчукови и рибни консерви, гр. Генерал Тошево;
16. „Руал“ ООД, гр. Добрич, дестилерия, с. Изворово;
17. „Славов-Росица“ ЕООД, с. Росица – дестилерия, с. Росица;
18. „Витагрейн БГ“ АД, гр. София – силозно-складово стопанство, гр. Генерал Тошево.

Към 2020 г. на територията на общината се експлоатират 14 бензиностанции - обекти по Наредба №16/1999 г. за ограничаване емисиите на ЛОС при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини, както следва:

1. Глория ойл ООД, гр. Генерал Тошево, бензиностанция, гр. Генерал Тошево
2. Виста-ойл ЕООД, гр. Добрич, бензиностанция, гр. Генерал Тошево
3. Геотерм АД, гр. Генерал Тошево, бензиностанция, гр. Генерал Тошево
4. Товарни превози ГТ АД, гр. Генерал Тошево, бензиностанция, гр. Генерал Тошево
5. Арго-трейд 95 ЕООД, гр. Генерал Тошево, бензиностанция, гр. Генерал Тошево
6. Лукойл-България ЕООД, гр. София бензиностанция, гр. Генерал Тошево,
7. Глория ойл ООД, гр. Генерал Тошево, бензиностанция, гр. Генерал Тошево
8. Геотерм АД, гр. Генерал Тошево, бензиностанция, гр. Генерал Тошево
9. Стени 56 ООД, гр. Добрич, бензиностанция, с. Житен
10. Петрол АД, гр. Ловеч, бензиностанция 2220, с. Кардам
11. КОС ЕООД, с. Кардам, бензиностанция, с. Кардам
12. Геотерм АД, гр. Генерал Тошево, бензиностанция, с . Спасово
13. Виста-ойл ЕООД, гр. Добрич, бензиностанция, с . Спасово
14. Геотерм АД, гр. Генерал Тошево, бензиностанция, с . Преселенци.

При тези инсталации спазването на съответните Целеви норми за допустими емисии се гарантира чрез изпълнението на установените технически изисквания към тях. Определянето на емисиите от тях се свежда до определяне на тяхното съответствие с установените технически изисквания за съответната инсталация. След привеждане на инсталациите за товарене и разтоварване на бензини в съответствие с техническите изисквания, посочени в Наредба №16, се приема, че емисиите изпускани от тях са сведени до нула. С изтичане на последния преходен период – 31.12.2009 г., всички бензиностаниции в община Генерал Тошево са приведени в съответствие с изискванията за улавяне на бензинови пари.

На територията на общината няма обекти в обхвата на Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г., относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването), респ. Закона за опазване на околната среда. На територията на общината няма и обекти в обхвата на Наредба№1/2005 г., които да са източници на емисии на вредни вещества в атмосферния въздух. Липсват и обекти – големи горивни инсталации, с инсталирина мощност над 50 MW.

Съгласно разпоредбите на Закона за чистотата на атмосферния въздух, нормирането на вредни вещества в отпадъчните газове от двигатели с вътрешно горене се извършва по показатели димност, въглероден оксид, азотни оксиди и въглеводороди. Измерване на емисиите от моторните преводни средства се извършва в рамките на годишния технически преглед.

На територията на община Генерал Тошево няма инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци, които да замърсяват атмосферния въздух.

В общината не са констатирани превишения на нормите за КАВ, поради което не се предвиждат чести планови контролни измервания с мобилна станция. Общината се характеризира с висока чистота и добро качество на атмосферния въздух. Няма установено превишаване на ПДК, климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой. В общината няма съществени промишлени източници на емисии във въздуха.

Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. Желателно е да се търсят и използват нови енергийни източници, което би допринесло за ограничаване на емисиите с високо съдържание на сяра.

Постъпването на емисии от вредни вещества в атмосферата на община Генерал Тошево се формира от: битово и административно отопление, производствени фирми, транспорта, селскостопански дейности и дейности върху открити площи с насипни материали (кариери, строителни площадки и др.), като най-голям дял се пада на битовите отоплителни източници. Прахообразните и газообразните замърсители на атмосферния въздух в населените места са с по-високи стойности през есенно - зимния (отоплителния сезон), когато се използват предимно твърди горива в битовия сектор.

През зимния отоплителен сезон замърсяването на въздуха е основно от бита, за отопление на жилища и административни сгради, транспорта. Замърсяването е причинено главно от използването на лошокачествени твърди и течни горива – мазут, нафта, въглища, брикети. През топлата част на годината източници на замърсяване са транспорта (замърсяване на атмосферния въздух с въглероден оксид, бензо(а)пирен и азотни оксиди), неподдържаната пътна и прилежаща инфраструктура (ФПЧ10), строителни обекти или при възникване на пожари.

Замърсяването на атмосферния въздух от транспорта е свързано с лошото състояние на моторните превозни средства, качеството на използваните горива, организацията на движението, състоянието на улиците и пътищата. Този вид замърсяване на въздуха заема все по-голямо място в общото замърсяване, поради увеличението на броя на автомобилите, дългия срок на експлоатацията им, лошата материално – техническа база за поддържането им.

Типичен замърсител на атмосферния въздух от пътния транспорт са оловните аерозоли, което се дължи на преимуществената употреба на оловни бензини. Въпреки, че през последните години нараства относителния дял на безоловните бензини, то не е достатъчно да компенсира абсолютното увеличение на количествата общо употребявани бензини, което води до увеличение емисиите на олово. Друга съществена причина за сравнително високите емисионни натоварвания от транспорта е, че по пътищата в страната се движат предимно морално и технически стари автомобили, като тенденцията непрекъснато се засилва.

Трябва да се отбележи, че недостатъчното хигиенизиране на пътните артерии и голямото количество неозеленени площи допринасят за допълнителното натоварване със замърсители на атмосферния въздух.

Община Генерал Тошево няма разработена „Програма за управление качеството на атмосферния въздух“. Предвид разпоредбата на чл. 27, ал.1 от Закона за чистотата на атмосферния въздух, която гласи, че „В случаите, когато в даден район общата маса на емисиите довежда до превишаване на нормите за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух и на нормите за отлагания, кметовете на общините разработват и общинските съвети приемат програми за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми по чл. 6 в установените за целта срокове, които са задължителни за изпълнение.“. На територията на общината няма превишаване на нормите и съответно не е необходимо да се разработва специална програма за управление качеството на атмосферния въздух.

ИЗВОДИ:

Община Генерал Тошево се характеризира с висока чистота и добро качество на атмосферния въздух. Няма установено превишаване на ПДК, климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой.

Основни замърсители на въздуха в отделни дни са прах - общ и фин и сероводород, вследствие дейностите на промишлеността и комунално - битовия сектор.

Източници на „неприятни миризми“ за района на общината няма.

Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. С използване на екологично чисто гориво – газ за отоплителните инсталации, замърсяването чувствително ще намалее. Желателно е да се търсят и използват нови енергийни

източници, което би допринесло за ограничаване на емисиите с високо съдържание на сяра. За намаляване на количеството енергия за отопление е необходимо да се стимулират технологии, намаляващи топлинните загуби, изпълнението на саниращи мероприятия - топлоизолации и подмяна на дограми с нисък коефициент на топлопроводимост и използването на алтернативни източници на енергия - напр. слънчева енергия, за което климатичните дадености в общината са изключително благоприятни.

От метеорологичните параметри, влияещи върху нивото на замърсяване на приземния слой с аерозоли и газообразни вредни вещества, особено голяма роля имат влажност и температура на въздуха, скорост и посока на вятъра, атмосферно налягане, обща слънчева радиация и др.

3.2. Води

Управлението на водите в страната се осъществява и ръководи от Министерство на околната среда и водите (и подчинените му четири Басейнови дирекции), което е отговорна институция на национално ниво за прилагане на Рамковата директива за водите в страната. Съгласно Закона за водите, чл.155, ал.1, т.4, буква „б“, директорът на съответната басейнова дирекция планира и участва в провеждането на мониторинга на водите, обобщава и анализира данните от проведения мониторинг, в това число за химичното и екологичното състояние на повърхностните води.

Съгласно чл.169, ал. 2 от Закона за водите (в сила от 28.01.2000 г. с посл. изм. и доп. ДВ бр.44 от 13 май 2020 г.), мониторингът на водите и на зоните за защита на водите осигурява съгласуван и изчерпателен преглед на състоянието на водите във всеки район за басейново управление. Мониторингът се извършва по одобрени от Министъра на околната среда и водите програми, разработени от басейновите дирекции в съответствие със спецификата на водните тела и техните характеристики.

Екологичното и химичното състояние на повърхностните води се определя на база получените данни от програмите за мониторинг.

В рамките на Плановете за управление на речните басейни са застъпени следните видове мониторинг:

- ***контролен*** - целта на контролния мониторинг е да осигури необходимата информация за допълване и валидиране на резултатите от прегледа на антропогенния натиск и оценката на риска, изготвени съгласно изискванията на Приложение II от РДВ, за ефективното планиране на бъдещите мониторингови програми; за оценка на дългосрочните промени в естествените условия; за оценка на дългосрочните промени, които са резултат от широкоразпространени антропогенни дейности;
- ***оперативен*** - целта на оперативния мониторинг е да се установи състоянието на онези водни тела, които са в риск по отношение постигането на добро екологично състояние; да се направи оценка на промените в състоянието на телата в риск, които са в резултат на изпълнението на програмата от мерки;
- ***проучвателен*** - който се планира за да се установят нивата и риска от случайни и залпови замърсявания в определена водна площ и предприемане на подходящите мерки за управление.

РИОСВ – Варна не извършва мониторинг на повърхностни и подземни води на територията на община Генерал Тошево. Съгласно Закона за водите контролът върху състоянието на подземните и повърхностни води се осъществява от Басейнова дирекция „Черноморски район“ – гр. Варна /БДЧР/ и Басейнова дирекция „Дунавски район” – гр. Плевен /БДДР/. Състоянието на питейните води и водоизточниците на общината се контролират системно от РЗИ – Добрич.

Мониторинговите пунктове се определят въз основа на оценка на риска, натоварването и агресивната дейност върху водните тела. Изборът на показатели за анализ е въз основа на вида и

количеството натиск, изразяващ се в концентрацията на наблюдаваните замърсители. Оценката на химическото състояние на повърхностните водни тела, замърсяващите вещества се съпоставят с определении стойности на стандартите за качество, въведени с Директива 2008 /105/ на Европейския парламент и на Съвета от 18.12.2008 г. за определяне на стандарти за качество на околната среда в областта на политиката за водите изразена в Наредба за стандарти за качество на околната среда. Рамковата Директива за водите въвежда екологични норми за качество на водните ресурси. Съгласно нея екологичното състояние на водните екосистеми се определяя като много добро, добро, лошо или много лошо. При извършването на оценката на риска водните тела се класифицират в следните категории:

- водни тела в риск – не е необходимо допълнително охарактеризиране или допълнителни мониторингови данни;
- водни тела, които е възможно да са в риск, за които има вероятност да не постигнат екологичните цели, но са необходими допълнителни мониторингови данни;
- водни тела, които не са в риск – не е необходима допълнителна оценка и допълнителни мониторингови данни.

- ***Повърхностни води***

При управлението на водите и анализа на антропогенното въздействие и определяне състоянието на водите, се ползва приета класификационна система регламентирана с Наредба Н-4/14.09.2012 г. за характеризиране на качеството на водите, съгласно Рамковата Директива на водите, определяща ограничения с цел, спиране на влошаването на състоянията на водите и защитаващи ги от замърсяване. Състоянието на повърхностните води основно е общ израз за състоянието на повърхностния воден обект, определена от неговото екологично състояние и от неговото химично състояние и водните количества. Качеството на водите най-често се определя от химичното състояние и е основната характеристика за общото състояние. Най-основната оценка за състоянито на водния обект се определя по физикохимичните показатели – разтворен кислород, активна реакция, електропроводимост, орто-фосфати, общ фосфор, общ азот, амониев, нитритен и нитратен азот и биохимична потребност от кислород измерена за 5 дни.

Мониторингът на повърхностните води е част от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) и обхваща програми за контролен и оперативен мониторинг. Целта на мониторинговите програми за контролен мониторинг е да осигурят необходимата информация за оценка на състоянието на водите в рамките на речния басейн или подбасейн. Оперативните програми за мониторинг следва да определят състоянието на водните тела в риск и да оценят промените, които са настъпили в резултат от прилагането на програмата от мерки. Показателите, които се наблюдават са разделени в три основни групи – основни физикохимични (температура, pH, неразтворени вещества, електропроводимост, биогенни елементи (NH_4-N, NO_3-N, PO4), разтворен кислород, наситеност с кислород, перманганатна окисляемост, БПК, ХПК, желязо, манган, сулфати, хлориди и др.); приоритетни вещества (33 бр. - силно токсични, устойчиви и лесно биоакумулиращи се вещества) и специфични замърсители (органични вещества, тежки метали и металоиди, цианиди, феноли и други специфични вещества), като честотата им на мониторинг е от 4 до 12 пъти в годината.

Община Генерал Тошево е изключително бедна на повърхностно течащи води. Единствената сравнително постоянно течаща река е Красенска река, протичаща в дълбока долина в северозападната част на общината. Тя преминава през селата Пчеларово, Зограф, Узово, Градини, Сноп, Житен, Красен, Изворово и Росен, след което навлиза в румънска територия. Преди границата на нея е изграден язовир „Дрян“. Освен Красенска река през територията на общината преминават и няколко по-големи суходолия, в които епизодично има водно течение, основно през пролетта. Най-голямо от тях е суходолието Малък качамак преминаващо през селата Балканци, Василево, Калина, Средина, Велково, Сираково, Сърнино, Александър Стамболийски и Бежаново, след което то също напуска пределите на България.

По отношение на повърхностните води в териториалният обхват на община Генерал Тошево, който попада в частта на Басейнова дирекция „Черноморски район“ е в участък, който има само малки водни течения и няма обособени водни тела по смисъла на Рамковата директива за водите. За водните обекти не са налични данни от мониторинг на повърхностни води. В обхвата на Басейнова дирекция „Дунавски район“ на територията на община Генерал Тошево попадат следните повърхностни водни тела:

- **Повърхностно водно тяло „р. Парън дере“ с код BG1DJ900R1015**, което се наблюдава с един пункт за мониторинг с код BG1DJ00099MS543 име „След ПСОВ – Генерал Тошево“;

- **Повърхностно водно тяло „р. Суха от вливане на р. Добричка до устие“ с код BG1DJ345R1109**. Водното тяло попада частично в община Генерал Тошево и на нейна територия не попада пункт за мониторинг.

В обхвата на РИОСВ – Варна е разположен един Мониторингов пункт на повърхностни водни тела в община Генерал Тошево за водно тяло BG1DJ900R1015 Дунавски Добруджански реки, р. Парън дере. Пунктът е разположен след ПСОВ – Генерал Тошево.

В периода през 2019-2020 г. водното тяло BG1DJ900R1015 р. Парън дере се наблюдава с пункта след ПСОВ Генерал Тошево, с код BG1DJ00099MS543.

Физикохимични показатели, специфични вещества

От анализа на физикохимичните елементи за качество водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние спрямо изискванията на Наредба Н-4.

При анализа на специфичните замърсители се наблюдават измерени високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние по показатели желязо и манган. Поради тези обстоятелства водното тяло е оценено в умерено състояние.

На база резултатите от измерените концентрации на приоритетни вещества във водното тяло не се наблюдават измерени високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Оценката на химичното състояние е достигащо добро. Резултатите от анализ от предходен период по биологични елементи за качество показват, че оценката на водното тяло е за много лошо състояние.

Периодично на територията на община Генерал Тошево се извършва почистване на деретата с цел осигуряване тяхната проводимост и съответно намаляване възможностите за затлачване, които биха довели до наводнения. Ежегодно от междуведомствена комисия се извършва оглед за проводимостта на деретата. Почистват се и се възстановяват нарушени терени на територията на общината. Извършено е частично почистване от наноси и възстановяване профила на коритото на дере в с. Преселенци, с. Кардам и осигуряване проводимостта на река Красенска, в с. Изворово и с. Красен, с.Росен. Цялостно почистване коритото на дере в с. Зограф. Проектиран и изграден е водосток в с. Росен.

По дани от обследване от РИОСВ - гр. Варна на язовир Дрян по физикохимични показатели се причислява към II категория повърхностен водоизточник. Практически до водосборната област на язовира няма промишлени предприятия, населени места и животновъдни ферми, които да са източници на замърсяване на водите. Възможност за замърсяване може да се получи при прекомерно наторяване на площите над язовира или неправомерното миене на машините за растителна защита с повърхностните води завирявани в язовира. През 2019 и 2020 г. е проверена проводимостта на речното легло до 500 м. от язовирната стена на яз. „Дрян“ и участъци на река Красенска.

За участък: река Красенска, преминаваща през урбанизираната територия на с. Изворово. Дерето не е коригирано, с постоянен воден оток през цялата година, захранващо се от изворичешми и атмосферни води. Участъка не е коригиран няма изградени диги. В началото на селото дерето е почистено от дървесна и храстовидна растителност, около 1000 м. Има участъци където е необходимо да се продължи почистването на храстовидната и дървесна растителност. Има проводимост за ниски и средни води.

За участък: река Красенска, преминаваща през урбанизираната територия на с. Красен. Участъка е коригиран има изградени диги, с постоянен воден оток през цялата година, влива се в язовир Дрян. Участъка на реката е почистван през 2016 г. но има участъци където е необходимо да се продължи почистването на храстовидната и дървесна растителност. Има проводимост за ниски и средни води.

За участък: река Красенска, преминаваща през извън урбанизираната територия на с. Росен, не е коригиран няма изградени диги, с постоянен воден оток през цялата година. Има проводимост за ниски и средни води.

Приложимите мерки за дейности с отпадъци от Програмата от мерки към ПУРН 2016-2022 г. на БДЧР за Програмата за управление на отпадъците на община Генерал Тошево са:

- Мярка „Намаляване на дифузното замърсяване от промишлени дейности“ с действие: „Забрана на миенето и обслужването на транспортни средства и техника в крайбрежните заливаеми ивици и принадлежащите земи на водохранилищата“ и „Осигуряване на подходящи условия за съхранение на опасни отпадъци при които не се допуска замърсяване на подземни и повърхностни води“;
- Мярка „Опазване на водите от замърсяване с препарати за растителна защита“ с действия: „Забрана за складиране и депониране и третиране на отпадъци в крайбрежните заливаеми ивици“;
- Мярка „Опазване на химичното състояние на подземните води от замърсяване и влошаване“ с предвидено действие: „Забрана за извършването на дейности водещи до отвеждането в подземните води на опасни вещества”;
- Мярка „Предотвратяване на отвеждането на приоритетни вещества в подземните води“ с действие: „Забрана или ограничаване на дейности, които увеличават риска за пряко или непряко отвеждане на приоритетни и опасни вещества или други замърсители в подземните води, включително разкриването на подземните води на повърхността, чрез изземване на отложенията и почвите, покриващи водното тяло“ и др.

Община Генерал Тошево не попада в определен район със значителен потенциален риск от наводнения. В Програмата от мерки към ПУРН 2016-2021 г. на БДЧР няма конкретни мерки за обекти на територията на общината, но са заложени мерки на ниво район за басейново управление за минимизиране на риска от наводнения. Необходимо е ПУО да е съобразен с изпълнение на приложимите мерки от ПоМ на ПУРН с отговорен за изпълнението Кмета на общината:

- Постоянен мониторинг на застрояването в близост до заливаемите зони;
- Премахване на незаконни постройки, подприщващи съоръжения, огради, складирани материали и други намиращи се в границите на речните легла или дерета;
- Почистване и стопанисване на речните легла в границите на урбанизирана територия;
- Ефективно управление на водните нива на язовири и ретензионни водохранилища. Недопускане на преливане през короната на дигите при поройни валежи в сравнително малки водосборни области.
- Реконструкция и ремонт на язовири;
- Информиране и осигуряване на широк достъп до информация на населението чрез използването на съвременни способи и технологии;
- Повишаване готовността на населението за реагиране при наводнения;
- Провеждане на обучителна и информационна кампания по проблемите свързани с наводненията;
- Разработване и актуализиране на плановете за защита при бедствия (част наводнения);
- Разработване и изпълнение на областни и общински програми за намаляване риска от бедствия вкл. от наводнения.

При инвестиционно проектиране и реализация на конкретни проекти и дейности, включени в Програмата за опазване на околната среда на община Генерал Тошево за периода 2022- 2032 г. е необходимо да бъдат съобразени съответните забрани и

ограничения, регламентирани в Закона за водите (ЗВ), включително:

- съгласно чл. 7, ал. 1 от ЗВ, основен принцип при отношенията, свързани със собствеността върху водните обекти е упражняването на собственост, без да се допуска нарушаване на целостта и единството на хидроложкия цикъл и на природната водна система.
- забраните на чл.134 от ЗВ за разполагане на животновъдни ферми, жилищни и вилни сгради и стопански постройки в заливаемите тераси на реките и принадлежащите земи на водохранилищата, както и складиране на пестициди, депониране и третиране на отпадъци; засаждането на трайни насаждения с плитка коренова система.
- изискванията на чл. 143. ал. 1 от ЗВ, съгласно които за защита от вредното въздействие на водите не се допускат дейности, с които се нарушава естественото състояние и проводимостта на речните легла, бреговете на реките и крайбрежните заливаеми ивици и използването им като депа за земни и скални маси;
- забраните на чл. 146 от ЗВ за застрояване в заливаемите тераси на реките и сервитута на хидротехническите съоръжения;
- при извършване на дейности, граничещи с води и водни обекти - публична държавна собственост е необходимо да се определят граници, в съответствие с чл.155. ал.1, т.1 от ЗВ;
- изискванията на чл. 44 и чл. 46 от Закона за водите, в случай на водовземане и/или ползване на воден обект, включително чл.46. ал.4 по отношение на заустването на битово- фекалните води;
- изискванията на чл.198о, от ЗВ, че предоставянето на ВиК услуги на потребители се извършва единствено от ВиК оператор по реда на ЗВ и Закона за устройство на територията;
- изискванията на чл. 125 от ЗВ, че включването на нови количества отпадъчни води, следва да се съобрази с капацитета и ефективността на съществуващата канализационна система;
- при липса па канализационна система, предвид чл. 132 от ЗВ, лицата от стопанската дейност, на които се формират отпадъчни води, са длъжни да изградят пречиствателни съоръжения в съответствие с изискванията за заустване във воден обект.

Съгласно чл. 16, параграф 6, второ Тире от Директива 2000/60/ЕС на Европейския парламент и Съвета (приложима съгласно §143 от ПЗР на ЗИД на Закона за водите, обн. в ДВ брой 65/2006 г.) в срок до края на 2020 г., следва да се осигури пълното преустановяване на заустванията, емисиите и изпусканията на всички приоритетно опасни вещества, посочени в Приложение №1 на Наредбата за стандарти за качество на околната среда за приоритетните вещества и някои други замърсители (ДВ. бр. 97 от 11.12.2015 г.).

Екологичният проблем на общината свързан със замърсяването на водите е в тясна връзка с проектите и предвижданите действия по отношение на проектирането и изграждането на канализационни системи в селата и пречиствателни станции за отпадните води.

Основни източници на замърсяване на повърхностните водни тела са попивните ями, и прекомерното наторяване на селскостопанските площи. Проблем е и липсата на канализация и ПСОВ за малките населени места на общината. Основни замърсители на повърхностните води в района са и периодично възникващите нерегламентирани замърсявания. Сред останалите източници на замърсяване на водите са промишлеността, транспорта и животновъдството.

- ***Подземни води***

Качеството на подземните води се определя от антропогенното въздействие, което се изразява в различен тип замърсявания от точкови и дифузионни източници.

Като точкови източници се разглеждат нерегламентирани (селски) сметища, общински сметища, складове за пестициди, течове от замърсени площадки, депа на производствени и опасни отпадъци, местоположения на стари замърсители, стари сметища, затворени

индустриални терени, Б-Б кубове за събиране, депониране, дезактивиране и безопасно съхраняване на наличните в страната количества забранени, залежали и негодни за употреба пестициди. Дифузни източници на замърсяване са земеползването (орна земя и трайни насаждения), селища без изградена канализационна система, урбанизирани територии.

Значимите проблеми от този вид въздействие върху подземните води са увеличаване съдържанието на нитрати, фосфати, сулфати, хром, желязо и манган. Съдържанието на нитрати е водещ параметър за дифузионните внасяния при подземните води.

Таблица 22: Подземни водни тела на територията на община Генерал Тошево в обхвата на БДЧР

Нов код на водно тяло ПУРБ II	Име на ВТ	Количествено състояние - Подземни води	Химично състояние - Подземни води
BG2G000000N044	Порови води в неоген - сармат Североизточна и Средна Добруджа	добро	лошо
BG2G00000PG026	Порови води в палеоген - еоцен Варна - Шабла	добро	лошо
BG2G000J3K1040	Карстови води в малм-валанж	добро	добро
BG2G000J3K1041	Карстови води в малм-валанж	добро	добро

Източник: Басейнова дирекция „ Черноморски район“ – Варна

Подземни водни тела, попадащи на територията на община Генерал Тошево, в обхвата на БДЧР и данни от извършван мониторинг:

- Неанализиран участък, в който има само малки водни течения и няма обособени повърхностни водни тела по смисъла на Рамковата директива за водите;

- **BG2G000000N044 „Порови води в неоген - сармат Североизточна и Средна Добруджа“**, определено в добро количествено състояние и лошо химично състояние по показатели NO3, Mg;

- **BG2G00000PG026 „Порови води в палеоген - еоцен Варна - Шабла**“, определено в добро количествено състояние и лошо химично състояние по показател NO3,

- **BG2G000J3K1040 и BG2G000J3K1041 „Карстови води в малм-валанж**“, определени в добро количествено и добро химично състояние.

Подземни водни тела, попадащи на територията на община Генерал Тошево, в обхвата на Басейнова дирекция „Дунавски район“ (БДДР):

- **BG1G000000N049 - Карстово-порови води в Неоген - Сармат Добруджа**, контролирано от Басейнова дирекция „Дунавски район“. Подземното водно тяло е наблюдавано с общо седем пункта за мониторинг / МР 191; МР 292; МР 295; МР 296; МР 298; МР 416; МР417, като шест от тях попадат в обхвата на РИОСВ - Варна и един на територията на община Генерал Тошево.

- *Мониторингов пункт /МР/ - 295* при Генерал Тошево, Сондажен кладенец - ПС Маловец, община Генерал Тошево, област Добрич – резултатите от всички изпитвани показатели на водата в пункта проведени през 2019 г. отговарят на СК за подземни води. Концентрациите на железни и манганови йони, констатирании над СК от предходните години, бележат трайни понижения и показват стойности по – ниски дори от праговите стойности за подземното водно тяло. Резултатите от всички изпитвани показатели на водата в пункта проведени през 2020 г. отговарят на СК за подземни води. Наблюдават се трайни низходящи тенденции в концентрациите на железни и манганови йони за които в предходните години са отчитани стойности над СК. На диаграмите по – долу е представена динамиката в

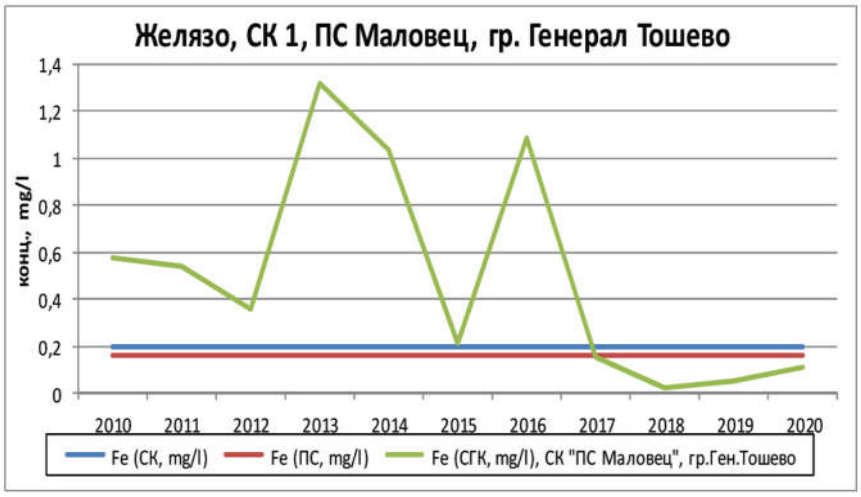
концентрациите на двата показателя. На диаграмите (Фиг.10) е представена динамиката в концентрациите на желязо и манган във водата в пункта.

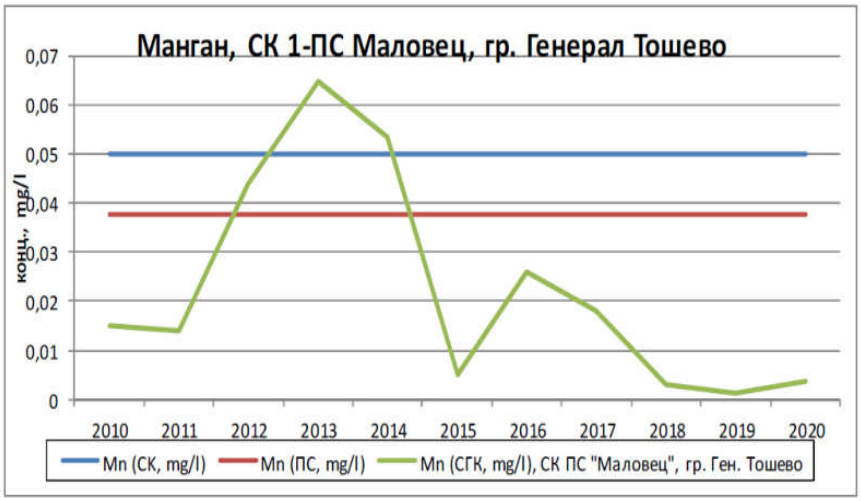
- *Мониторингов пункт с код BG1G000000NMP416 и име ТК ТСК - ДЗИ Ген. Тошево* – Добрич при гр.Добрич – анализът на резултатите от проведения през 2020 г. мониторинг на водата в пункта показва еднократно превишение на концентрациите на показател желязо. Превишението се констатира за първи път и е възможно причината за него да е недостатъчно прочерпване на водовземното съоръжение преди вземане на водната проба. Констатираните в предходните години наднормени концентрации по показател трихлоретилен се наблюдават и в получените резултати от мониторинг и през 2020 г.

Анализът на резултатите от мониторинг в останалите пунктове наблюдаващи подземното водното тяло не потвърждава наличие на подобно замърсяване, което е основание да се счита, че замърсяването има локален характер. Пунктът ще бъде наблюдаван и в програмата за мониторинг на подземни води през периода 2021 – 2022 г. с цел проследяване концентрацията на трихлоретилен.

- *Мониторингов пункт с код BG1G000000NMP417 и име ТК-АГРИ.СС-Генерал Тошево* при гр. Генерал Тошево, община Генерал Тошево, област Добрич – след анализ на резултатите от проведения през 2019 г. мониторинг на водата в пункта може да се заключи, че водата запазва оценката за „доброто химично състояние“. След анализ на резултатите от проведените през 2020 г. изпитвания на водата в пункта може да се заключи, че водата запазва оценката за „доброто химично състояние“ от предходните години.

Фиг. 10: Мониторинг на водата при МП СК-ПС „Маловец“ 2010-2020 г.

- **BG1G0000J3K051 - *„Карстови води в Малм-Валанжския басейн”*** – наблюдавано в девет мониторингови пункта /МР 284; МР 302; МР 303; МР304; МР305; МР 306; МР 418; МР 419; МР 420, от които в обхвата на РИОСВ Варна попадат четири, два от които в община Генерал Тошево, както следва:
  - МР 305 Сондаж, с. Росица, община Генерал Тошево, област Добрич;
  - МР 306 при Кардам, община Генерал Тошево, област Добрич.

Резултатите от проведения през 2019 г. мониторинг на водата и в двата пункта на водното тяло отговарят на стандартите за подземни води. Съгласно критериите за оценка на състоянието на подземните води те са определени в „добро“ химично състояние.

За количество на подземните води в община Генерал Тошево попадат: пункт с код BG1G000000NMP310 и име „ТК-ВиК – Добрич - Узово“ и мониторингов пункт с код BG1G000000NMP293 и име „ТК БДЖ – Кардам“.

Значимите замърсители по отношение на химичното състояние на подземните води са:

- Просмукване на замърсители при взаимодействие с повърхностните води;
- Липсата на канализации и ПСОВ в малките населени места;
- Интензивното земеделие;
- Индустриални източници на замърсяване;
- Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци.

Потенциални замърсители за подземните води в района на община Генерал Тошево са животновъдни ферми и селскостопански дворове, интензивни наторявания на земеделската земя, образуването на нерегламентирани локални замърсявания и други.

Качеството на повърхностните и подземни води не може да бъде прецизно оценено поради липса на пълен мониторинг на водите в общината.

- ***Питейни води***

Водоснабдяването и поддръжката на водоснабдителната мрежа и съоръженията към нея на територията на община Генерал Тошево се осъществяват от „Водоснабдяване и канализация Добрич” АД, район Генерал Тошево.

Водоснабдяването на Община Генерал Тошево се осъществява от редица сондажи и помпени станции. Поради равнинния релеф на общината, водоснабдяването изисква употребата на множество помпи, което го прави енергоемко и значително по-скъпо.

Водите добивани от сарматския и малмваланжския подпочвени хоризонти се отличават с микробна чистота и могат да се ползват за питейни нужди без пречистване.

В община Генерал Тошево 100% от населението ползва вода за питейни нужди от системата на “В и К” ЕООД – гр. Добрич. От своя страна „ВиК Добрич” АД задоволява нуждите изцяло за сметка на подпочвените води.

Таблица 23: Водоизточници в община Генерал Тошево

№	Помпена станция водоизточник	Дебит л/с	Местоположение землище
1.	П.С. Пастир		
	д.с.кл. 1	50	Ген.Тошево
	д.с.кл. 2	30	Ген.Тошево
2.	П.С. Маловец		
	д.с.кл.	20	Ген.Тошево
	с.кл.	5	Ген.Тошево
3.	П.С. Добромирци		
	д.с.кл.	50	Изворово
4.	П.С. Кардам		
	д.с.кл.	35	Кардам
	с.кл.	10,5	Кардам
5.	П.С. Узово		
	д.с.кл.	25	Узово

	с.кл. 3	11	Узово
6.	П.С. Калина		
	д.с.кл.	30	Калина
	с.кл. 1	11	Калина
7.	П.С. Бежаново		
	с.кл. 1	11	Бежаново
	с.кл. 2	11	Бежаново
	с.кл. 3	11	Бежаново
8.	П.С. Сираково		
	д.с.кл.		Сираково
	с.кл. 2	11	Сираково
9.	П.С. Росица		
	д.с.кл.	20	Росица
10.	П.С. Малина		
	д.с.кл.	20	Малина
11.	П.С. Чернооково		
	д.с.кл.	11	Чернооково
	д.с.кл.Дъбовик	20	Дъбовик
	д.с.кл.Горица	30	Горица

Източник: ВиК – Добрич

На територията на община Генерал Тошево няма пречиствателни станции за питейни води. Основната част от водопроводите са изградени от 1953 – 1970 г. 94% от водопроводите са от Азбестоцимент, 5,66% - Полиетиленови и 0,34% - Поцинковани. Състоянието на съществуващата водопроводна мрежа не е добро. По информация на ВиК дружеството загубите на вода в района през последните години са около 89%. Средногодишният брой аварии в общината е 454.

През 2018-2019 г. в община Генерал Тошево е извършена рехабилитация на участък с дължина 7020 м от довеждащ водопровод от ПС Малина до водоем 300 м³ в гр. Ген. Тошево и прилежащите съоръжения към него и рехабилитация на част от водопроводната мрежа на с. Спасово, с. Кардам и с. Люляково.

През 2020 г. е подменен водопровод на улица в гр. Генерал Тошево с дължина 1280 м. Стартирани са строително-монтажни работи по рехабилитация на част от водопроводната мрежа в селата Люляково, Кардам и Спасово с обща дължина 11 800 м. За 2021 г. са предвидени за изпълнение два работни проекта за рехабилитация на улични водопроводи на две улици в гр. Генерал Тошево.

Мониторинг качеството на питейните води извършват РЗИ-Добрич и „ВиК” АД-Добрич. Отклонения от нормите за питейно-битово водоснабдяване през последните години не се наблюдават, с изключение на допуснато през 2019 г. замърсяване на питейната вода в кв. Пастир, гр. Генерал Тошево. Изключение правят и водите добивани от плитки сондажи по показател нитрати.

За 2019 г. от „ВиК – Добрич“ е извършен мониторинг при крана на потребителя в пълен обем и с необходимата минимална честота, съгласно изискванията на Наредба №9/2001 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели. В община Генерал Тошево са извършени общо 67 броя изпитвания по показатели от мониторинг А и 10 броя по показатели от мониторинг Б. Отклонения са установени само в 3 броя проби, нестандартни по показател нитрати в зона Калина. Посочената зона е с трайно завишени нитрати.

Във връзка с получено през 2018 г. писмо от БДДР-Плевен с информация за установени отклонения по показател трихлоретен в подземни води, подавани от тръбен кладенец „ТСК-ДЗИ Ген. Тошево - Добрич”, през първо тримесечие на 2018 г. е извършено пробонабиране на проба вода от тръбен кладенец „ТСК-ДЗИ Ген. Тошево-Добрич”. Пробата е изпратена в РЗИ-Варна за анализ. Получените резултати за съдържание на трихлоретен и тетрахлоретен в изследваната проба вода отговарят на Наредба №9/2001 г. за качеството на водата,

предназначена за питейно-битови цели - трихлоретен и тетрахлоретен <1,0 µg/l (при норма 10 µg/l), съгласно Протокол от изпитване на Лабораторен изпитвателен комплекс при РЗИ-Варна.

Текущо на две седмици чрез интернет страницата на РЗИ-Добрич е предоставяна на населението актуална информация за резултатите от извършените лабораторни анализи през периода, вкл. и случаите на установени отклонения в качеството на водата, използвана за питейно-битови цели, предприетите мерки от страна на контролния орган и водоснабдителната организация.

Санитарно-охранителни зони

В съответствие с изискванията на „Наредба № 3 от 16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди“, около подземните вододобивни съоръжения се организират три зони (пояси) за санитарна защита (СОЗ):

- Пояс I – той има за цел защита на самите водовземни съоръжения като предотврати външния достъп до тях, чрез затваряне и ограждане на съоръженията и началните водопроводи около последните;
- Пояс II – срещу биологични, бързоразвиващи се и силносорбируеми химически замърсители;
- Пояс III – срещу стабилни химически замърсители.

Границите на пояси II и III най-общо се оразмеряват в съответствие с хидрогеоложките условия в района на вододобивните съоръжения и в зависимост от режима на тяхната експлоатация. Техните размери се определят чрез математическо моделиране.

Пояс I от СОЗ се ограждa с трайна ограда с височина не по-малка от 1.40 м, която се сигнализира с предупредителни надписи върху табели.

Границата на пояс II се сигнализира с ясно водими предупредителни надписи и табели, поставени на добре видимо разстояние едни от други, поставени на колове или съществуващи дървета или огради.

Пояс III се сигнализира аналогично на пояс II.

Собствениците на земи в границите на СОЗ около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди, са длъжни да спазват забраните и ограниченията, определени от СОЗ, в който попада имотът, съгласно Приложения № 1 и 2 към чл. 10, ал. 1 от Наредба 3 / 16.10.2000 г.

Осъществяването на дейност в границите на пояси II и III, за която е регламентирано ограничение (О) или ограничение при доказана необходимост (ОДН), се разрешава само, ако инициаторите на дейността с конкретни изследвания и оценка на въздействието върху околната среда докажат, че дейността няма да доведе до негативни последствия за водоизточника.

За територията на община Генерал Тошево са учредени санитарно-охранителни зони /СОЗ/, както следва:

- Пояс III на Вн-35х, Кранево, учреден със Заповед на МОСВ №РД-255/22.04.2008 г. и 17 бр. минерални сондажи;
- Пояси II и III на минералени сондажи Тх-15х, С-29, учредени със Заповед на МОСВ №РД 662/22.08.2012 г. и №РД-663/22.08.2012 г.;
- Пояси II и III на Р-54х и Р-бх, учредени със Заповед на МОСВ №РД-209/09.03.2012 г. и №РД-208/09.03.2012 г.;
- Пояси II и III на Р-179х-с.Осеново, учредени със Заповед на МОСВ №РД- 206/08.03.2012 г.;
- Пояси I, II и III на ПВС-I и ПВС-2, с. Петлешково, учредени със Заповед на Директора на БДЧР №15/07.09.2005 г.;
- Пояси I, II и Ш на ПВС-1, с. Петлешково. учредени със Заповед на Директора на БДЧР №16/07.09.2005 г.;

- Пояси I, II и Ш на ТСК, гр. Генерал Гошево, учредени със Заповед на Директора на БДЧР №14/07.09.2005 г.

Необходимо е да бъдат съобразени съответните забрани и ограничения за извършване на дейности, които могат да доведат до пряко и непряко отвеждане на опасни и вредни вещества в подземните води, регламентирани в Наредба № 3/2000 г. за СОЗ.

Зони за защита на водите по чл. 119а от ЗВ, съгласно ПУРБ 2016-2021, попадащи на територията на община Генерал Тошево, в обхвата на БДЧР:

- Зони за защита на питейните води, съгласно чл.119а, ал. 1, т.1. от ЗВ с код BG2DGW000000N044, BG2DGW00000PG026, BG2DGW000J3K1040 и BG2DGW000J3K1041.
- Зони, в които водите са чувствителни към биогенни елементи: чувствителна и уязвима зона, съгласно чл. 119а, ал.1, т.3 от Закона за водите.

На територията на община Генерал Тошево няма регистрирани води за къпане и минерални води.

Отпадъчни води

Отпадъчните води се контролират от „ВиК" АД-Добрич, РИОСВ-Варна и Басейнови дирекции - Варна и Плевен.

РИОСВ - Варна осъществява контрол над управлението на формираните отпадъчни води, включително емитери на отпадъчни води, заустващи към водни обекти. На основание чл.151. ал.4 от Закон за водите, се извършват периодични, контролни проверки на обекти емитиращи отпадъчни води към водни обекти.

Формираните отпадъчни води, в следствие на човешкия фактор, въздействат пряко върху качеството на водните обекти и състоянието на почвите, поради което се изграждат и поддържат канализационни системи и съоръжения за пречистване на отпадъчните води.

Канализационна мрежа има изградена само в гр. Генерал Тошево, с изключение на квартал Пастир. ПСОВ също е изградена само в гр. Генерал Тошево, но същата се нуждае от реконструкция и модернизация.

Канализационната мрежа на гр. Генерал Тошево е със степен на изграденост около 42% и с довеждащи до ПСОВ битови и промишлени колектори. През 2012 г. е одобрен от МОСВ по ОП "Околна среда 2007-2013 г." проект: "Доизграждане канализационна мрежа - 18200 м., рехабилитация водопроводна мрежа - 3060 м и модернизация ПСОВ – Ген. Тошево", но не е финансиран, изградена е 1000 м канализация със собствени средства. В края на 2020 г. е подадено проектно предложение „Доизграждане на битова канализация по улици: „Дочо Михайлов", „Д. Петков", „Отец Паисий", „Стара планина", „Пейо Яворов", „Александър Стамболийски", „Леонти Бакларов", „К. Кисимов", „Пеньо Пенев" и „Николай Зидаров" в Генерал Тошево" до ПУДООС за 4500 м.

През 2021 год. се извършва изграждане на канализация по улиците „Васил Априлов" и „Иван Вазов" в гр. Генерал Тошево.

На територията на община Генерал Тошево са разположени следните емитери, формиращи отпадъчни води, зауствани във водни обекти:

ПСОВ „Генерал Тошево" се отвеждат за пречистване отпадъчните води от канализационната мрежа гр. Ген. Тошево. Последната е проектирана да работи с дебит до 899 куб. м за ден, като към настоящия момент обхваща около 1/3 от отпадъчните води на гр. Генерал Тошево, които след пречистване се заустват в Сухо дере. Индивидуалните емисионни ограничения по потоци и места на заустване на водите от пречиствателната станция. Пречиствателна станция извършва собствен мониторинг на пречистените води. Функционира и изграден колектор за отвеждане на отпадъчните води от северната градска част. За намаляване замърсяването от отпадъчни води е необходимо да се изгради цялостна канализация в гр. Генерал Тошево.

За експлоатация на канализационната система на гр. Ген. Тошево има издадено от Басейнова дирекция за управление на водите в Дунавски район с център Плевен, разрешително

№ 1375 0007/22.11.2012 г. за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води в повърхностни води с титуляр Община Генерал Тошево и водоприемник Сухо дере към поречие Дунавски Добруджански реки. През 2019 година е издадено Решение от БДДР - Плевен за продължаване срока на Разрешително за заустване на пречистените отпадъчните води от ПСОВ гр. Генерал Тошево в повърхностен воден обект /сухо дере/.

Директорът на БДЧР не е издавал разрешителни за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води за територията на община Генерал Тошево.

ГПСОВ "Генерал Тошево" се отвеждат за пречистване отпадъчните води от канализационната система на гр. Ген. Тошево. Пречистените отпадъчни води се заустват в Сухо дере. ПСОВ работи със съоръжения за механично и биологично пречистване на водите. Резултатите от анализите от взетите водни проби при контролни проверки на РИОСВ – Варна, и от проведения собствен мониторинг по отделните показатели не превишават индивидуалните емисионни ограничения в издаденото разрешително, с изключение на еднократно превишение по показател „неразтворени вещества", установено при отбрана еднократна водна проба при контролна проверка.

КС „Кардам", с. Кардам, собственост на "Булгартрансгаз" ЕАД – отпадъчните води, които се формират от пречиствателна станция за битово-фекални води и три каломаслоуловителя, заустват в четири попивни кладенци. Фирмата има издадено Комплексно разрешително № 367-Н0/2008 г. от МОСВ и Разрешително № 02570002/12.06.2008 г. за ползване на подземен воден обект за инжектиране на води, издадено от МОСВ.

Резултатите от анализите от взетите водни проби при контролни проверки на РИОСВ – Варна, и от проведения собствен мониторинг по отделните показатели не превишават индивидуалните емисионни ограничения в издаденото разрешително.

Добруджански земеделски институт, с. Петлешково, общ. Ген. Тошево. В селището живеят 250 човека, а служителите в администрацията са около 220 човека. Отглеждат се приблизително 500 животни. Отпадъчните води, които се формират от селището, административните сгради и животновъдните обекти се отвеждат в две последователно свързани лагуни, след което изтичат по естествения наклон на терена. Потокът отпадъчни води не е подложен на пречистване. Необходимо е да бъде изградена ПСОВ за отпадъчните водите, формиращи се от института.

„Ролес" АД, с. Кардам – На територията на обекта се експлоатира мандра. Отпадъчните води от нея, посредством специализиран транспорт се отвеждат до лагуна, която е в близост до обекта и е в добро състояние. Не са констатирани изтичания на отпадъчни води от нея.

На територията на община Генерал Тошево са разположени следните крупни животновъдни и птицевъдни обекти: кравеферма с. Красен, стопанисвана от „Пол аграр кампани" АД; Свиневферма, с. Къпиново, стопанисвана от „Ферма Гошо" ЕООД и Свиневферма, с. Къпиново, стопанисвана от „Ферма Димчо" ЕООД, птицеферма „АГРИ.СС" ЕООД.

ИЗВОДИ:

Повърхностните и подземни води на територията на община Генерал Тошево като цяло са с умерено към добро качество. Проблемите са свързани с нормалното водоснабдяване в района и произтичат от състоянието на водопроводната мрежа, която е технически амортизирана с висока степен на аварийност и големи загуби на вода. За намаляване загубите на вода е необходима цялостна реконструкция и модернизация на водопроводната мрежа.

Много висок екологичен риск създава липсата на канализационна мрежа в малките населени места на общината, което води до замърсяване с битово-фекални води. За запазване и подобряване качеството на подземните и повърхностните води е необходимо изграждане на канализационни мрежи във всички населени места и заустването на отпадните води в локални ПСОВ.

3.3. Земи и почви

Почвата е един от най-важните природни ресурси, основа за съществуването на хората, животните и растенията. В природните екосистеми тя изпълнява определени функции: осигурява среда за развитие на растенията и реализиране на тяхната биопродуктивност, поддържа генетичните ресурси и обитанието на многобройни живи организми. Тя регулира и разпределя водния отток, съхранява водата и служи като буфер на околната среда, като инактивира или разрушава екологично опасните субстанции. Почвата е физическа основа на социално-икономическата структура на човешкото общество, източник е на сурови материали и съхранява геогенното и културно наследство на човечеството. Като компонент на околната среда тя е подложена на вредни въздействия и затова опазването и е от особено значение.

Почвената покривка е особенно важен компонент на природната среда. Образувана в продължение на милиони години, тя се явява огледало за състоянието на ландшафтите и в нея се отразяват и пречупват взаимовръзките между останалите компоненти на природната среда (скали, води, климат, растителност, дейност на човека). Без почвената покривка е невъзможно съществуването и вегетацията на естествената и културната растителност.

Почвата представлява сложна природна система изградена от минерални частици, органични вещества, газове, макро- и микроорганизми. Минералните частици образуват основната маса на почвата, а органичните вещества съставляват 10-20% от химичния и състав. Хумусът заедно със съдържанието на вода и газове определя нейното плодородие. Той е източник на хранителни вещества за растенията, тъй като при разлагането му се освобождава въглероден диоксид, нитрати, фосфати. Тези съединения са лесно усвоими от растенията. Хумусът, образуван в горния почвен слой се отнася от инфилтриращата в почвата вода в по-долните хоризонти. Чрез обработка на почвата, той заедно с разтворените химични вещества се изнася отново на повърхността.

Химизацията, промишлеността и влиянието на интензивния автомобилен поток са идентифицирани като основни причини за замърсяването на земеделските земи и влошаване състоянието на почвите като цяло. По въздушен път се пренасят азотни и серни съединения, въглеводороди и оловни аерозоли, затова голям дял в замърсяването на почвите има автотранспортът.

Почвата играе роля за кръговрата на веществата в природата и минерализиране на органичните отпадъци от живота, осигурява плодородието и изхранването на човека, влияе върху състава на въздуха, водата и хранителните продукти, представлява среда за съхраняване и предаване на болестотворни причинители, влияе върху климата на местността и др. Следователно тя, освен полезно може да оказва и отрицателно влияние върху условията на жизнената среда и здравето на населението. Замърсяването на почвата се проявява в две форми:

• Физическо изменение на почвените структури. Най-големи поражения върху почвите се нанасят от антропогенно натоварените екосистеми. Отклоненията в почвените параметри се отнасят преди всичко до структурата на почвата, нейната порьозност и плътност. Измененията им водят до рязко влошаване на вентилацията и дренажа в почвата, вследствие на което настъпва рязко снижаване на активността и количеството на микроорганизмите разлагащи органичните вещества.

• Химическо замърсяване на почвата. Химическите замърсявания на почвите от антропогенен произход превъзхождат многократно в количествено и качествено отношение всички видове физически измемения. Те са следствие от много причини, които условно можем да ги разделим в следните групи:

- Газове - промишлени отходи съдържащи сяра, а също така съдържащи и тежки метали, халогениди, азотни оксиди;

- Прах - дим от промишлени димоотводи, транспортен прах и др.;

- Соли - особено тези в резултат на обработване с луги и химикали на пътищата през зимата, рудодобивната промишленодт, кариери и др.;

- Агрохимикали от растителната защита;
- Органични газове и течности - автотранспорта и др.;
- Радиоактивни замърсявания - АЕЦ, промишленост, аварии и др.

Почвите са подложени на редица деградационни процеси и заплахи, като ерозия, замърсяване, запечатване, намаляване на биоразнообразието и почвеното органично вещество, засоляване, вкисляване, уплътняване, наводнения и свлачища. Комбинация от някои от тези заплахи може да доведе до климатични изменения, безводие и опустиняване, а замърсяването на почвата води до влошаване качеството на храната и питейната вода, което е основна заплаха за здравето на населението. Почвите като намаляващ природен ресурс с неоспорими екологични свойства и основна предпоставка за човешкото съществуване, трябва да бъдат съхранени за сегашните и бъдещите поколения.

Процесите, увреждащи почвите (ерозия, вкисляване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, свлачища) и неправилното им ползване често имат по-големи последици от очакваното.

Почвите са един от основните ресурси в общината. Територията на общината е заета изцяло с черноземи. Разпространени са трите подтипа:

- Карбонатни черноземи;
- Типични черноземи;
- Излужени черноземи.

Карбонатните черноземи преобладават в северозападната част на селищната система.

Те заемат изцяло землищата на селата Красен, Росен, Краище, Житен. Голяма част от землищата на селата Росица, Лозница, Изворово, Сноп, Градини и територията северозападно от Кардам. Характеризират се със средно мощен хумусен хоризонт, по механичен състав са средно до тежко песъкливо- глинести, имат рохкав строеж, добър въздушен и топлинен режим. Почвената им реакция е слабо алкална. Те притежават добра водопропускливост и средна водозадържаща способност. Отличават се с добро плодородие. Главно мероприятие за получаване на високи добиви е подобряване на водния им режим.

Значително разпространение на територията на общината имат и типичните черноземи. Те са разположени по компактно в землищата на селата Спасово, Рогозина, Александър Стамболийски, Сърнино, Сираково, около с. Пчеларово, територията между селата Кардам, Писарово, Чернооково и гр. Генерал Тошево. По своите морфологични, физични и химични свойства типичните черноземи са сходни с карбонатните черноземи, поради което са обединени в една агропроизводствена група.

Излужените черноземи са разпространени най- много в южната част на общината. Те заемат териториите южно от гр. Генерал Тошево, около селата Дъбовик, Равнец, Люляково, Малина, Преселенци, Петлешково, между Чернооково и Рогозина, около Росица, Василево, Балканци, Конаре. Тези почви се характеризират със средно мощен хумусен хоризонт. Механичният им състав е средно до тежко песъкливо глинест.

Почвената им реакция е неутрална. Макар и незначителни по площ, на отделни места се срещат плитки, ерозирали, слабопродуктивни земи. Разпространени са главно в източната част на системата около държавния горски пояс край селата Бежаново, Александър Стамболийски, Сърнино, Сираково, Калина, Василево, Балканци, около Кардам, Огражден и Генерал Тошево.

В землището на с. Рогозина са позиционирани 75 бр. ББ кубове с негодни и залежали пестициди. Контейнерите са собственост на общината. В с. Петлешково се намира склад негодни и залежали пестициди собственост на „Добруджански земеделски институт”. Съхраняват се 500 кг. прахообразни и 1000 л. течни негодни ПРЗ.

Появата на голям брой земеделски производители /частни и кооперативни/ предизвиква затруднения в контрола по правилното използване на минерални торове и пестициди. В последните години в частните земеделски стопанства са започнали да се употребяват пестициди, които са бързо разграждащи се и без остатъчни ефекти. Други източници на замърсяване на почвите са отпадъчните води и твърдите битови отпадъци. Заустването на

отпадъчните промишлени води, от локални пречиствателни съоръжения в земните недра, е не маловажен замърсител на почвите, тъй като същите не винаги дават желаните резултати на пречистване, поради неефективността си.

Основен замърсител на почвите се явяват и старите депа за отпадъци на територията на общината. Замърсяване с отпадъци се наблюдава в отдалечените и крайни райони на населените места, където се образуват микросметища от селскостопански, битови и строителни отпадъци.

Значителен проблем за територията на община Генарал Тошево се оказва оползотворяването на страничните остатъци (слама, шума, тор) от производството на селскостопанска продукция и растителните остатъци от изваряването на етерично-маслени култури /стръкове лавандула, маточина и др./.

Ерозия

Друг екологичен проблем е почвената ерозия. Тя оказва влияние върху почвените ресурси на дадена територия и силно въздействие върху обработваемата земя. В България почвено-климатичните и стопански условия способстват за интензивното проявление на водна, ветрова и иригационна (напоителна) ерозия. Около 65% от стопанисваните земи са с различна степен на риск от водна ерозия, а 24% са потенциално застрашени от ветрова такава.

Причинители на почвената ерозия са водата и вятърът, които механично разрушават и отнасят почвените частици, дългите засушавания през летния период, неправилните и еднообразни обработки на земеделските земи и други. В района на Добруджа преобладават постоянни североизточни ветрове, които при липса на ветрозащитни пояси биха били сериозна предпоставка за развитие на ерозионни процеси. Мониторинг на ерозионните процеси се осъществява чрез математически модели за оценка и прогноза на ерозионните процеси, извършван от Министерството на земеделието и храните.

Част от земите в общината са подложени на ветрова ерозия, особено откритите и обезлесени равнинни терени в общината. За борба с ветровата ерозия на територията на общината са изградени полезащитни пояси. Главен проблем към настоящия момент се явява опазването на поясите от незаконната сеч, както и от пожарите при опалване на стърнищата.

Водна ерозия на почвата

Въз основа на изчислените стойности на индекса на податливост към ерозиране на почвата (К-фактор) за характерните почвени различия за територията на землище Генерал Тошево варират в границите от най-слабо податливата към ерозиране почва Чернозем (0.001 t ha h / MJ ha mm) до най-податливата към ерозиране Карбонатен чернозем (0.040 t ha h / MJ ha mm).

Повече от половината от територията на землищата в община Генерал Тошево се характеризира със средна до силна податливост към ерозиране. Приблизително около 34,4 % от земите на територията на землището е заета от земи със средна и слаба податливост към ерозиране на почвата.

Ветрова ерозия на почвата

Преобладаващ е класът със слаба податливост (0>=125). Малка част от територията попада в клас средна податливост (150>=200). Рискът от ветрова ерозия е силно зависим от ерозионността на ветровете. От значение за проява на ерозия е и начинът на обработка на почвата. Равнинната територия позволява голяма част от площта да се обработва и по-този начин се ограничава развитието на ветрова ерозия.

Най-голям процентен дял от землище Генерал Тошево(около 65,4 %) заемат почвите със средна до силна податливост към ерозиране.С най-малко процентно участие 4,68 % заемат земите съсслаба податливост към ерозиране.

Високият дял на обработваемите площи показва пригодността на земите за отглеждане на различни култури. Въпреки равнинния релеф на територията, което е предпоставка за проява на ветрова ерозия, почвите на терена имат слаба податливост към дефлация.

Анализ на почвите за наличие на пестициди се извършва от РИОСВ на всеки четири години, съгласно мониторинговата програма на МОСВ.

В Община Генерал Тошево няма производства, които да замърсяват почвите с тежки метали (олово, цинк, мед, арсен, кадмий, никел, хром) и нефтопродукти. Възможно е частично локално замърсяване с нефтопродукти в района на бензиностанциите, намиращи се на територията на общината, но за това няма данни.

Като единствен значим източник на замърсяване с оловни аерозоли могат да бъдат идентифицирани моторните превозни средства с бензинови двигатели. Потенциално замърсени с олово са земи в крайпътни зони с ширина 15-25 метра. Няма конкретни изследвания за наднормено ниво на замърсяване.

На територията на община Генерал Тошево, към настоящия момент няма предприятия, попадащи в обхвата на Раздел I към глава седма на ЗООС, класифицирани с нисък или висок рисков потенциал от съхранение на химични вещества. Работата на експертите от РИОСВ – Варна в това направление обхваща дейностите по ограничаване и предотвратяване на аварии с опасни химични вещества, с цел опазване на околната среда и здравето на населението. Прилагането на превантивният подход се основава на Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси, Закона за опазване па околната среда ЗООС и наредбите към тях.

Наличието на терени с ерозирали почви налага прилагането на конкретни почвозащитни, агротехнически и противоерозионни мероприятия. Такава необходимост е разработването на Общинска програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите, като част от природната среда. Програмите се изготвят на основание чл. 26, ал. 1 от Закона за почвите, в съответствие с Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите. Община Генерал Тошево все още няма разработена Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите, като срокът е до края на 2023 година.

В резултат на антропогенната дейност и климатичните промени, почвите са подложени на редица деградационни процеси и заплахи, като ерозия, замърсяване, запечатване, намаляване на биоразнообразието и почвеното органично вещество, засоляване, вкисляване, уплътняване, наводнения и свлачища. Комбинация от някои от тези заплахи може да доведе до климатични изменения, безводие и опустиняване, а замърсяването на почвата води до влошаване качеството на храната и питейната вода, което е основна заплаха за здравето на населението. Почвите като намаляващ природен ресурс с неоспорими екологични свойства и основна предпоставка за човешкото съществуване, трябва да бъдат съхранени за сегашните и бъдещите поколения.

Процесите, увреждащи почвите (ерозия, вкисляване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, свлачища) и неправилното им ползване често имат по-големи последици от очакваното.

Горите предпазват почвата от ерозия и масовото им изсичане може да доведе до редица проблеми и нарушаване на екосистемите. На ерозиране са подложени слабоструктурните почви, образувани върху наклонени терени: излужени и типични канелени горски почви; канелени горски почви, лесивирани; рендзини; кафяви горски почви. Обработваемите земи са разположени на равни терени. Ерозията на почвите не е от процесите с ограничаващо действие за земеделието в територията на общината.

За основни източници на замърсяване на почвите се считат:

- Газове от изгаряне на въглища и течни горива, които попадат от киселинни дъждове;
- От транспорта–замърсявания, свързани с дизеловите и бензинови двигатели;
- Комунално-битова дейност–изхвърляне на отпадъци, които при неправилно съхранение могат да ги замърсят;
- Ниската лесистност в равнинната част на общината, водеща до бавно изтощаване на почвите, ерозия и засоляване.

Замърсяване на почвата е постъпване на такива вещества и организми, които въздействат отрицателно върху плодородието, продуктивността и самопречистването на почвата, понижават

технологичната, хранителната и хигиенно-санитарната ценност на отглежданите култури и качеството на други природни обекти.

Групата на замърсителите, наречени тежки метали, обхващат 2/3 от таблицата на Менделеев. Тежките метали активно участват в биологичните процеси, главно в състава на много ферменти. Тези елементи се намират в почвата, но от порядъка на природни микроконцентрации, които зависят от геохимичния състав на почвообразуващата скала.

По тежест на опасност тежките метали се разделят на три основни групи:

- Първа група - живак, кадмий, олово, арсен, селен, цинк, титан;
- Втора група - кобалт, никел, молибден, мед, хром;
- Трета група - барий, ванадий, манган, стронций, алуминий.

Замърсяването на земеделските земи с тежки метали води до намаляване на добивите и повишаване количеството на продукция, а оттам до преминаването им в хранителната верига.

През последните години се наблюдава тенденция за намаляване на замърсяването на земите и почвите.

Ежегодно се полагат усилия за премахване на нерегламентираните и локални замърсявания в общината. Реализирани са мерки за рекултивация на нарушени терени и действия за контрол върху употребата на изкуствени торове. Предприемането на мерки за намаляване на тези процеси е необходимо, за да се избегне тяхното бъдещо задълбочаване и за да се ограничи заплахата, която представляват за околната среда и човешкото здраве. Необходими са действия при източника на увреждане на почвите и предприемане на строги мерки за контрол, за да се осигури безопасност на храните и здравето на населението като резултат от замърсяване на почвите.

В сезона по прибиране на реколтата и през пожароопасния период, във връзка със Закона за опазване на земеделските земи се издава Заповед на кмета на общината за забрана паленето на стърнищата, с цел предпазване от пожари и унищожаване на хумусния слой на почвата. Локални замърсявания на почвите възникват вследствие нерегламентирано изхвърляне на строителни и битови отпадъци от жителите на общината.

Замърсяването на почвата с битови, строителни, растителни отпадъци и оборски тор е с локален и силно ограничен характер.

ИЗВОДИ:

Почвите са ограничен и практически невъзстановим природен ресурс и е необходимо опазването им да е приоритет на всеки. Само с общи усилия и действия на всички компетентни органи ще се постигнат положителни резултати относно трайното намаляване и/или предотвратяване на дейностите и процесите, водещи до вредни изменения на почвата.

Почвите в община Генерал Тошево са в сравнително добро общо екологично състояние. При извършените анализи в пунктовета за почвен мониторинг на територията на общината не са регистрирани наличия на тежки метали над ПДК, както засоляване и вкисляване на почвите. Това се дължи на воденето от земеделските кооперации и арендатори на добри земеделски практики, правилна употреба на пестициди и торове и сеитбооборот.

Сериозен проблем за почвеното плодородие е паленето на стърнища и образуването на нерегламентирани замърсявания на почвите с отпадъци около населените места. Тенденцията е към намаляване на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. Потенциални източници причиняващи замърсяване на почвите са: промишлеността; транспорта; отпадъците; химическите средства, „пренесени" чрез праха и аерозолите по въздушен път; инфилтрацията на замърсени с вредности води; химизацията на селското стопанство (растителната защита – използването на пестициди и минерални торове), строителни и др. дейности в самите населени места.

3.4. Зелена система и биоразнообразие

3.4.1. Защитени зони и биоразнообразие

Мрежата „Натура 2000” е най-амбициозната инициатива, която някога е предприемана за опазване на богатото природно наследство на Европа. Екомрежата е създадена през 1992 г. чрез приемането на Директивата за местообитанията, която заедно с Директивата за птиците представлява крайъгълният камък на политиката за опазване на природата в Европа. Тя е важен елемент от изпълнението на поетия ангажимент от държавните и правителствените ръководители в Европа по време на срещата им на високо равнище в Гьотеборг през 2001 г. за „спиране на загубата на биологичното разнообразие до 2010 година”. Досега в нея са включени около 20 000 обекта, които обхващат почти 20% от територията на ЕС. Целта на мрежата „Натура 2000” е да се опазват и управляват уязвими видове и местообитания в тяхната естествена област на разпространение в Европа, без оглед на национални или политически граници. „Натура 2000” не е просто система от строго охранявани природни резервати. Тъй като тя е неразделна част от селския пейзаж, важно е обектите да продължават да се управляват по начин, който отчита присъствието на уязвими местообитания и видове.

Принципът за управление на екомрежата е, че човек и природа работят най-добре в партньорство помежду си. Този принцип има много предимства както за опазване на природата, така и за хората, които живеят и работят в селски райони. „Натура 2000” на практика е техен съюзник, способстващ за запазване на икономическата жизнеспособност и социалната структура на много от селските райони. Тя предоставя нови възможности за икономическа диверсификация и вътрешни инвестиции.

Към 2020 г. националаната мрежа от защитени зони включва: 120 защитени зони за опазване на дивите птици, покриващи 23.1% от територията на България; 234 защитени зони за опазване на природни местообитания, покриващи 30,3% от територията на България.

Защитени зони

Местата, попадащи в екологичната мрежа Натура 2000 се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз - Директива 92 /43/ЕЕС за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директива за хабитатите) и Директива 79/409/ЕЕС за съхранение на дивите птици (Директива за птиците). Съгласно ЗБР защитените зони са места от територията и акваторията на страната, които отговарят на изискванията за наличие на важни за биологичното разнообразие растителни и животински видове и типове природни местообитания, включени в Приложенията на Директивите за местообитанията и птиците. Защитените зони са територии, предназначени за опазване или възстановяване на благоприятното състояние на включените в тях природни местообитания, както и на видовете в техния естествен район на разпространение.

На територията на община Генерал Тошево няма природни паркове и резервати с национално значение, но има природни забележителности като вековни дървета, пещери, скални образувания и др. Вековните дървета са на средна възраст от 150 до 500 г.

На територията на община Генерал Тошево се намират шест защитени зони, включени в европейската екологична мрежа „НАТУРА 2000”, както следва:

По Директива 75/409/ЕЕС за опазване на дивите птици:

- **Защитена зона BG0002115 „Било”** за опазване на дивите птици, обявена със Заповед №РД-330/28.04.2014 г. на министъра на околната среда и водите.

1. Разположена в землищата на с. Сърнино, с. Александър Стамболийски, община Генерал Тошево, област Добрич, с. Черноморци, с. Смин, с. Ваклино, с. Твърдица, община Шабла, област Добрич, с. Било, с. Белгун, с. Септемврийци и с. Нейково, община Каварна, област Добрич, с обща площ 86206.115 дка.

2. Предмет на опазване в защитена зона BG0002115 „Било” са следните видове птици:

- 2.1 Малка белочела гъска (Anser erythropus), Полска бъбрица (Anthus campestris), Червеногуша гъска (Branta ruficollis), Бухал (Bubo bubo), Бял щъркел (Ciconia ciconia),

Черен щъркел (Ciconia nigra), Орел змияр (Circaetus gallicus), Тръстиков блатар (Circus aeruginosus), Полски блатар (Circus cyaneus), Ливаден блатар (Circus pygargus), Синявица (Coracias garrulus), Тундров лебед (Cygnus columbianus bewickii), Поен лебед (Cygnus cygnus), Ловен сокол (Falco cherrug), Сокол скитник (Falco peregrinus), Вечерна ветрушка (Falco vespertinus), Сив жерав (Grus grus), Червеногърба сврачка (Lanius collurio), Черночела сврачка (Lanius minor), Дебелоклюна чучулига (Melanocorypha calandra), Дропла (Otis tarda), Кадроглав пеликан (Pelecanus crispus), Розов пеликан (Pelecanus onocrotalus), Осояд (Pernis apivorus), Златистопер дъждосвирец (Pluvialis apricaria);

- 2.2. видове по чл. 6, ал. 1, т. 4 от Закона за биологичното разнообразие:

Малък ястреб (Accipiter nisus), Голяма белочела гъска (Anser albifrons), Сива гъска (Anser anser), Посевна гъска (Anser fabalis), Речен дъждосвирец (Charadrius dubius), Орко (Falco subbuteo), Черношипа ветрушка (Falco tinnunculus), Жълтокрака чайка (Larus cachinnans), Чайка буревестница (Larus canus), Обикновен пчелояд (Merops apiaster), Северен мишелов (Buteo lagopus), Брегова лястовица (Riparia riparia).

3. Защитената зона по т. 1 се обявява с цел :

- 3.1. Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- 3.2. Възстановяване на местообитания на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

4. В границите на защитената зона се забранява:

- 4.1. залесяването на ливади, пасища и мери и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- 4.2. използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
- 4.3. използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство;
- 4.4. изграждането на вятърни генератори и фотоволтаични системи за производство на електроенергия и съпътстващата ги инфраструктура (обслужващи пътища, подстанции, кабелни линии) извън регулацията на населените места.

- **Защитена зона BG0002085 „Чаиря”** за опазване на дивите птици, обявена със Заповед №РД-551/05.09.2008 г. на министъра на околната среда и водите.

1. Разположена в землищата на с. Методиево и с. Генерал Колево, община Добричка, и с. Пленимир, община Генерал Тошево, област Добрич, с обща площ 14 515,749 дка.

2. Предмет на опазване в защитена зона “Чаиря” с идентификационен код BG0002085 са следните видове птици:

- 2.1. видове по чл. 6, ал.1, т. 3 от Закона за биологичното разнообразие:
  Гривеста чапла (Ardeola ralloides), Бял щъркел (Ciconia ciconia), Тръстиков блатар (Circus aeruginosus), Полски блатар (Circus cyaneus), Вечерна ветрушка (Falco vespertinus), Синявица (Coracias garrulus), Дебелоклюна чучулига (Melanocorypha calandra), Късопръста чучулига (Calandrella brachydactyla), Полска бъбрица (Anthus campestris), Червеногърба сврачка (Lanius collurio), Градинска овесарка (Emberiza hortulana);
- 2.2. видове по чл.6, ал.1, т. 4 от Закона за биологичното разнообразие:
  Голяма белочела гъска (Anser albifrons), Обикновена калугерица (Vanellus vanellus), Жълтокрака чайка (Larus cachinnans).

3. Защитената зона по т. 1 се обявява с цел:

- 3.1. опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- 3.2. възстановяване на местообитания на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

4. В границите на защитената зона се забранява:

- 4.1. залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- 4.2. премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета, защитни горски пояси) при ползването на земеделските земи като такива;
- 4.3. използването на пестициди (включително второ поколение родентициди) и торове (с изключение на оборска тор) в пасища и ливади;
- 4.4. косенето на ливадите от периферията към центъра с бързоподвижна техника и преди 15 юли.

По Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна:

- **Защитена зона BG0000130 „Крайморска Добруджа”**, обявена със Заповед №РД-793/20.12.2018 г. на министъра на околната среда и водите.

1. Разположена в землищата на с. Гурково, с. Дропла, с. Кремена, с. Тригорци, **община Балчик**, **област Добрич,** с. Видно, с. Вранино, с. Иречек, с. Камен бряг, с. Крупен, с. Нейково, с. Поручик Чунчево, с. Септемврийци, с. Челопечене, **община Каварна, област Добрич,** гр. Шабла, с. Божаново, с. Ваклино, с. Горун, с. Твърдица, **община Шабла, област Добрич,** с. Александър Стамболийски, с. Балканци, с. Бежаново, с. Василево, с. Великово, с. Горица, с. Калина, с. Малина, с. Петлешково, с. Преселенци, с. Рогозина, с. Сираково, с. Спасово, с. Средина, с. Сърнино, **община Генерал Тошево, област Добрич**.

2. Предмет на опазване в защитена зона BG0000130 „Крайморска Добруджа” са:

- 2.1. Следните типове природни местообитания по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие:
  - 40A0 * Субконтинентални пери-панонски храстови съобщества;
  - 6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от Alysso-Sedion albi;
  - 62C0 * Понто-Сарматски степи (Ponto-Sarmatic steppes);
  - 8310 Неблагоустроени пещери;
  - 91G0 * Панонски гори с Quercus petraea и Carpinus betulus;
  - 91H0 * Панонски гори с Quercus pubescens;
  - 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори;
- 2.2. Местообитанията на следните видове по чл. 6, ал. 1, т. 2 от Закона за биологичното разнообразие:
- 2.2.1. Бозайници - Добруджански (среден) хомяк (Mesocricetus newtoni), Степен пор (Mustela eversmannii), Пъстър пор (Vormela peregusna), Лалугер (Spermophilus citellus), Широкоух прилеп (Barbastella barbastellus), Дългокрил прилеп (Miniopterus schreibersii), Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), Подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*);
- 2.2.2. Земноводни и влечуги - Пъстър смок (Elaphe sauromates), Шипобедрена костенурка (Testudo graeca);
- 2.2.3. Безгръбначни - Лицена (Lycaena dispar), Обикновен сечко (Cerambyx cerdo), Брумбар рогач (Lucanus cervus), Буков сечко (Morimus funereus);
- 2.2.4. Растения - Емилипопово прозорче (Potentilla emilii-popii).

3. Защитената зона по т. 1 се обявява с цел:

- 3.1. Опазване на типовете природни местообитания, посочени в т. 2.1., местообитанията на посочените в т. 2.2. видове, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние;
- 3.2. Подобряване при необходимост на състоянието на типове природни местообитания посочени в т. 2.1. и на местообитания на видовете, посочени в т. 2.2.;
- 3.3. Възстановяване при необходимост на типове природни местообитания, посочени в т. 2.1., местообитания на посочени в т. 2.2. видове и техните популации.

4. В границите на защитената зона се забранява:

- 4.1. промяната на начина на трайно ползване, разораването, залесяването и превръщането в трайни насаждения на ливади, пасища, мери, както и на други тревни площи (обработваеми земи, които не са включени в сеитбооборот 5 или повече години) в границите на местообитания по т. 2.1, при ползването на земделските земи като такива;
- 4.2. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скално-облицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/ или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;
- 4.3. движение на МПС извън съществуващи пътища (вкл. горски, селскостопански, ведомствени такива) в неурбанизирани територии, освен за провеждане на селскостопански, горскостопански, аварийни, контролни и консервационни дейности или по предварително съгласувани с РИОСВ-Варна маршрути;
- 4.4. почистване и унищожаване на храсти от нисък бадем (Amygdalus nana), анасонолистна шипка (Rosa pimpineifolia), бодлива шипка (Rosa myriacantha), степна вишня (Cerasus fruticosa), длъгнестолистен тъжник (Spirea media), ирга (Amelanchier ovalis) и котонеастер (Cotoneaster sp. div.) в поземлени имоти с номера 007001 и 023020, съгласно актуалната към януари 2018 г. Карта на възстановената собственост за землището на с. Бежаново, община Генерал Тошево, област Добрич и в незалесената територия от имот 000026, съгласно актуалната към януари 2018 г. Карта на възстановената собственост за землището на с. Александър Стамболийски, община Генерал Тошево, област Добрич;
- 4.5. използването на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите;
- 4.6. използването на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
- 4.7. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, прегражданe на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1;
- 4.8. издаване на разрешения за строеж и всякакво строителство на територията, определена с координатен регистър на разпространението на природно местообитание 62C0 * Понто-Сарматски степи, съгласно Приложение № 2, неразделна част от настоящата заповед, както и иницииране, провеждане или продължаване на процедури по реда на Закона за опазване на околната среда, ЗБР, Закона за горите, Закона за опазване на земеделските земи, Закона за собствеността и ползване на земеделските земи, Закона за устройство на територията и съответните подзаконови нормативни актове, които са предпоставка за реализация на строителство; Забраната не се прилага за строежи с действащо разрешително за строеж към датата на обнародване на настоящата заповед; за ремонт и реконструкция на съществуващи обекти; за изграждане, ремонт или реконструкция на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура. При реализация на строежи с действащо разрешително за строеж към датата на обнародване в „Държавен вестник“ на настоящата заповед, предмет на изключението, с цел гарантиране опазване на природно местообитание 62C0 * Понто-Сарматски степи е необходимо

изрично становище на Регионалната инспекция по околната среда и водите – Варна, че конкретното строителство не засяга местообитанието;

- 4.9. на територията, определена с координатен регистър на разпространението на природно местообитание 62C0 * Понто-Сарматски степи съгласно Приложение № 2, неразделна част от настоящата заповед, разораване, залесяване и създаване на трайни насаждения, плодови и зеленчукови култури, зърнено-бобови култури, листностъблени зеленчукови култури, кореноплодни зеленчукови култури, луковични зеленчукови култури, маслодайни култури, влакнодайни култури, етеричномаслени култури, едногодишни или многогодишни фуражни култури;
- 4.10. премахването на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива;
- 4.11. промяна на предназначението на горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост;
- 4.12. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост, освен в случаи на увреждане на повече от 50% от запаса на съответната горска територия, вследствие на природни бедствия;
- 4.13. отсичането на биотопни дървета с изключение на случаите, когато представляват опасност за живота и здравето на хората, като отсечените биотопни дървета се оставят на място;
- 4.14. паша в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

- **Защитена зона BG0000569 „Кардам”**, обявена със Заповед №РД-1021/17.12.2020 г. на министъра на околната среда и водите.

1. Разположена в землищата на с. Снягово, с. Огражден, гр. Генерал Тошево и с. Кардам, община Генерал Тошево, област Добрич, с обща площ 9 183,377 дка.

2. Предмет на опазване в защитена зона BG0000569 „Кардам“ са:

- 2.1. типът природно местообитание 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (Festuco-Brometalia) (*важни местообитания на орхидеи) по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР);
- 2.2. местообитанията на следните видове по чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР:
- 2.2.1. бозайници – Пъстър пор (Vormela peregusna), Степен пор (Mustela eversmanii), Лалугер (Spermophilus citellus);
- 2.2.2. влечуги – Пъстър смок (Elaphe sauromates), Обикновена блатна костенурка (Emys orbicularis), Шипоопашата костенурка (Testudo hermanni), Шипобедрена костенурка (Testudo graeca).

3. Защитената зона по т. 1 се обявява с цел:

- 3.1. опазване и поддържане на типа природно местообитание, посочен в т. 2.1, местообитанията на посочения в т. 2.2 вид, неговата популация и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в Континенталния биогеографски регион;
- 3.2. подобряване на структурата и функциите на природното местообитание по т. 2.1;
- 3.3. подобряване на местообитанията на видовете Обикновена блатна костенурка (Emys orbicularis), Шипоопашата костенурка (Testudo hermanni) и Шипобедрена костенурка (Testudo graeca);
- 3.4. при необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типа природно местообитание, посочен в т. 2.1, местообитания на посочени в т. 2.2 видове и техни популации.

4. Целите на защитената зона по т. 3 са определени съобразно важността на защитената зона за постигане и поддържане на благоприятното природозащитно състояние на типа природно местообитание и видовете по т. 2 в Континенталния биогеографски регион, както и за

свързаността и целостта на мрежата от защитени зони в страната, като част от Европейската екологична мрежа Натура 2000. Те определят и приоритетите при планиране и прилагане на мерки в защитената зона.

5. В границите на защитената зона се забранява:

- 5.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища;
- 5.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии. Забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
- 5.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива;
- 5.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на природното местообитание по т. 2.1;
- 5.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове), при ползването на земеделските земи като такива;
- 5.6. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали);
- 5.7. употреба на пестициди, минерални, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите;
- 5.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба освен при каламитет и епифитотия;
- 5.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи, без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);
- 5.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
- 5.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност.

- **Защитена зона BG0000570 „Изворово-Краище”**, обявена със Заповед №РД-1012/17.12.2020 г. на министъра на околната среда и водите.

1. Разположена в землищата на с. Краище, с. Житен, с. Изворово, с. Красен и с. Росен, община Генерал Тошево, област Добрич, с обща площ 10 815,236 дка.

2. Предмет на опазване в защитена зона BG0000570 „Изворово - Краище“ са:

- 2.1. типът природно местообитание 62C0 * Понто-Сарматски степи по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР);
- 2.2. местообитанията на следните видове по чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР:

- 2.2.1. бозайници – *Европейски вълк (Canis lupus), Пъстър пор (Vormela peregusna), Степен пор (Mustela eversmanii), Лалугер (Spermophilus citellus);
- 2.2.2. влечуги – Пъстър смок (Elaphe sauromates), Обикновена блатна костенурка (Emys orbicularis), Шипоопашата костенурка (Testudo hermanni), Шипобедрена костенурка (Testudo graeca);
- 2.2.3. безгръбначни –Лицена (Голяма огневка) (Lycaena dispar).

3. Защитената зона по т. 1 се обявява с цел:

- 3.1. опазване и поддържане на типа природно местообитание, посочен в т. 2.1, местообитанията на посочените в т. 2.2 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в Континенталния биогеографски регион;
- 3.2. подобряване на структурата и функциите на природното местообитание по т. 2.1;
- 3.3. подобряване на местообитанията на видовете Обикновена блатна костенурка (Emys orbicularis), Шипоопашата костенурка (Testudo hermanni) и Шипобедрена костенурка (Testudo graeca);
- 3.4. при необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типа природно местообитание, посочен в т. 2.1, местообитания на посочени в т. 2.2 видове и техни популации.

4. В границите на защитената зона се забранява:

- 4.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища;
- 4.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии. Забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
- 4.3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива;
- 4.4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на природното местообитание по т. 2.1;
- 4.5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове), при ползването на земеделските земи като такива;
- 4.6. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали). Забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник" има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;
- 4.7. употреба на пестициди, минерални, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите;

- 4.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба освен при каламитет и епифитотия;
- 4.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи, без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);
- 4.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
- 4.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност.

- **Защитена зона BG0000572 „Росица-Лозница”**, включена в Списък на защитените зони, приет с РМС № 122/02.03.2007 г.

1. Разположена в землищата на с. Лозница, с. Росица, община Генерал Тошево, област Добрич, с обща площ 18 119,824 дка.

2. Предмет на опазване в защитена зона BG0000572 „Росица – Лозница“ са:

- 2.1. следните типове природни местообитания по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР): - 40A0 * Субконтинентални пери-панонски храстови съобщества; - 40C0 * Понто-сарматски широколистни храстчета; - 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (FestucoBrometalia) (*важни местообитания на орхидеи); - 62C0 * Понто-Сарматски степи; - 91H0 * Панонски гори с Quercus pubescens; - 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа;
- 2.2. местообитанията на следните видове по чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР:
- 2.2.1.бозайници – *Европейски вълк (Canis lupus), Пъстър пор (Vormela peregusna), Степен пор (Mustela eversmanii), Лалугер (Spermophilus citellus);
- 2.2.2. влечуги – Пъстър смок (Elaphe sauromates), Шипоопашата костенурка (Testudo hermanni), Шипобедрена костенурка (Testudo graeca);
- 2.2.3. безгръбначни – Брумбар рогач (Lucanus cervus), Обикновен сечко (Cerambyx cerdo), Буков сечко (Morimus funereus), *Алпийска розалия (Rosalia alpina), *Четириточкова меча пеперуда (Euplagia (Callimorpha) quadripunctaria).

3. Защитената зона по т. 1 се обявява с цел:

- 3.1. опазване и поддържане на типовете природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитанията на посочените в т. 2.2 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в Континенталния биогеографски регион;
- 3.2. увеличаване на приноса на защитената зона по отношение на площта на природни местообитания с кодове 40A0 *, 6210 (* важни местообитания на орхидеи) и 62C0 *;
- 3.3. подобряване на структурата и функциите на природните местообитания, посочени в т. 2.1;
- 3.4. подобряване на местообитанията на видовете Шипоопашата костенурка (Testudo hermanni) и Шипобедрена костенурка (Testudo graeca);
- 3.5. при необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитания на посочени в т. 2.2 видове и техни популации.

4. В границите на защитената зона се забранява:

- 4.1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища;

- 4.2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии. Забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
- 4.3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1. Забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник" има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;
- 4.4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива;
- 4.5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1;
- 4.6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове), при ползването на земеделските земи като такива;
- 4.7. употреба на пестициди, минерални, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите;
- 4.8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба освен при каламитет и епифитотия;
- 4.9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи, без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);
- 4.10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
- 4.11. палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;
- 4.12. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети;
- 4.13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост;
- 4.14. почистване и унищожаване на храсти от видовете храстовидна карагана (Caragana frutex), нисък бадем (Amygdalus nana) и храстовидна вишна (Prunus fruticosa) в поземлен имот с идентификатор 44179.26.16 съгласно одобрената, актуална към месец октомври

2020 г. кадастрална карта и кадастрални регистри за землището на с. Лозница, община Генерал Тошево, област Добрич;

- 4.15. почистване и унищожаване на храсти от видовете нисък бадем (Amygdalus nana), анасонолистна шипка (Rosa pimpineifolia), бодлива шипка (Rosa myriacantha), степна вишня (Cerasus fruticosa), длъгнестолистен тъжник (Spirea media), ирга (Amelanchier ovalis) и котонеастер (Cotoneaster sp. div.) в поземлени имоти с идентификатори 63094.24.26 и 63094.11.134 съгласно одобрената, актуална към месец октомври 2020 г. кадастрална карта и кадастрални регистри за землището на с. Росица, община Генерал Тошево, област Добрич.

Режим на дейности, подлежащи на съгласуване/одобрение: планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, които не са непосредствено свързани или необходими за управлението на защитените зони и които поотделно или във взаимодействие с други планове, програми, проекти или инвестиционни предложения могат да окажат значително отрицателно въздействие върху защитените зони, се подлагат на оценка за съвместимостта им с предмета и целите на опазване на съответната защитена зона, съгласно чл. 31 от ЗБР и Наредбата по чл. 31а от същия закон.

Защитени територии

Със Закона за защитените територии (ЗЗТ) се уреждат категориите защитени територии, тяхното предназначение и режим на опазване и ползване, обявяване и управление. Целта на закона е опазването и съхраняването на защитените територии като национално и общочовешко богатство и достояние и като специална форма на опазване на родната природа, способстващи за развитието на културата и науката и за благополучието на обществото. Защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и опазване на характерни или забележителни обекти на неживата природа. Към настоящият момент България има развита мрежа от защитени територии в европейски план, включваща 973 ЗТ с обща площ 583 876.3 ха, което представлява около 5.3 % от територията и акваторията на страната. В системата от ЗТ се включват резерватите, националните паркове, природни забележителности, природни паркове и защитени местности.

В община Генерал Тошево са разположени три защитени местности и две природни забележителности:

- **Защитена местност „ЛОЗНИЦА“** – обявена със Заповед № РД-845/18.08.2004 г., с площ 405,4 ха. Намира се в землището на село Лозница, община Генерал Тошево, област Добрич. Защитената местност представлява горска площ, която е разположена на 90-200 м надморска височина. За територията са характерни изкуствено създадени насаждения. От дървесните преобладават дъб, липа и бор. От храстовите най-често се срещат глог, шипка, дрян, смрадлика, черен бъз, птиче грозде, аморфа и др. От тревните – житни треви, ягода, къпина, лепка, коприва, жълт кантарион. Най-често срещаните бозайници са благороден елен, сърна, дива свиня, заек, лисица, дива котка, язовец, белка и др. Най-често срещаните птици са яребица, пъдпъдък, гривяк, зелен кълвач, бухал, обикновена ветрушка, обикновен мишелов, козодой, папуняк и др.

- **Защитена местност „БЕЖАНОВО“** – обявена със Заповед № РД-846/18.08.2004 г., с площ 121,7 ха. Намира се в землището на село Бежаново, община Генерал Тошево, област Добрич. Защитената местност представлява горска площ, която е разположена на 50-200м надморска височина. За територията са характерни изкуствено създадени насаждения. От дървесните преобладават дъб и липа. От храстовите най-често се срещат глог, шипка, дрян, смрадлика, черен бъз, птиче грозде, аморфа и др. От тревните – житни треви, ягода, къпина, лепка, жълт кантарион и др. Представители на бозайниците са благородният елен, сърната, дивата свиня, заекът, лисицата, дивата котка, язовецът, белката и др. Най-често срещаните

птици тук са яребица, пъдпъдък, гривяк, зелен кълвач, бухал, обикновена ветрушка, козодой, обикновен мишелов, папуняк и др.

- **Защитена местност „РОСИЦА“** – обявена със Заповед № РД-847/18.08.2004 г., с площ 213,1 ха. Намира се в землището на село Росица и село Лозница, община Генерал Тошево, област Добрич. Защитената местност представлява горска площ, която е разположена на 50-200 м надморска височина. Дървесните насаждения са от смесени гори, като преобладаващи са дъб, липа и бор. От храстовите най-често се срещат глог, шипка, дрян, смрадлика, черен бъз, птиче грозде, аморфа, трънка и др. От тревните са характерни типичните видове за дъбовите гори, като житни треви, ягода, къпина, лепка, коприва, жълт кантарион. Най-често срещаните бозайници са благороден елен, сърна, дива свиня, заек, лисица, дива котка, язовец, белка, черен пор, невестулка и др. Най-често срещаните птици са яребица, пъдпъдък, гривяк, зелен кълвач, голям пъстър кълвач, пчелояд, бухал, чухал, обикновена ветрушка, обикновен мишелов, козодой, папуняк и др.

- **Природна забележителност „АРБОРЕТУМ“** – обявена със Заповед № 581/ 26.09.1981 г., с площ 3,8 ха. Намира се на територията на Добруджански земеделски институт в землището на град Генерал Тошево, област Добрич. Представлява смесена гора от декоративни дървета – дендрариум. Уникална сбирка от дървесна и храстова растителност с образци от 427 редки местни и екзотични вида. Инициативата е стартирала през 1958 година с научна и образователна цел. За България дендрариумът е уникален.

- **Природна забележителност „ВЕКОВНА ГОРА-ЛЕТЕН ДЪБ“** - обявена е със Заповед № 374/05.05.1982 г., с площ 0,2 ха. Намира се в землището на село Дъбовик, община Генерал Тошево. Целта на обявяване е опазване на вековни дървита от вида Летен дъб.

Биологично разнообразие

Биологичното разнообразие по своята същност представлява многообразието от всички живи организми във всички форми на тяхната естествена организация, техните съобщества и местообитания, на екосистемите и процесите, които протичат в тях.

Макар и сравнително малка по площ, България е страна с богато биологично разнообразие, представено от ценни растителни и животински съобщества, и съдържа примери за почти всички основни типове местообитания и биотопи, известни в Европа.

Биоразнообразието включва цялата жива природа на планетата в три основни нива на организация: 1) генетично – обхваща огромното разнообразие от генни комбинации във всички живи организми, 2) видово – включва видовете и разновидностите от всички групи живи организми и 3) екосистемно – обхваща не само разнообразието от живите организми в природата, но и сложните им взаимоотношения и разнообразни връзки помежду им и със заобикалящата ги природа. Съгласно националното законодателство, в България биоразнообразието се опазва главно чрез Закона за биологичното разнообразие, съгласно който биологичното разнообразие е неразделна част от националното богатство и опазването му е приоритет и задължение за държавните и общинските органи и гражданите. Биологичното разнообразие е част от националното богатство и опазването му е с приоритетна значимост.

Същността на приоритетите по опазване на биологичното разнообразие могат да се систематизират главно в следните няколко аспекта: опазване на местообитания по типова характеристика и местообитания на застрашени, редки и ендемични растителни и животински видове, представителни за Република България и Европа, нормативно уредено в Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и Закона за лечебните растения (ЗЛР), подзаконовите нормативни документи – Наредби и Заповеди към него на МОСВ уреждат опазването и регулират ползването на редица лечебни, редки и застрашени растения за добиване на билки както изкупуване и търговия с тях.

Флористичното и фаунистично разнообразие в пределите на Община Генерал Тошево е силно повлияно от физико-географското положение на територията.

Най-широко разпространени представители на флората в Генерал Тошево са: цер, липа, явор, ясен, орех и др. Иглолистните видове в района заемат незначителна част – 5 % и са представени от бял, черен бор и ела. Основен показател, характеризиращ растителността на територията е лесистостта, показваща процента на залесената територия (гори и трайни насаждения) спрямо общата площ. Лесистостта в Община Генерал Тошево е твърде ниска – 19%, като оптималната, удовлетворяваща санитарно – хигиенните и социални изисквания се счита лесистостта над 50 % от територията. Подобна недостатъчна лесистост имат само 41 общини в страната. В Генерал Тошево се срещат различни видове лечебни растения от влиянието на морето, умерено - континенталния климат и основния тип почви. Най-често срещаните билки са – хвощ, коприва, овчарска торбичка, горицвет, брош, липа, лайка, бял равнец, бъз, мащерка, риган, цвят и плод от глог, шипка, слез, бръшлян, бял имел, маточина, порязана трева, дяволска уста, глухарче, тетра, плод от драка и други. За общината са характерни лечебната иглика, жълт кантарион и бял имел. Преобладаващи видове горски плодове са – шипка, глог, драка, дъбови жълъди, джанка, трънка, тревен бъз, орех, кестен и други. На територията на Генерал Тошево има открити и защитени видове растения. В горите до селата Александър Стамболийски и Пчеларово на ограничени територии се среща защитения теснолист божур.

Общината се намира в близост до един от най-големите миграционни пътища на птици в Европа. В Североизточна България освен подходящите езера за нощуване и укриване през зимата – Шабла и Дуранкулак, житницата на страната осигурява и прехрана на птиците през зимата. По-мекият климат под влияние на морето е като притегателен център за дребния и едрия дивеч. Ловът на пътпъдък, горски бекас, гургулица, гривяк и зеленоглава патица привличат все повече ловците. На територията на ДЛ „Генерал Тошево” от представители на едрия дивеч, преобладаващи видове са благородния елен, дивата свиня и сърната. Едрият дивеч като цяло е намалял. В общината преобладава дребния дивеч (заек) и най- вече прелетния по време на миграциите му от местата на размножаване към местата за зимуване. Съсредоточаването се получава поради заобикалянето от птиците на Черно море. От птиците обект на лов най-многочислени са пасажите от пътпъдък, гривяк, фазан, яребица, лиска, скорец, зеленоглава патица и др. През последните години значително се е увеличила числеността на хищниците като цяло и предимно на белка, черен пор, чакал, лисица и дива котка. В региона се наблюдават представители на следните видове птици: зеленоглава патица, сива чапла, щъркел и др.

Динамичните промени в екологичните условия и склонността към все по-интензивно използване на природните ресурси и в бъдеще ще пораждат проблеми по отношение опазването на видовете. Все по-остро ще стои въпросът за правилното оценяване възможностите на растителните и животинските популации за възстановяване, естествено възпроизвеждане, което от своя страна ще обуслави съхраняването на природно дадения ни генетичен фонд.

Според Доклада за горите с висока консервационна стойност на територията на ТП ДГС „Генерал Тошево“, в района са установени множество растителни и животински застрашени, изчезващи и ендемични видове, включени в Червената книга на Република България.

Растителни видове с потенциално разпространение на територията на ТП ДГС „Генерал Тошево“, включени в „**Червена книга на Р България” и защитени от закона:**

Ароматна матиола – *Matthiola odoratissima* , Бесарабско глухарче – *Taraxacum bessarabicum* , Българско еньовче – *Galium bulgaricum Vel.* , Емилопопово прозорче – *Potentilla emili popii Nyarady* , Изменчива мъдрица – *Sisymbrium polymorphum* , Кримско зарасличе – *Symphytum tauricum Willd.* , Лесингово коило – *Stipa lessingiana* , Понтийски пелин - *Artemisia pontica* , Приморски триостренник – *Triglochin martima* , Рогоплоден клин – *Astragalus cornutus Pall* , Степен пъщърнак – *Pastinaca umbrosa Stev.ex DC* - , Татарско зеле – *Crambe tataria* , Твърдолистна песъчарка – *Arenaria rigida* , Украинска коча билка – *Nepeta ucranica L.* , Френска дрипавка – *Crepis nicaeensis Balbis* , Южно чапличе – *Scandix australis.*

Освен тях в региона се срещат български и балкански ендемити, най-вече македонотракийските флорни елементи (17 вида) и 2 вида илирийски балкански ендемити. Най-голяма е групата на степните флорни елементи (20 вида): **добруджанско коило** (Stipa lessingiana), **волжки горицвет** (Adonis wolgensis), **попово прозорче** (Potentilla emili-popii), **синьосинкаво сграбиче** (Astragalus glaucus), **висока превара** (Scutellaria altissima), **източна превара** (S. orientalis), **бодлива руница** (Phlomis herba-ventis ssp. pungens), **лежащо еньовче** (Galium humifusum), **пясъчна метличина** (Centaurea arenaria), **разклонена ракитовица** (Tamarix ramosissima), **пясъчна самодивска трева** (Peucedanum arenarium) и др.

При теренните проучвания на територията на ДГС Генерал Тошево са открити находища на видове, включени в Приложение 1. Дадени са конкретни за всеки вид указания за стопанисване и мониторинг.

Растителни видове, включени в приложение 1А:

1. Черноморска ведрица -Fritillaria pontica Wahlenb. Сем. Liliaceae – Кремови)

Описание на вида: Многогодишно тревисто луковично рас тение с дълбоко триръбести стъбла, високо 20–50 cm. Листата са ланцетни, разположени от средата нагоре по стъблото, срещуположни или по три в прешлени. Цвето- вете са единични, с прост околоцветник от широко звънчевидно венче с блед виненочервен ръб и широка зелена ивица и три прицветни листа в прешлен, наведени надолу, дълги 2,5–3,5 cm и широки 1–1,5 cm.

Период на цъфтеж и плодоносене: Цъфтеж: март–април Плодоносене: юни–юли **Природозащитен статут**: Видът е включен в Закона за биологичното разнообразие. Български субендемит. Присъства в изданието Червена книга на НР България (Велчев и др. 1984) с категория Рядък.

Местообитания: Среща се в широколистни и смесени планински и низинни гори и храсталаци. **Разпространение:** В диапазона от 0 до 1500 m н.в. в Източна и Южна България.

Препоръки и указания за стопанисване: Инвентаризиране и картиране на други потенциални находища на вида, като това е препоръчително да се извършва през пролетта. Дейностите могат да се извършват и от служители на стопанството. Мероприятията по маркиране на лесосечния фонд в установените находища на черноморската ведрица да се провеждат през месеците март и април, по време на цъфтежа . При установяване наличие на вида дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч. При дейностите да се внимава да не се повредят индивидите на ведрицата. Склопеността да не пада под 0,6. Да не се допуска паша, отъпкване и събиране на растенията за декоративни цели.

Препоръки и указания за мониторинг: Ежегодна проверка състоянието на находището на вида – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители). Да се извършва предварително планиране и оценка на лесовъдските мероприятия преди началото на дейностите в близост до находищата на вида.

Растителни видове с локална консервационна стойност / извън приложение 1А /

Червен (красив) божур - Paeonia peregrina Mill.

Многогодишно тревисто растение с късо коренище и вретеновидно надебелени, грудковидни корени. Стъблата са 50 - 90 см. високи, набраздени, гладки неразклонени. Листата са последователни, 2 пъти пересто или тройно наделени с тясно елипсовидни крайни дялове. Цветът е с пет листна чашка с 8-12 венечни листа, многобройни тичинки и много плодници. Венчелистчетата са тъмно- или светлочервени, по-рядко розови.

Плодът е сборен, съставен от 2-3 кадифено мъхести мехунки, всяка с по няколко черни, лъскави семена. Цъфти през май – юни, а плодоноси през юни-юли. Расте из храсталаци и редки гори по каменисти и тревисти места из цялата страна до към 1000 m надморска височина. Видът е включен в Червена книга на Н.Р. България (Велчев и др. 1984) с категория „рядък".

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ Инвентаризиране и картиране на потенциалните находищата на вида в границите на горското стопанство. Дейностите могат да се извършват от служителите на ДГС. При установяването наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч. Склопеността да не пада под 0,5.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди и здравословно състояние на популацията за всяка горскостопанска единица.

Животински видове, включени в приложение 1Б

Пъстър смок -Elaphe sauromates

Природозащитен статус В България: Червена книга – застрашен (EN); ЗБР – Приложения II и III **Международен:** Бернска конвенция – Приложение II; HD – Приложения II и IV. **Разпространение в България:** Тракийска низина и на изток до Айтоска планина, Източни Родопи, Сакар, Дервентски възвишения, Странджа, Дунавската равнина, Добруджа, Камчийска и Еминска планина.

Описание: Пъстрият смок има най-дебелото тяло в сравнение с останалите смокове, срещащи се в България. Максималната дължина, която достига, е 1,70 m. При възрастните гърбът е светложълт, понякога с леко оранжев оттенък. На всяка от люспите по гърба има по едно голямо напречно тъмно (почти черно) петно. Петната по гърба силно контрастират на светложълтата основа и му придават ясно изразен петнист вид. От горната страна на главата имат V-образно тъмно петно, а под него, от око- то до задния ъгъл на устата, има по една тъмна ивица от двете страни. Коремът е със същия жълтеникав цвят като основния на гърба – обикновено е без петна, по-рядко с малки петънца. Окраската при младите е почти същата като при възрастните. При тях гърбът е сиво-жълтеникав с големи напречни тъмни петна и през първата си година не могат да бъдат различени от тези на ивичестия смок.

Жизнена дейност :Видът не е отровен. При безпокойство може да ухапе, но е безопасен за човека! Дневно активен вид. Убива жертвата, като се увива около нея и я задушава. Храната му се състои предимно от птици, яйца, гризачи, земеровки, малките на зайци и други не много едри бозайници, по-рядко гущери. Често се катери по дървета, навлизайки в гнезда и хралупи, но ловува и на земята, като влиза в дупки на гризачи под земята.

Размножителният период е през месец май, като женската снася между 4 и 15 яйца през края на юни или началото на юли. Малките се излюпват към края на август и са с дължина на тялото около 20 cm. Половата зрялост настъпва на третата или четвъртата година.

Местообитания: Обитава открити пространства, покрити с тревна растителност, пасища, захрастени участъци, разредени широколистни гори, понякога и влажни места покрай реки, блата и водоеми. Благоприятстващо обстоятелство за навлизането му в горите е наличието на храсти в граничните зони между горите и откритите участъци.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората: Да не се събират, местят или убиват индивидите от вида. След горски пожари да не се разорава опожарената територия. Да се оставят подотдели с подлес в периферията на горските масиви. Екотонните зони (между гората и откритите пространства) да не се почистват от храсти.

Шипоопашата костенурка - Testudo hermanni

Природозащитен статус: Червена книга – застрашен (EN); ЗБР – Приложения II и III **Международен:** IUCN – NT; CITES – Приложение II; Бернска конвенция – Приложение II; НВ – Приложения II и IV.

Разпространение: Видът се среща в цялата страна, с изключение на високите планини, като Рила, Пирин, Западни Родопи, Стара планина и Витоша (с изключение на една популация при Долна Диканя). В Северна България се среща по рядко в сравнение с южната част на страната.

Описание :Черупката (коруба) достига 36 cm, но най-често е 15–25 cm. Има три основни белега, които разграничават двата вида сухоземни костенурки, срещащи се в България. 1.При шипоопашатата костенурка опашката завършва с рогов шип (при шипобедрената опашката няма шип, а има по един шип на всяко от бедрата на задните крака). 2. Задният край на черупката над опашката има две щитчета (за разлика от шипобедрената костенурка, при която то е само едно) – това обаче не се смята за си- гурен диагностичен белег. 3. Редицата от 5-те централни щитчета от главата към опашката на горната част на черупката имат характерна форма. При шипоопашатата костенурка те са дълги и тесни спрямо последното щитче (особено третото). При шипобедрената костенурка всяко едно щитче от този ред е по-широко, отколкото дълго. Женските костенурки са по-едри от мъжките и черупката от долната страна е плоска, докато при мъжките има лека вдлъбнатина, която помага на мъжкия да се задържи върху женската при копулация. Тъй като и двата вида сухоземни костенурки, срещащи се в България, са включени в приоритетните за опазване видове в сертифицираните гори, за нуждите на горските стопанства е достатъчно дори само констатиране на представител от групата, без точното му определяне до вид.

Жизнена дейност: Дневно активен вид. През най-горещите месеци пладнува скрит на сянка в гората или под някой храст, докато през пролетта и есента е активен почти це- лодневно. Предимно растителноядeн вид, но яде също и окапали плодове, а понякога с растителната храна по- глъща и дребни безгръбначни животни. Размножителният период е през април–май, а понякога се наблюдава и през късното лято. От май до юли женските снасят на 2–3 пъти по 4–5 бели яйца, които заравят в дупки, изко- пани на сухи припечени места. Яйцата са леко продълговати, с размери 36–38 mm на 28–32 mm. Малките се излюпват след 100 до 120 дни. Костенурките през зимата не са активни. Есента се заравят в пръстта на дълбочина от 30 до 90 cm на сухи, обикновено южни склонове. През началото на април се разравят и отново излизат на повърхността.

Местообитания :Места с хълмист релеф, обраснал с храсти и ниски разредени гори. Най-висока е плътността на популациите в районите с храсти и разредени гори в ниско- планинския пояс в Южна България. Този вид е по-тясно свързан с гората, за разлика от шипобедрената сухоземна костенурка.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората: Да не се събират, местят или убиват индивидите от вида. След горски пожари да не се разорава опожарената територия. По възможност да се оставят подотдели с подлес в периферията на горските масиви. Екотонните (зони между гората и откритите пространства) зони да не се почистват от храсти.

Черен щъркел - Ciconia nigra

Природозащитен статус в България: Уязвим VU; ЗБР – II, III **Международен:** IUCN – LC; БеК – II; CITES – II; БоК – II.

Описание на вида :Оперението му е предимно черно, с метален блясък. Коремът и подопашните пера са бели. Клюнът и краката са червени. Младите птици са кафеникави, с маслинено-зелени крака и клюн.
Биология:Гнезди по стари дървета с добре развити корони с височина над 6 m, както и по скали. Размножителният период е от средата на април до края на юли. Храни се с охлюви, дребни рибки, жаби, тритони и др.
Местообитания: За разлика от белия щъркел, черният избягва близостта на хората. Обитава предимно широколистни гори в равнините и планините, скали, ждрела на реки, язовири, рибарници, оризища.
Разпространение в България: Гнездящ, прелетен и преминаващ вид. Отчасти зимуващ. Гнезди по поречията на реките Арда, Марица, Тунджа и Дунав. В стари гори в Тракийската низина, Родопите, Странджа и Сакар.
Заплахи: Загуба на горски местообитания, преследване в рибни стопанства, замърсяване и пресушаване на влажните зони и урбанизация.
Препоръки и указания за опазване: Да се запазват големи стари дървета в отделите, където е регистрирано присъствие на вида, тъй като те са потенциални места за гнездене. В радиус от 500 m около гнезда на вида да не се извършват стопански дейности през гнездовия период 15.03 – 01.09. През останалото време на годината зоната без сечи е с радиус 200 m. В под- отделите с регистрирани гнезда на вида не се извеждат интензивни сечи. Препоръкииуказанияза мониторинг Ежегоден мониторинг на популацията. Установяване на точните координати на всяко сигурно гнездово находище.

Белоопашат мишелов - Buteo rufi nus

Природозащитен статус в България: уязвим, ЗБР – II, III **Международен:** IUCN – VU; ECS – spec 3, застрашен; ДП – I; CITES – II; БеК – II; БоК – II .
Описание на вида :Дължина на тялото 55–60 cm. Размах на крилата 140–150 cm. Най-едрият мишелов. Съществуват две фази на оперение – тъмна и светла. Тъмна фаза: Главата е светлоръждива до белезника- ва, с тъмни надлъжни резки. Гърлото и гърдите отпред са светложълтеникави до белезникави, отстрани с ка- фяви резки. Горната страна на тялото е тъмнокафява, с широки светлоръждиви или светлочервени краища на перата. Надопашката е ръждивокафява, понякога с тъмнокафяви препаски. Опашката е едноцветна, свет- лоръждива, понякога тъмнокафява с тъмни напречни препаски. Останалата долна част на тялото е ръждивокафява до ръждивочервена, понякога с тъмни надлъж- ни петна. Светла фаза: Горната страна на тялото е светлоохриста. Главата, шията, гърдите и коремът са белезникави с по-тъмни петна. Срещат се и екземпляри с едноцветен сив до кафяв цвят на оперението. Лети с плавни махове, често използва и реещ полет. От другите видове мишелови се различава по по-големите размери, светлите петна в основата на маховите пера и почти едноцветната опашка. От дребните видове орли се отличава по светлите петна в основата на маховите пера.
Биология: Гнезди на скални площадки и по-рядко на широколистни и иглолистни дървета. Гнездовият период започва в началото на март, а при по-топло време и в края на февруари до края на юли. Най-често гнездата са изградени в ниши или малки корнизи на отвесни или труднодостъпни скали в близост до водоеми. Много рядко гнезди по дървета.
Местообитания: Скали в проломи и ждрела на реки, отдел- ни скални комплекси, каменни кариери в открити пространства около тях, открити хълмисти терени в пред- планините в близост до дефилета, проломи и ждрела на реки.

Разпространение в България: Постоянен, гнездящ, прелетен, преминаващ и зимуващ вид. Гнезди предимно в Източни Родопи, Сакар, Средна гора, Западна Стара планина, Лудогорието, Източна Добруджа и Черноморското крайбрежие северно от Варна.
Заплахи: Загуба на местообитания. Сблъсък с далекопроводи. Използването на родентициди и пестициди в селското стопанство.
Препоръки и указания за опазване: В отделите, в които е регистриран вида, да се запазват стари и силно разклонени дървета ,както и дървета с гнезда. В радиус от 300 м около гнезда(вкл. при гнезда на скали) на вида не се извършват стопански дейности през гнездовия период 01.03 – 01.08.

Горски бекас - Scolopax rusticola

Природозащитен статус в България: ЧК – застрашен EN, ЗБР – IV **Международен:** IUCN – LC; БеК – II
Описание на вида :Дължина на тялото 35–38 cm. Размах на крилата 60–65 cm. Горната част на тялото е ръждивокафява, изпъстрена с черни и сиви петна. Долната част на тялото е охриста, изпъстрена с напречни линии. Клюнът е много дълъг. Темето е черно, с три или четири напречни линии. Краката са къси. Върхът на опашката е бял. Биология Полигамна птица. **Размножителният период** започва през април и продължава до края на юли. Токуването е най-активно привечер. Строи гнездото си на земята. Малките са гнездобегълци. Храни се с червеи, ларви и възрастни насекоми и рядко с дребни плодове.
Местообитания: Бореални гори и гори в умерената зона до около 1800 m н.в. Гнезди в разнообрзни гори – широколистни, смесени и иглолистни. По-често се среща в планинските смърчови, смърчово-бялборови и мурови гори.
Разпространение в България :Гнездящ, прелетен и зимуващ вид. До средата на миналия век е широко разпространен в планините, предпланински и гористи равнинни райони. След това се наблюдава значителен спад в гнездовата популация. Към настоящия момент гнездовата популация е основно в планините Рила, Пирин, Стара планина, Странджа и Малешевска планина. **Заплахи**: Безпокойство от хора и хищници. Извеждането на сечи през гнездовия период. **Препоръки и указания за опазване** :Тъй като гнезди на земята, бекасът е много уязвим по време на мътене. През гнездовия период, 01.04 – 01.08, не се извършват стопански дейности в участъци, където е регистрирано присъствие на вида. Препоръчително е такива участъци да бъдат обособени като гори във фаза на старост.
Препоръки и указания за мониторинг: Картиране на гнездовите находища и ежегоден мониторинг на състоянието им.

Бухал - Bubo bubo

Природозащитен статус България: ЧК – застрашен, ЗБР – II, III **Международен:** ECS – spec 3, БеК – II, ДП – I, CITES – II .

Описание на вида: Дължина на тялото 65–70 cm. Размах на крилата 170–180 cm. Най-едрата сова в България. Горната страна на тялото е ръждивокафява, с кафяво-черни или черни надлъжни и напречни линии. Маховите пера са ръждиви, към върха почти черни. Опашните пера са ръждиви, с черни напречни линии. Долната страна на тялото е ръждивочервеникава с черни надлъжни линии, които към корема са по-тесни.
Биология :Моногамен вид. Гнездовият период е от февруари до август. Храни се предимно с дребни бозайници, както и с птици.
Местообитания: Труднодостъпни места, главно в скални масиви и сипеи, пещери, периферията на гори, разредени стари гори, често в речни долини, близо до река.
Разпространение в България: Постоянен вид. До средата на миналия век често срещан в равните и планините до 1700 m н.в. Към настоящия момент основните гнездови популации са в Странджа, Източни и Западни Родопи, Стара планина, Западните пограничните планини, Добруджа, долината на река Батова и Северното Черноморско крайбрежие.
Заплахи :Унищожаване и промяна на местообитанията, безпокойство, отравяне с жертви, третирани с родентициди.
Препоръки и указания за опазване: През гнездовия период на бухала (01.03. – 01.07.) в подотделите с установено присъствие на вида не се извършват стопански дейности. В тези подотдели не се провеждат санитарни сечи, освен в случаите на големи природни нарушения или доказан каламитет. При провеждане на лесовъдски мероприятия в тези и съседните подотдели се запазват дървета с хралупи, които са потенциални места за гнездене. Препоръчително е местообитанията на вида да се обособят като гори във фаза на старост.
Препоръки и указания за мониторинг :При регистрирано присъствие на вида през периода на размножаване – ежегоден мониторинг на популацията. Установяване на точните координати на всяко сигурно гнездово находище.
Късопръст ястреб - Accipiter brevipes

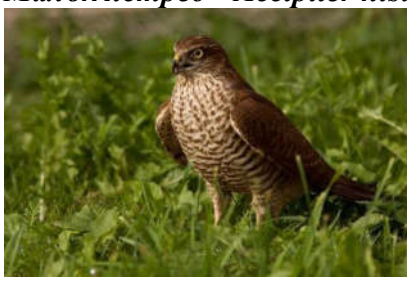

Природозащитен статус в България: ЧК – уязвим VU; ЗБР – II **Международен:** IUCN – LC; БеК – II, CITES – II; БоК – II.
Описание на вида: Дължина на тялото 35–37 cm, размах на крилото 70 – 75 cm. Трудно различим от малкия ястреб. Мъжкият е по-пепеляв от този на малкия ястреб. Върховете на крилата са черни. При малкия ястреб черните върхове липсват. Ирисът е червено-кафяв, докато при малкия ястреб е тъмножълт до оранжев. Долната страна на тялото и подкрилията са светли, с неясни петна и пре- паски. Опашката е с тъмни напречни препаски.
Биология: Гнездото е рехаво, разположено близо до ствола на дървото. Гнездовият период продължава от средата на май до края на юли – средата на август. Мъти само женската. Храни се най- често с дребни бозайници, дреб- ни птици, влечуги и насекоми. Местообитания Разредени широколистни гори, крайречни гори, групи дървета в открити пространства, понякога и в градски паркове. Разпространение вБългария Прелетен и гнездящ вид. Основ- ните гнездови находища са по поречията на реките Марица, Тунджа, Арда, Дунав и Струма. По-рядко по Черноморското крайбрежие и Добруджа.
Заплахи: Загуба на местообитания вследствие на обезлесяване на обширни територии. Преследване и безпокойство от човека.
Препоръки и указания за опазване: В радиус от 300 m около гнезда на вида не се извърш- ват стопански дейности през гнездовия период (01.03 – 01.08). През останалото време на годината

зоната без сечи е с радиус 150 m. В подотделите с регистрирани гнезда на вида не се извеждат интензивни сечи.

Препоръки и указания за мониторинг: Ежегоден мониторинг на популацията. Установяване на точните координати на всяко сигурно гнездово находище.

Малък ястреб - Accipiter nisus

Природозащитен статус в България: ЧК – застрашен, ЗБР – III **Международен:** БеК – II, CITES – II, БоК – II .

Описание на вида :При мъжките горната страна на тялото е тъмно до пепеляво сива. Долната страна е белезникава. Гърдите, коремът и гащите са с ръждиви или кафяво- червеникави напречни линии. При женските оперение- то отгоре е сиво-кафяво до тъмносиво. Долната страна на тялото е бяла, по гушата с тъмни надлъжни ивици, а останалата част е с тъмнокафяви, сиво-кафяви или черно-кафяви напречни линии. Дължина на тялото 35–37 cm.

Биология: Моногамен вид. Гнезди по единични високи дър- вета в открити места или по окрайнини на гори. Храни се с дребни птици. Гнездовият период е от края на април до средата на август. Местообитания Гори и окрайнините им в равнините, пред- планините и планините до алпийския пояс. През гнездовия период по-чест в планините и в широколистните гори.

Разпространение в България:Постоянен и преминаващ вид. В миналото широко разпространен и многочислен. Сега се среща почти в цялата страна, като е най-многочислен в планините и предпланините и по-рядък в равнините и низините.

Заплахи: Загуба на местообитания вследствие на обезлеся- ване на обширни територии. Преследване и безпокойство от човека.

Препоръки и указания за опазване: Да се запазват дървета с гнезда и големи стари дървета в отделите, където е регистрирано присъствие на вида, тъй като те са потенциални места за гнездене. В радиус от 300 m около гнезда на вида да не се извършват сто- пански дейности през гнездовия период (01.03 – 01.08). През останалото време на годината зоната без сечи е с радиус 150 m. В подотделите с регистрирани гнезда на вида не се извеждат интензивни сечи.

Препоръки и указания за мониторинг :Ежегоден мониторинг на популацията. Установяване на точните координати на всяко сигурно гнездово находище.

Вечерна/червеногa ветрушка - Falco vespertinus

Природозащитен статус в България: ЧК – критично застрашен CR; ЗБР – III **Международен:** IUCN – NT; CITES – II, БеК – II; БоК – II.

Описание на вида :Дължина на тялото 27–33 cm. Размах на крилата 70–75 cm. Дребна граблива птица с големина- та на обикновена ветрушка. Ясно изразен полов диморфизъм. При мъжките оперението е тъмносиво със сребристосив оттенък по маховите пера. Опашката е черна. Задната част на корема, подопашката и гащите са ръждивочервени. При женските горната страна на главата и вратът са светло канеленокафяви. Гърбът, кръстът и опашката са сиво-пепеляви. По гърба е с черни напреч- ни линии. Бузите и гърлото са белезникави. Останалата долна страна на тялото е ръждивочервена с тъмни надлъжни щрихи.

Биология: Гнезди на колонии в полезащитни пояси от акация, ясен и други. Често използва стари гнезда на свраки и посевни врани. Гнездовият период продължава от края на май до края на юли – началото на август. Храни се предимно с едри насекоми, гущери и дребни бозайници.
Местообитания: Открити пространства край селскостопански площи с единични дървета и малки горички, полезащитни пояси, разредени гори с обширни поляни, пасища, ливади, предимно с лесостепен характер.
Разпространение в България: Гнездящ, прелетен и преминаващ вид. През последните 25 години са установени няколко гнездови находища край Дуранкулак, Шабла, Калиакра, Добруджа и Дунавската равнина, както и по долината на Арда и Светиилийски възвишения. Към момента няма данни за сигурно гнездене на вида в България.
Заплахи: Усвояване на полустепните райони за интензивно селско стопанство. Дърводобив в пригодните гнездови местообитания.
Препоръки и указания за опазване: Да се запазват дървета с гнезда (вкл. гнезда на други видове, например врани) в окрайнините на гората и в от- делите, в които е регистриран видът. В радиус от 300 m около гнезда на вида не се извършват стопански дейности през гнездовия период (01.04 – 01.09).
Препоръки и указания за мониторинг: При регистрирано присъствие на вида през периода на размножаване – ежегоден мониторинг на популацията. Установяване на точните координати на всяко сигурно гнездово нахо

Лов и риболов

Фауна

Клас бозайници:

Разред чифтокопитни - благороден елен, сърна, дива свиня
Разред зайцеподобни - заек
Разред гризачи - катерица, обикновено горска мишка, полска мишка, сив плъх, воден плъх
Разред насекомоядни - таралеж, къртица
Разред прилепи - остроух нощник, дългопръст нощник
Разред хищници - вълк,чакал, лисица, дива котка, язовец, белка, невестулка, черен пор

Клас птици:

Разред кокошеви - фазан, полска яребица, пъдпъдък
Разред гълъбови - гривяк, гургулица, гугутка
Разред патицови - голяма белочела гъска, зеленоглава патица, зимно бърне, лятно бърне, сива гъска, сива патица
Разред бекасови - горски бекас, обикновена бекасина, голяма бекасина, малка бекасина
Разред кълвачоподобни - черен кълвач, зелен кълвач, голям пъстър кълвач, среден пъстър кълвач, малък пъстър кълвач, сирийски кълвач
Разред нощни грабливи - горска улулица, бухал, кукумявка, горска ушата сова

РИОСВ - Варна упражнява контрол за ограничаване на незаконната търговия с редки и защитени видове растения и животни. Периодични наблюдения се предвиждат върху популациите на застрашените и редки животни. Отчитат се местообитанията, тенденциите в числеността и плътността на находищата, регистрират се отрицателните въздействия.

3.4.2. Лечебни растения

Важна част от биоразнообразието и особена категория от флората на община Генерал Тошево са лечебните растения. Съгласно националното законодателство, Кметът на общината ръководи изпълнителната дейност на общината във връзка с ползването, опазването и култивирането на лечебните растения, като: организира изпълнението на дейностите по отношение на лечебните растения, включени в общинската програма за опазване на околната среда; издава позволителни за ползване на лечебните растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост; издава удостоверения за билките от култивираните лечебни растения и предоставя на министъра на околната среда и водите информация за нуждите на

мониторинга и кадастъра на лечебните растения за териториите, намиращи се под негова юрисдикция.

В последните години значително нарастна интереса към билките. Те са били и си остават ефективно средство при лечението на редица заболявания. Растенията са достъпна и евтина суровина за приготвянето на лечебни препарати, чайове, напитки и др.

Ползването на лечебните растения и някои диви плодове в страната се регламентират от Закона за лечебните растения. Съгласно него общините управляват дейностите по опазване и устойчивото ползване на лечебните растения в общинския поземлен и горски фонд. В Закона за лечебните растения се регламентират начините и режимите, при които държавните органи издават позволителни за ползване на ресурсите във всички територии. За издаването на позволителни за ползване за стопански цели се заплащат такси, регламентирани в съответните тарифни таблици одобрени на местно ниво от Общинския съвет.

Съгласно разпоредбите на Закона за лечебните растения /ЗЛР/ „билки за лични нужди" са количества билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден. За корени и коренища, каквито се събират от подезичен залист, разрешеното количество за лични нужди е до 1 кг.

Община Генерал Тошево, съвместно с ТП ДГС „Генерал Тошево", РИОСВ - Варна и други обществени организации трябва да организира контрола за опазване и устойчиво ползване на лечебните растения. Естествените им находища трябва да се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фонд със сегашна или бъдеща ценност. Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации от лечебни растения.

Съгласно разпоредбите на ЗЛР, изкупуването и/или първичната обработка на билки се извършва от билкозаготвителни пунктове.

През периода 2017-2021 г. Община Генерал Тошево е издала 33 бр. позволителни за бране на билки.

Таблица 24: Билки, за които са издадени позволителни от Община Генерал Тошево 2017-2021 г.

Година	2017	2018	2019	2020	2021	Общо
Цвят бъз	3000 кг	2500 кг	3000 кг	4000 кг	3000кг	15 500 кг
Цвят липа	1000 кг	1000 кг	1000 кг	2650 кг	2000кг	7 650 кг
Плод бъз	5000 кг	5000 кг	5000 кг	25000 кг	20000 кг	60 000 кг
Цвят бял равнец	-	1000 кг	-	-	-	1000 кг
Плод – конски кестен	2200кг	4000 кг	4000 кг	4000 кг	4000 кг	18200 кг

Източник: Община Генерал Тошево

Контролът на пунктовете за изкупуване и преработка на билки, горски плодове и гъби се осъществява от РИОСВ - Варна.

На територията на Община Генерал Тошево се срещат различни видове лечебни растения – хвощ, коприва, овчарска торбичка, горицвет, брош, липа, лайка, бял равнец, бъз, мащерка, риган, цвят и плод от глог, шипка, слез, бръшлян, бял равнец, маточина, дяволска уста, глухарче, тетра, плод от драка и други. Преобладаващи видове горски плодове са – шипка, глог, драка, дъбови жълъди, джанка, трънка, тревен бъз, орех, конски кестен и други.

За общината са характерни също: лечебна иглика, жълт кантарион и бял имел.

Състоянието на находищата от лечебни растения в Община Генерал Тошево може да се определи, като благоприятно, но в риск, тъй като извън границите на населените места голям процент от територията е заета от агроценозите на обработваемите земи.

Съгласно ЗЛР отделни видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване, или има опасност от появяването на такава тенденция. Специалният режим се определя всяка година със заповед на министъра на околната среда и водите, като този режим обхваща забрана за събиране на билки за определен период от естествените находища на видовете от територията на цялата страна, отделни райони или единични находища; определяне на допустимото за събиране количество билки; разработване и прилагане на мерки за възстановяване на популациите и на техните местообитания.

От представителите на лечебни растения най-масово от населението се събират: коприва, лайка, мащерка, мента, босилек, риган, бял равнец, жълт кантарион и глухарче.

Законът за лечебните растения (ЗЛР) изисква разработването на специален раздел за лечебните растения към Програмата за опазване на околната среда (ОПООС) на всяка община; към плановете за управление на защитените територии, както и към горскостопанските планове и програми. Целта на раздел „Лечебни растения" е да планира ползването, така че то да бъде устойчиво и да осигури опазване на лечебните растения.

<u>Забележка:</u> Подробна информация за лечебните растения на територията на общината, дейностите и мерките за опазване на ресурсите и разнообразието им се съдържа в Приложение - 1 Раздел „Лечебни растения" към настоящата Програма за опазване на околната среда на община Генерал Тошево 2021-2027 г.

3.4.3. Зелена система

Най-важна роля за градската околна среда, санитарно-хигиенните условия на живеене и свързания с това здравен статус на населението на община Генерал Тошево има зелената система. Зелената система включва основно зелени площи и паркове, в населените места и извън тях, горски територии, зелени площи, озеленяване с насаждения около пътни артерии, покрай водни обекти-реки, озеленени терени в производствени терени и обекти, гробищни паркове, рекултивирани площи като зелени площи и озеленяване, защитени природни територии, зелени ландшафти с растителност по дерета в земеделски земи.

Зелената система обхваща най-общо следните категории зелени площи:

- Обществени паркове и градини;
- Специализирани паркове и градини;
- Санитарно-защитно озеленяване;
- Транспортно озеленяване;
- Озеленяване за ограничени ползване.

Те имат следните по-важни социални и екологични функции: рекреационни (задоволяват потребностите от спорт и отдих; естетически и ландшафтно-естетически; биоклиматични – приток на свеж чист въздух от зоните извън урбанизираните територии на населените места, подобряване на микроклиматичните характеристики на средата; мелиоративни – преразпределение на повърхностния и подземен отток на водите; екологични – предотвратяване миграцията на замърсителите от урбанистичните дейности и транспорта, продуцират кислород, поглъщат част от вредните газове и праха, блокират миграцията на тежките метали (от транспорта и промишлеността) в почвата и околната среда.

Местата за отдих и зелена система включват градинки и паркове в общинския център и кметствата, които са приоритетно оформени пред сградите с обществено предназначение.

Зелените структури в санитарно-защитното озеленяване са с основно екологично предназначение – ветрозащитни пояси, озеленени крайречни сервитути, озеленени дерета и оврази, санитарно-защитни пояси, транспортно озеленяване.

Характерна особеност на общината е уникалното съчетаване на запазени природни феномени, редки растителни и животински видове, плодородни почви и паметници на културното-историческото наследство.

Зелената система е съставена, както от естествени масиви, така и от изкуствено създадени зелени площи в селищните територии.

Вътрешноградската зеленина в територията на жилищните райони е подчинена на принципа на благоустрояване на вътрешно-кварталните пространства. Между жилищните сгради са ситуирани площи за детски занимания на открито и отмора на живущите сред зеленината.

Деретата и овразите на територията на община Генерал Тошево в голямата си част са обраснали с естествена местна влаголюбива растителност.

Санитарно-защитни пояси има на определени места в общината, покрай по главните пътища. Транспортното озеленяване включва зеленината и уличните дървета по протежението на главните и второстепенни улици. Нормативно озеленяването на урбанизираните територии се определя в Закона за устройство на територията, Закона за опазване на околната среда, Наредба №7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони на МРРБ и Наредба №1 за опазване на озелененните площи и декоративната растителност на бившето Министерство на териториалното развитие и строителството.

Ландшафтното устройство на Община Генерал Тошево се обуславя от природо-географските характеристики на региона – географско положение, релеф, климатични и водни ресурси, почвена и геоложка характеристика и биологично разнообразие.

Природните и антропогенни елементи, формиращи видовете ландшафт на територията на общината са:

- Паркове, градини и зелените площи за ограничено ползване в населените места;
- Гробищните паркове;
- Обектите за спорт и рекреация;
- Транспортните обекти и развитите зелени зони около тях;
- Ниви;
- Трайни насаждения;
- Ливади;
- Гори;
- Водни течения и площи и дървесно-храстовата растителност около тях.

Селищни ландшафти. Селищната мрежа е добре развита, обусловена от вековни традиции. Населените места основно са разположени на равнинен терен. Те са с парцелна структура, с голям по площ стопански двор, повечето с изграден център, в редки случаи с характерен архитектурно- градоустройствен образ. Въпреки общо взето еднообразния селищен ландшафт на селата, той е благоприятно повлиян от дворищното озеленяване.

Селскостопански ландшафти. Селскостопанските земи са една от основните части от територията на общината. Като ландшафт са носители на специфика, която ги отличава от всички останали селскостопански територии в страната. Макар и в не голям мащаб, поземлените участъци с наситените си цветове през всички сезони формират неповторим пейзаж, за което в много голяма степен допринасят горските полезащитни пояси. В процеса на възстановяване на поземлената собственост и свързаното с него „прекрояване" на поземлената структура, характерният пейзаж на селскостопанските земи прояви изключително висока устойчивост.

Горски ландшафти. Със своите разновидности горските ландшафти са тясно свързани с предназначението на горите, които са широколистни в по-голямата си част. Разнообразието им по хабитуси, колорити и възрастови различия е добра предпоставка за формиране на ландшафт в обхвата на горските територии, но се нуждаят от сериозно поддържане и дообогатяване на растителния им състав с нови дървесни и храстови видове с характерен силует и колорит.

Транспортен ландшафт. В общината транспортните ландшафти, които са свързани в мрежа и „прорязват" останалите ландшафти, се формират от републиканските, общинските и останалите местни пътища. Те имат две измерения - „вписване" в ландшафтите, през които преминават, и собствени технически, функционални характеристики. По отношение на първото измерение трябва да се отбележи, че транспортната инфраструктура е проведена съобразно

природните дадености и нарушаването на ландшафтната цялост на територията е незначително. По отношение на второто, картината е различна в различните части на територията и различните пътища. От гледна точка на техническо състояние и поддръжка като правило те се влошават с намаляването на класа на пътищата. Благоприятен фактор е широко приложеното крайпътно озеленяване. По отношение на крайпътното „обзавеждане", обаче, има още много да се желае.

Защитените ландшафти са представени от защитените територии и защитените зони, описани в раздел „Биологично разнообразие и защитени територии". Територията на общината предлага завидно ландшафтно разнообразие, като много от представените видове и разновидности се отличават с подчертана индивидуалност. Преобладаващата част от ландшафтите притежават добра устойчивост. Антропогенната намеса не е довела до неблагоприятни последствия върху тях. Нарушените ландшафти са ограничено представени при варовиковите кариери. Новият ОУП предлага в много участъци реализиране на крайпътно озеленяване с цел предпазване от снегонавявания. Така ще бъдат залесени нови 89,53 ха земеделски земи в нови 26 участъка, които ще обогатят допълнително горските територии.

На територията на Община Генерал Тошево, по данни на ИАОС има обявени 29 бр. вековни дървета, които се намират на територията на държавен горски фонд, както следва:

- Летен дъб – 1 брой - Заповед No.1027 от 01.12.1982 г., бр. 101/1982 с.Дъбовик – 338 години, Височина - 22 м – Обиколка - 4,2;
- Летен дъб – 29 броя - Заповед No.847 от 07.11.2006 г. с. Пленимир - 214 години, Височина - 20 м.; Обиколка - 2,4 м.

Зелена система. Селищни паркове и градини.

В този раздел като елементи на зелената система на общината се разглеждат следните създадени или облагородени от човека зелени площи в селищата и извън селищните територии: - обществени паркове и градини; - специализирани паркове и градини; - санитарно-защитно озеленяване; - Придружаващо транспортно озеленяване; - озеленяване за ограничено ползване. Горските територии, чиито средообразуващ ефект е от изключително значение за екологичната обстановка, са разгледани в друг раздел. Обществени паркове и градини съществуват във всички населени места. Високата задоволеност се дължи от една страна на сериозното нарастване на обществените озеленени площи в селата през периода 1965-1994 г., когато са се оформяли центровете на населените места, а от друга - на намаляването на числеността на селското население. Специализирани паркове и градини няма, като се изключат гробищните паркове, които ги има във всички населени места. От гледна точка на екологичната инфраструктура представителите на общинската територия на санитарно – защитното озеленяване с най – голямо значение са залесените дерета и оврази. Транспортното озеленяване има по протежение на част от извън селищните участъци на пътищата. Озелененитe площи за ограничено обществено ползване са слабо представени в общината. озеленяването на спортни обекти и спортни съоръжения е инцидентно. Защитените територии и защитени зони по Натура 2000 покриват голяма част от територията. Селищата притежават като цяло добро обществено озеленяване, но то се отличава с незадоволително ниво на поддържане. Защитените територии са регламентирани по съответния ред, режими на ползване и защита, а 34 защитените зони са само утвърдени, точните граници на местообитанията още не са установени и липсват регламентирани режими за ползване и опазване. Това обстоятелство поражда определени трудности пред устройството на общинската територия.

Зелените системи и озелененитe площи се устройват в съответствие с одобрените общи и подробни устройствени планове на урбанизираните територии и подробни устройствени планове за парковете и градините, като се спазват правилата и нормативите в наредбата.

Зелена система на общината е добре развита и значително надвишава минималните изисквания на ЗУТ. Основен проблем в зелените зони на общинския център са свързани с тяхната поддръжка и стопанисване.

В дейността по поддържането и възстановяването на зелените площи се ангажират и лица включени в програми и форми за временна заетост.

Община Генерал Тошево планира ежегодно средства за подръжка на зелените площи в общинския център, но се заделят малко средства за поддържане на зелените площи в крайните квартали и останалите съставни селища на територията на общината.

ИЗВОДИ:

1. Зелените площи в общината са достатъчни, но не всички са добре поддържани и някой се нуждаят от основна рехабилитация и благоустрояване.
2. Средствата за поддържане на зелените площи са недостатъчни.

4. Анализ по фактори на въздействие върху околната среда

4.1. Отпадъци

Непрекъснато нарастващото количество отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията, налага предприемането на мерки за намаляване на общото им количество, повторната им употреба и увеличаване рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването на отпадъците като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

Битови отпадъци

Процесите, свързани с формиране, събиране, извозване, депониране и друго обезвреждане на отпадъците, са в пряка зависимост от развитието и организацията на стопанската дейност, демографските особености на района и от природните условия, в които се осъществява човешкия живот. Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Количеството и съставът им зависят от:

- Мястото на образуване;
- Стандарта на живот на населението и неговата култура;
- Степен на благоустроеност на населените места;
- Начин на отопление;
- Други фактори.

Като се изхожда от административно-териториалната и социално-икономическа характеристика на община Генерал Тошево, основните източници на ТБО се явяват:

- Домакинствата;
- Промишлените предприятия;
- Търговски и обслужващи обекти.

В община Генрал Тошево има добре изградена и успешно функционираща система за сметосъбиране и сметоизвозване, която обхваща 100% от населението на града и селата.

Основният поток отпадък е смесеният битов отпадък с код 20.03.01.

Община Генерал Тошево член на Сдружение „Регионално управление на отпадъците – Добрич” /РСУО/. В сдружението участват още общините: Добрич, Добричка, Никола Козлево, Крушари, Шабла, Тервел, Каварна и Балчик.

Регионалното депо за отпадъци при с. Стожер започва да функционира от 01.03.2015 г., т.е. от тази дата започва приемане на отпадъци от територията на общините, включени в обхвата на регион Добрич. Консорциум „РСУО – Добрич“ изпълнява дейностите по експлоатация на „Регионално депо за отпадъци за общини град Добрич, Добричка, Тервел, Каварна, Балчик, Шабла, Генерал Тошево, Крушари и Никола Козлево”. Депото включва съоръжения, инсталации, площадки за третиране, рециклиране и обезвреждане на неопасни отпадъци. Строителството на регионалното депо при с. Стожер е инфраструктурен обект, изпълняван по Договор за безвъзмездна финансова помощ № DIR – 51112122-C011 за проект № DIR – 5112122-13-81 „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Добрич” по приоритетна ос 2 „Подобряване и развитие на инфраструктурата за

третиране на отпадъци" по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.". Бенефициент по проекта е Община град Добрич в партньорство с общините: Добричка, Тервел, Каварна, Балчик, Шабла, Генерал Тошево, Крушари, Никола Козлево и Сдружение „Регионално управление на отпадъците –Добрич".

Общата стойност на проекта е 38 877 375,67 лева. Сумата на безвъзмездната финансова помощ възлиза на 36 933 506,89 лева, от които 85% в размер на 31 393 480,85 лева от Европейския фонд за регионално развитие и 5 540 026,04 лева национално съфинансиране от Държавния бюджет на Република България. Собственото участие на деветте общини партньори по проекта, които ползват регионалното депо е 1 943 868,78 лева.

Генерираните битови отпадъци на територията на община Генерал Тошево се събират и извозват от избрана с обществена поръчка фирма – изпълнител „Уейст Солюшънс България" ЕООД и се предават за третиране на регионалното депо при с. Стожер, където се сепарират механично, а остатъците се депонират.

Експлоатацията на старото общинско депо за ТБО, което се намира до кв. „Пастир", гр. Генерал Тошево, е преустановена със Заповед на РИОСВ - гр. Варна. През месец април 2020 г. между Община Генерал Тошево и Управляващият орган по Оперативна програма „Околна среда" е подписан договор за изпълнение на проект: „Рекултивация на депа за закриване, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС по депо С-145/14". Проектът е на стойност 3 174 395,38 лева и се изпълни в рамките на 17 месеца.

Проектът включва дейности по рекултивация на съществуващото общинско депо за неопасни отпадъци, което е разположено в землището на град Генерал Тошево, в кв. Пастир, на площ от 54 дка. Те имат за цел максимално да се ограничи неблагоприятното въздействие върху околната среда на натрупаните стари отпадъци и да се намали вредното им влияние върху почвата, водите и въздуха.

Рекултивацията на депото протече на два етапа – техническа рекултивация и биологична рекултивация, както и последващ 30 годишен мониторинг.

Техническата рекултивация включва пробутване, локализиране на отпадъците в новооформено тяло на депото, почистване и изграждане на газоотвеждаща система.

Биологичната рекултивация включва облагородяване на терена със затревяване тревни растителни видове, съответстващи на района.

Площта, която се рекултивира е с нарушена структура и почвено плодородие в резултат на дългогодишното натрупване на отпадъци.

Таблица 25: Количества генерирани смесени битови отпадъци от община Генерал Тошево 2017-2019 г. в тона

2017	2018	2019
5532	5235	5132

Източник: Община Генерал Тошево

Количеството генерирани смесени битови отпадъци от територията на община Генерал Тошево намалява и през 2019 г. е 5132 тона или с около 7% по-малко спрямо 2017 г. За същия три годишен период населението на общината също е намаляло, но с 4%. Цитираните количества ТБО са образувани не само в домакинствата, но също и в обществените сгради, търговски обекти, предприятия и други генератори.

Важен показател за управление на отпадъците е ***нормата на натрупване на отпадъците***, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от обслужваното население.

Образуваните битови отпадъци на човек от населението в България за 2018 г. е 408 кг/човек/година, за област Добрич 416 кг/човек/година, за община Генерал Тошево – 400 кг/жител/година, тоест по-ниско от средната норма за областта и за страната.[7]

Нормата на натрупване на отпадъци в община Генерал Тошево намалява и за 2019 г. е 402 кг./чов./г., значително по-малка от 2014 г. - 456 кг./чов./г. Съгласно референтната норма на натрупване на отпадъци за населени места от 3 000 до 25 000 жители, определена с Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци на МОСВ от 2012 г., препоръчителната средногодишна норма за човек от населението е 295,5 кг., следователно нормата за община Генерал Тошево е по-висока от допустимите стойности.

Това означава, че Общинската администрация трябва да предприеме допълнителни мерки за ефективно управление на отпадъците и за ограничаване на образуването им.

Морфологичният състав е характеристика, изразяваща количеството на отделните фракции (хартия, хранителни отпадъци, пластмаси, текстил, стъкло, метали и др.), изразено в процент, спрямо общото количество на отпадъците. Консуматорските и потребителски навици на населението в различните сезони на годината влияят върху състава на генерираните отпадъци и резултатите от анализите зависят от годишния сезон. Поради това, изследванията при определяне на морфологичния състав на отпадъците се извършват така, че да бъдат обхванати 4-те годишни сезона (зима, пролет лято и есен). Целта е да се отчете сезонната неравномерност и колебанията в състава на отпадъците.

Характеристика на отделните фракции общо за четирите сезона:

- Хартия - вестници, списания, учебници, листи, амбалажна хартия, санитарна хартия и др.
- Картони-кашони, опаковки от сокове, кутии и др.
- Метали - опаковки от безалкохолни и алкохолни напитки, консервени кутии, капачки и др.
- Гума - гумени изделия, играчки и др.
- Текстил - дрехи, парцали, трикотаж, завивки и др.
- Пластмаса - опаковки, кутии, бутилки, фолио, пластмасови изделия, торбички и др.
- Градински и растителни - растения, растителни остатъци, окапали листа, трева и др.
- Инертни - пепел, сгур и пръст и др.

Данните за морфологичния състав са необходими при избор на съоръжения за предварително третиране и обезвреждане и системи за разделно събиране на отпадъци или при оптимизация на въведените такива.

Последният актуален анализ на морфологичния състав на отпадъците, генерирани на територията на община Генерал Тошево е извършен през 2019 г. в рамките на проект: „Определяне на морфологичния съсатв на отпадъците в България“, финансиран от Българо-Швейцарската програма за сътрудничество, чрез ПУДООС. Данните от Доклада за морфологичния анализ за състава на събраните, извозени и депонираните от територията на община Генерал Тошево на Регионално депо – Стожер смесени битови отпадъци са представени в следващите таблици.

Таблица 26: Количества смесен, разделно събран и общ битов отпадък за 2019 г.

[7] При изготвяне на настоящата програма НСИ не е публикувал официални данни за битовите отпадъци и нормата на натрупване за 2019 г.

Вид Отпадък	-	Количество смесен отпадък на година т/год	Разделно Събран Отпадък на година т/год	Общ Отпадък на Година т/год	Общ Отпадък на Година %
Хранителни	-	710,40т	0,00т	710,40т	11,70%
Хартия	-	182,68т	10,44т	193,12т	3,18%
Картон	-	163,15т	5,43т	168,59т	2,78%
Пластмаса	-	515,17т	3,21т	518,38т	8,54%
Текстил	-	208,55т	0,00т	208,55т	3,43%
Гума	-	19,67т	0,00т	19,67т	0,32%
Кожа	-	65,71т	0,00т	65,71т	1,08%
Градински	-	1 097,54т	428,14т	1 525,68т	25,13%
Дървесни	-	78,95т	0,00т	78,95т	1,30%
Стъкло	-	217,92т	3,54т	221,46т	3,65%
Метали	-	207,09т	40,46т	247,55т	4,08%
Инертни>4 см	-	424,86т	0,00т	424,86т	7,00%
Опасни	-	60,69т	0,13т	60,82т	1,00%
Други	-	229,79т	0,00т	229,79т	3,78%
Ситна Фракция<4см	-	1 398,59т	0,00т	1 398,59т	23,03%
Общо	-	5 580,76т	491,36т	6 072,12т	100,00%
		345,83т	15,87т	361,70т	5,96%

Източник: Окончателен доклад за извършен през 2019 г. четирисезонен морфологичен анализ на състава на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Генерал Тошево

Пробите са направени в периода от март до октомври 2019 г., а за изчисляване на количествата смесен отпадък за календарна година и норма на натрупване на отпадъците на човек от населението са използвани официалните данни за депонираните отпадъци и броя на населението към 2017 г. Това е причината в доклада от морфологичния анализ да е посочен прогнозен смесен битов отпадък за 2019 г. 5580 т., а реално генерирания отпадък, по данни от сметосъбиращата фирма за цялата календарна 2019 г. е 5132 т.

Приблизителният състав на генерираните отпадъци в тегловни проценти е: хартия – 3,18 %; картон – 2,78%; текстил – 3,43%; пластмаси – 8,54%; стъкло – 3,65%; метали – 4,08%; хранителни – 11,70%; градински – 25,13%; дървесни – 1,30%; кожа - 1,08%; гума – 0,32%; инертни (сгурия, пепел, инертни строителни отпадъци, пръст, пясък и други, в това число неидентифицирани) – 30%; опасни отпадъци от бита – 1,00% и други – 3,78%.

Таблица 27: Морфологичен състав на образуваните количества смесени битови отпадъци по фракции за четири сезона в процент

Вид отпадък	Средни стойности % Пролет	Средни стойности % Лято	Средни стойности % Есен	Средни стойности % Зима
Хранителни	10	14	18	8
Хартия	4	2	5	2
Картон	5	2	5	-
Пластмаса	7	8	15	7
Текстил	4	4	4	3
Гума	1	0	-	-
Кожа	1	4	-	0
Градински	9	16	32	22
Дървесни	2	4	-	0
Стъкло	5	5	3	4
Метали	4	4	3	4
Инертни (над 4 см)	2	8	1	19
Опасни	2	1	1	0
Други	4	-	8	5
Ситна фракция (под 4 см)	41	27	5	26

Източник: Окончателен доклад за извършен през 2019 г. четирисезонен морфологичен анализ на състава на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Генерал Тошево

В Доклада от извършения морфологичен анализ на образуваните смесени битови отпадъци в община Генерал Тошево за периода март-септември 2019 г., на база данните на НСИ за населението на общината (към 31.12.2017 г.) – 13347 жители е определена норма на натрупване на отпадъците – 422 кг./чов./г. Определената с Доклада за морфологичен анализ норма на натрупване е по-ниска от тази за календарната 2019 г. (269 кг./ж./г), тъй като обхваща

различен период на изчисления, който не съвпада с пълна календарна година и за база е използвано общото количество генерирани отпадъци и броя на населението на общината през 2017 г., а не през 2019 г. Въпреки това тенденцията е към намаляване на нормата на натрупване на отпадъци на човек от населението през 2019 спрямо 2017 г.

Сравнявайки състава на генерираните отпадъци в община Генерал Тошево с референтните стойности, съгласно Методиката от НПУО 2014-2020 г. (Таблица 27), можем да направим извода, че четири вида отпадъци превишават допустимите норми. Това са: инертни, градински, метали и опасни. Най-голямо е отклонението при инертните и градинските, съответно с 15,2 и с 4 пункта. Хранителните отпадъци са с 11,5% по-малко от референтните стойности, хартията с 5,32%, картона с 2,72%, стъклото с 2,35%, а пластмасата с 1,56%. Останалите видове фракции – текстил, гума, кожа и други отпадъци в морфологичния състав са в стойности близки до референтните.

Таблица 28: Референтни стойности на морфологичния състав на отпадъците, съгласно Методиката от НПУО 2014-2020 г.

Видове отпадъци	Населени места от 3 до25 хиляди жители
Хранителни	23.20%
Хартия	8.50%
Картон	5.50%
Пластмаса	10.10%
Текстил	3.70%
Гума	0.90%
Кожа	0.90%
Градински	21.70%
Дървесни	2.00%
Стъкло	6.10%
Метали	2.00%
Инертни	14.80%
Опасни	0.60%
Общо	100.00%

Източник: НПУО 2014-2020 г.

Във връзка с изчисленията, които общините ще правят и ще трябва да доказват пред МОСВ за изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци, те са задължени на определена периодичност да извършват морфологичен анализ на битовите си отпадъци. Съгласно нормативните разпоредби на Чл. 8, ал. 3 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г., Кметовете на общините извършват на всеки 5 години морфологичен анализ на състава и количеството на битовите отпадъци, образувани на територията на съответната община, съгласно Методика, утвърдена със Заповед на Министъра на околната среда и водите. Препоръчителният срок за изготвяне на следващ морфологичен анализ на отпадъците, образувани на територията на община Генерал Тошево е през 2024 година.

Отпадъци от опаковки

Община Генерал Тошево има сключен договор за сътрудничество с фирма „Екоколект" АД – организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки.

Въведена е система за разделно събиране на отпадъците от стъкло, хартия и пластмаса в гр. Генерал Тошево, с. Кардам и с. Спасово. Поставени са и се обслужват по график 2 пъти месечно жълтите контейнери - 51 бр., а веднъж на 6 месеца зелените контейнери - 25 бр. за опаковки от стъкло. Така се постига редуциране обема на депонираните отпадъци, които в противен случай биха отишли на депото, а в момента се рециклират и оползотворяват.

През 2019 год. разделно са събрани 10,89 т. годни за повторна употреба отпадъци от пластмаса, хартия, стъкло и метал.

Общо събрани отпадъци от опаковки за периода 2017 – 2019 г. е 227,470 тона, от които рециклируеми – 32,25 тона и нерециклируеми отпадъци след сортиране – 195,22 тона.

По данни на „Екоколект" АД за периода 2017-2019 г. са отсортирани следните количества отпадъци от опаковки по видове в тона:

- хартия – 16,29 тона
- пластмаси – 3,91 тона
- метали – 0,13 тона
- стъкло – 11,92 тона

Общо разделно събрани и отсортирани отпадъци от опаковки – 32,25 тона

Таблица 29: Събрани и сепарирани отпадъци от опаковки от системата за разделно събиране в община Генерал Тошево за периода 2017 г. – 2019 г. (тон)

Година	Цвят контейнер	Придобит отпадък бруто (тон)	Количество рециклируеми отпадъци от опаковки (тон)	Количество нерециклируеми отпадъци след сортиране (тон)
2017 г.	Жълт	75,300	-	68,960
	Зелен	3920	-	0,380
ОБЩО		**79,220**	**9,880**	**69,340**
2018 г.	Жълт	76,560	-	69,500
	Зелен	4,900	-	0,480
ОБЩО		**81,460**	**11,480**	**69,980**
2019 г	Жълт	62,430	-	55,500
	Зелен	4.360	-	0,400
ОБЩО		**66,790**	**10,890**	**55,900**
ВСИЧКО		**227,470**	**32,25**	**195,22**

Източник: „Екоколект" АД

Разделно събраните отпадъци от опаковки се транспортират до площадка за сортиране. Събраните отпадъци се сортират на отпадъци от опаковки и отпадъци, които не са опаковки. Следва сортиране на годни и негодни за рециклиране, като годните за рециклиране отпадъци от опаковки се сортират по вид и материал.

По информация на РИОСВ – Варна, на територията на община Генерал Тошево от 2020 г. функционира една площадка с местоположение: гр. Ген. Тошево, ПИ 2160, на която дейности с отпадъци от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали, извършва „Екологична компания" ЕООД, на основание издадено Разрешение № 03-ДО-651-04/30.04.2020 г.

Биоразградими отпадъци

В съответствие с Националния стратегически план Община Генерал Тошево следва да предвиди конкретни мерки за третиране на биоразградимите отпадъци, с оглед намаляване количествата за депониране. Управлението на биоразградимите отпадъци включва събиране (разделно или със смесените битови отпадъци), анаеробно разлагане и компостиране, изгаряне и депониране. Екологичните и икономически ползи от различните методи на обработване зависят съществено от местните условия, като гъстота на населението, инфраструктура и климат, както и от наличието на пазари за свързаните с този процес продукти (енергия и компост). Изискванията за събиране и третиране на биоразградими отпадъци са регламентирани в Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г., изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021 г.

Приблизително две трети от отпадъците, генерирани в домовете и офисите, се състоят от „органични" или естествени материали. Тези материали след време се разграждат („биоразградими") по естествен път. Биоразградимите отпадъци се генерират при селскостопанската дейност в растениевъдството, животновъдството и от дейността на домакинствата. Имат предимно органичен състав и е необходимо да се третират в зависимост от условията на генерирането им по подходящ начин.

Количеството на растителните отпадъци, образувани от растениевъдството в дворните пространства на жилищните имоти са определени експертно и тяхното количество варира от 25 до 40% от общото количество битов отпадък, отделян от домакинствата. Този отпадък понастоящем е основна съставка, замърсяваща териториите в покрайнините на населените места или попада в съдовете за битови отпадъци. Не е популярна практиката за оползотворяване на растителни отпадъци в самите дворните места. В процеса на компостиране растителните отпадъци се явяват суровина. При прилагането му се ограничава постоянното изнасяне на органични вещества от почвата и едновременно се постига ограничаване употребата на органични торове за сметка на много добрите хранителни съставки в компоста. В съответствие с европейското и националното законодателство общините следва да предприемат мерки за поетапното намаляване на количеството на депонираните биоразградими отпадъци.

Често срещани практики в общината е третирането на биоразградимите отпадъци да се осъществява по следните начини:

- използване на кухненски и градински остатъци за храна на животни;
- закопаване на хранителни и растителни отпадъци в почвата (задния двор или градината без последващо използване);
- натрупване на смесени купчини с оборска тор, растителни и хранителни отпадъци в полето (купчините не се обръщат, но след около три години са годни (вече компостирани) за използване като подобрител на почвата);
- натрупване на смесени купчини с оборска тор (купчините не се обръщат след това, но след това компостираната оборска тор се използва като подобрител на почвата).;
- изгаряне на градински отпадъци и листа.

В Националната стратегия за намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци са заложени конкретни мерки, които трябва да се предприемат по отношение на този вид отпадък.

В община Генерал Тошево е изградена система за разделно събиране и транспортиране на биоразградими и биоотпадъци, но не е въведена всеобхватна система за фамилно компостиране на градински отпадъци.

В град Генерал Тошево са разположени 120 броя кафяви контейнери за зелени и биоразградими отпадъци, които се извозват за компостиране на регионалното депо в с. Стожер. За събирането на отпадъците от малките населени места на общината за сега не се предвижда въвеждането на система за събиране и извозване до съоръжението за компостиране. Там е ефективно да се въведе поетапно фамилно компостиране.

За календарната 2019 година количеството на разделно събраните в кафявите контейнери биоразградими /зелени/ отпадъци, извозени от сметосъбиращата фирма, достига 444 тона. Допълнително на Регионалното депо в с. Стожер от общия поток битов отпадък е отделена биофракция от приблизително 1470 т., която е насочена за преработката й в компост.

Предвид специфичния земеделски характер на района и отпадъците, образувани на територията на община Генерал Тошево, както и значителното участие на зелените, градински и селскостопански отпадъци, образувани от домакинствата в определени периоди е необходимо да се предприемат действия в две посоки:

- за въвеждане на фамилно компостиране с последващо използване на компоста в личните стопанства;

- за разширяване на системата за разделно събиране и извозване на биоразградимите отпадъци и в други населени места.

Компостирането на растителните отпадъци в мястото на образуването им е в синхрон с приетите принципи за управление на отпадъците. В този случай растителните остатъци не са отпадък, а изходна суровина за получаване на компост – средство за подобряване качеството и плодородието на почвата. При реализацията на целите може да се кандидатства за финансово подпомагане от страна на ПУДООС и ОПОС.

Обхващането на все по-голям брой семейства в системи за домашно компостиране е възможно чрез постоянно информиране на населението за възможностите за оползотворяване на биоразградимите отпадъци и предоставяне на контейнери за компостиране на семействата, които желаят да компостират биоразградимите си отпадъци. За отчитане на ефекта от тази мярка е необходимо предоставянето на компостери на отделните домакинства да бъде обвързано с изискване за своевременно представяне на информация от общините за постигнатите нива на намаление на биоразградимите отпадъци, постъпващи за депониране.

Един от подходящите методи на биологично третиране, подходящи за условията на общината е анаеробното разграждане, при което се отделя биогаз за производство на енергия и компостирането (домашно и/или полево), при което произведения компост има възможност да се използва за рекултивация на нарушени терени, в земеделието, при озеленителни и възстановителни дейности при строителни проекти и др.

Съгласно Националната програма за прилагане на Директива 99/31/ЕС:

•100% биоразградими са хранителните, хартиените, картонените, дървесните и градинските отпадъци;

• 20% от текстилните отпадъци;

• 25% от отпадъците от кожи

В съответствие със Закона за управление на отпадъците чл.31 ал.1 т.2 – целта е най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

Същата правна норма на ЗУО поставя следните актуални цели, в сила от 05.03.2021 г.:

- най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

- най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

- най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

- най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло).

Целите по Чл.31, ал.1, т. 3 - 6 се постигат поетапно съгласно сроковете, определени в § 15 от преходните и заключителните разпоредби. Във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 на ЗУО, целите по Чл.31, ал.1 се изпълняват съвместно от всички общини в региона в съответствие с решението по чл. 26, ал. 1, т. 6.

Относителният дял на „биоразградимите отпадъци“[8] за община Генерал Тошево е значителен – 44,09%, в това число - хранителни – 11,7%, градински – 25,13%, дървесни отпадъци – 1,30%, хартия – 3,18% и картон – 2.78%. Според извършения морфологичен анализ през 2019 г. в община Генерал Тошево разделно събраните биоразградими

[8] Съгласно ДР на ЗУО § 1. т.3. „Биоразградими отпадъци“ са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

отпадъци са 428,14 тона или 16% от биоотпадъците. По този показател общината е далече от целевата стойност от 50 на сто за 2020 г.

Съгласно целите на национално ниво за ограничаване на количествата депонирани биоразградими отпадъци до 2020 г. допустимите минимални стандарти на този вид отпадък за жител на година са 109 кг/ж./г. Според данните от извършения през 2019 г. морфологичен анализ на отпадъците в община Генерал Тошево са депонирани 209,64 кг/ж./г. биоразградими отпадъци. Следователно стойностите са значително над допустимите минимални стандарти.

При изчислението са спазени указанията за норма на образувани отпадъци съгласно Инструкциите за прилагане на нормативните изисквания, свързани с управлението на биоотпадъците, одобрени с Заповед № РД-687/05.09.2014 г. на Министъра на околната среда и водите. Приетата норма е 6 кг./м^2/ година окосена трева, листа, клони от резитба на дървета и храсти и др.

Анализите показва, че в община Генерал Тошево има добри предпоставки за въвеждане на разделно събиране на отпадъци с биологичен произход и съответното им оползотворяване, напр. чрез компостиране. Поради големия дял на биоразградимите отпадъци, подходящи за компостиране от общото количество на битовите отпадъци прилагането на ефективна система за разделното им събиране ще доведе до съществено намаляване на разходите за транспортиране и обезвреждането на смесените битови отпадъци на Регионалното депо. Предвижда се и въвеждане на система за домашно компостиране.

Строителни отпадъци

Община Генерал Тошево има пряк ангажимент към строителните отпадъци в малки количества, генерирани от ремонтните дейности на домакинствата. В този смисъл анализът и прогнозите са фокусирани върху този поток строителни отпадъци. На територията на общината няма изградено депо или площадка за депониране/третиране на строителни отпадъци и не съществува система за организирано разделно събиране и последваща повторна употреба на този вид отпадък. По тази причина липсват и точни данни за вида и количеството на образуваните строителни отпадъци през последните години.

Тенденцията е за нарастване на количеството образувани отпадъци от строителство и разрушаване (ОСР) и висок дял на инертни материали в морфологичния състав на отпадъците, образувани на територията на община Генерал Тошево. Това показва незаконосъобразно изхвърляне и смесване на битовия със строителни и биоразградими отпадъци от населението и налага предприемане на адекватни мерки по отношение на ефективното управление на отделните потоци отпадъци.

Основните проблеми, свързани със строителните отпадъци са неконтролираното изхвърляне на строителни отпадъци от гражданите и фирмите, което води до формирането на нерегламентирани сметища. Често населението неконтролирано изхвърля строителни отпадъци на незаконни сметища главно на входовете и изходите на населените места, както и замърсява зелените площи в самите населени места. За строителните отпадъци, от обичайните ремонти на жилищата, има форма, по която да бъдат контролирани. Гражданите са писмено информирани от врата на врата, от специалисти на общината при започване на строителна дейност в определено домакинство, за реда и начина на обезвреждане и извозване на строителните отпадъци.

Друг проблем е изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за твърди битови отпадъци и за биоразградими отпадъци, което води до тяхното повреждане, а от тежината им се повреждат и повдигащите механизми на сметосъбиращите специализирани автомобили.

Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и функционирането на надеждна система и съоръжения за депониране и рециклиране на строителни отпадъци в община Генерал Тошево.

Към настоящия момент строителни отпадъци от домакинствата в община Генерал Тошево, които са в незначителни количества се извозват на регионалното депо. Общината

изисква от сметосъбиращата фирма да осигури събиране на строителните отпадъци от домакинствата в града и ги извози за рециклиране на регионалното депо в с. Стожер, община Добричка.

Съгласно нормативните разпоредби едрогабаритните отпадъци се събират в съдове тип „Вана" и се транспортират до регионално депо. В договора на Община Генерал Тошево със сметосъбиращата фирма е заложено осигуряването на 4-7 куб. м. контейнери за строителни отпадъци. При желание и писмено заявление в общинска администрация от страна на гражданите, извършващи ремонт в жилищата си, се осигурава извозването на строителните отпадъци от домакинствата. За извозването на един тон строителен отпадък от фирма-изпълнител цената на услугата е 53,76 лв. и се заплаща на касата в Общината. Общината издава разрешителни за извозване на строителните отпадъци на Регионалното депо със съоръжения в с. Стожер от оторизирана фирма.

През 2019 г. от територията на общината са събрани и рециклирани 84,160 тона строителни отпадъци, в т.ч. бетон, тухли, керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия и др. Относителният дял на строителните към общото количество, събрани отпадъци от територията на общината е 1,64%.

Ниската тенденция в прираста на населението в община Генерал Тошево не стимулира дейности в жилищно строителство. Строителни отпадъци се образуват най-вече от малки обекти с локално значение, от реконструкции и ремонти на стопански и жилищни сгради. Този отпадък понастоящем е основна съставка на нерегламентирани сметища или попада в съдове за битови отпадъци. Част от генерираните СО попадат в общия поток със смесените битови отпадъци, които се извозват до регионалното депо за битови отпадъци.

За експлоатацията на регионалните депа са издадени съответните комплексни разрешителни (КР), по реда на Глава седма, раздел II от Закона за опазване на околната среда. В издадените КР на Регионалните депа за отпадъци в страната е разрешено приемането за депониране на битови, производствени и строителни отпадъци. Допълнително в КР е разрешено на операторите на депата да приемат следните отпадъци (основно строителни) за извършване на дейности по тяхното оползотворяване: - 17 01 01 Бетон; - 17 01 02 Тухли; - 17 01 03 Керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия; - 17 01 07 Смеси от бетон, тухли, керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия, различни от упоменатите в 17 01 06; - 17 05 04 Почва и камъни, различни от упоменатите в 17 05 03; - 17 05 06 Изкопани земни маси, различни от упоменатите в 17 05 05; - 20 02 02 Почва и камъни.

Оползотворяването на подходящи фракции от посочените отпадъците включват основно дейности, свързани с подравняване и запръстяване на отделните пластове натрупани отпадъци (дневните работни участъци) в клетките за неопасни отпадъци при експлоатацията на съответното регионално депо. В повечето случаи, при постъпване на ОСР на депата, същите се използват за уплътняване и запръстяване на отпадъчното тяло, формирано от битовите отпадъци. Част от ОСР, постъпващи от строителни фирми и инвеститори могат да се използват от операторите като материали за укрепване на вътрешните обслужващи пътища на територията на депата. С използването на инертни ОСР като бетон, тухли, керемиди, плочки, керамични изделия, почва и камъни за запръстяване на натрупаните в депото битови отпадъци се допринася за ограничаване на: - емисиите от миризми и прах от депото; - разнасяните от вятъра отпадъци; - запалванията на отпадъците в депото.

Правилното регулиране на дейностите, свързани със строителните отпадъци и контрола върху тях са регламентирани със Закона за управление на отпадъците, Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, съответно с общинска наредба за управление на отпадъците. В бъдеще общината ще може да получава надеждни данни в случаите, когато извършва процедурите за одобрение на плановете за управление на строителните отпадъци и инвестиционните проекти, както и при проверката на документите с които възложителите на строителството доказват изпълнението на целите за рециклиране на строителни отпадъци.

Производствени и опасни отпадъци

„Опасни“ са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в приложение № 3 към ЗУО. Този вид отпадъци се образуват най-вече в промишлените предприятия, но също така и в някои заведения от здравната сфера, а частично и в битовия сектор. Към тях спадат отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, медицински отпадъци, бои и лакове, детергенти, пестициди и др.

Изискванията за третиране и транспортиране на опасни отпадъци са регламентирани в Наредбата, приета с ПМС №53/1999 г. /ДВ, бр. 29 от 1999 г. и в наредбите за масово разпространените отпадъци. Количествата на образуваните опасни отпадъци по групи, съгласно Класификация на отпадъците по Наредба № 2 от 23.07.2014 г. (изм. ДВ. бр.46 от 1 Юни 2018 г.) за класификацията на отпадъците, се водят на отчет в РИОСВ – Варна.

Лицата, чиято дейност е свързана с образуване, събиране, транспортиране, съхраняване (оползотворяване с код R13 по смисъла на приложение №2 към §1, т.13 от допълнителните разпоредби (ДР) на ЗУО и/или обезвреждане с код D15 по смисъла на приложение №1 към §1, т.11 от ДР на ЗУО), оползотворяване, в т.ч. рециклиране и/ или обезвреждане, включително подготовка преди оползотворяване или обезвреждане на опасни отпадъци, водят отчетни книги и представят годишни отчети. Опасните отпадъци от фирмите се събират и съхраняват разделно в закрити складове и се предават за третиране на физически или юридически лица притежаващи съответното разрешение по ЗУО или Комплексно разрешително, въз основа на писмен договор.

Потокът опасни отпадъци се контролира от действащата нормативна уредба. С цел проследяване на превозите на опасните отпадъци товародателите са длъжни да изготвят идентификационен документ, който се попълва за всеки отпадък последователно от товародателя, превозвача и товарополучателя.

Необходими са мерки за информиране на населението за опасностите за околната среда и повишаване на обществената заинтересованост за по-широко участие в организираните мероприятия за предаване на опасни отпадъци от домакинствата. Разделното събиране на опасните битови отпадъци все още не е системно, а кампанийно. Поради това голяма част от тях все още се изхвърлят в контейнерите съвместно с неопасните битови и се извозват с тях за последващо третиране.

Основните генератори на производствен отпадък в община Генерал Тошево са действащите промишлени предприятия, сред които няма такива с висок рисков потенциал на образувания отпадък. На територията на общината няма изградена инфраструктура за разделно събиране и третиране на опасни отпадъци. При констатирани такива се използват услугите на лицензирана фирма.

На територията на община Генерал Тошево по фактор „Опасни химични вещества и смеси” на контрол подлежат „Естер ойл Начеви” ООД, гр. Генерал Тошево и “Еврохолц” ООД, гр. Гененерал Тошево.

„Естер ойл Начеви” ООД, гр. Генерал Тошево извършва производство на етерични масла, а „Еврохолц” ООД, гр. Ген. Тошево – произвеждат и пускат на пазара сглобяеми дървени къщи. За нуждите на производствените си дейности дружествата употребяват и съхраняват опасни химични вещества и смеси. Предвид това същите се контролират по Закона за защита вредното въздействие на химични вещества и смеси (ДВ, бр. 10/2000 г. с изм и доп.), Регламент (ЕО) № 1907/2006 относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH) и Наредбата за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси (ДВ,бр. 43/2011 г.).

Обектите на територията на община Генерал Тошево, контролирани от РИОСВ - Варна, във връзка с изискванията на Закона за управление на отпадъците – ЗУО (ДВ, бр. 53/2012 г.) и подзаконовите нормативни актове по неговото прилагане:

1. „БДЖ Пътнически превози” ЕООД - площадка за съхраняване на собствени отпадъци
2. „МЦ I Генерал Тошево” ЕООД- здравеопазване
3. „БТК” АД-площадка за съхраняване на собствени отпадъци

4. ЕТ „АИППДП Д-р Георги Киримов”, дентална медицина
5. „Скития 1 ГТ” ЕООД – производство на ел.оборудване
6. Община Генерал Тошево
7. „Екологична компания” ЕООД - събиране и съхраняване на отпадъци
8. „Водоснабдяване и канализация” ЕООД-съхраняване на собствени отпадъци
9. „Ел Пласт ГТ” ООД-събиране и съхраняване на ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА,
10. „ЦСМП – Добрич”- здравеопазване
11. „ИППМПДМ - Дентал - д-р Цанка Господинова” ЕООД - здравеопазване
12. „Еврохолц” ООД- дървопреработване
13. ЕТ „ИППМПДМ-д-р Везенкова- Иванка Симеонова”- здравеопазване
14. ЕТ „ИППМПДМ –д-р Везенков- Борислав Атанасов”- здравеопазване
15. „Керамик – ГТ” АД – производство на тухли
16. „Сузлон Уинд Енерджи България” ЕООД- ВЕП
17. ЕТ „Ерхан Исмаилов” – площадка за съхраняване на неопасни отпадъци

По данни от РИОСВ - Варна, на територията на община Генерал Тошево има 75 броя Б-Б кубове за съхранение на пестициди, препарати за растителна защита (ПРЗ) с изтекъл срок на годност и други химикали, подредени на бетонова площадка в бивше ДЗС – с. Рогозина. Контейнерите са собственост на Общината. В с. Петлешково се намира склад за негодни и залежали пестициди собственост на „Института по пшеницата и слънчогледа”. Съхраняват се 500 кг. прахообразни и 1000 л. течни негодни ПРЗ.

Замърсявания на почвите в общината се предизвиква от изхвърлянето на твърди битови отпадъци (отпадъци от различен характер). Непрекъснатото усъвършенстване на системите и контрола по сметосъбирането ще елиминира изцяло съществуващите локални замърсявания от микросметища и нерегламентирано изхвърляне на отпадъците. В местата с високи подпочвени води, съществува тенденция /естествен процес/ за вкисляване и засоляване на почвите.

Специфични потоци отпадъци

Отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми, текстил и обувки

Редица европейски директиви регулират специфичните потоци от отпадъци - например, отпадъци от титаниев диоксид, опаковки и отпадъци от опаковки, полихлорирани бифенили (ПХБ) и полихлорирани терфенили (ПХТ), отпадъчни батерии и акумулатори, канализационен шлам, излезли от употреба превозни средства (ИУПС), отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) и ТОЗ (трайни органични замърсители).

Друга група от директиви регулира операциите по третиране на отпадъците: изгаряне, съвместно изгаряне на отпадъци и депониране на отпадъци чрез заравяне. Регламент (ЕО) №1013/2006 покрива трансграничните превози на отпадъци.

„Негодна за употреба батерия или акумулатор” /НУБА/ е батерия или акумулатор, която не може да бъде използвана повторно и е предназначена за преработване или обезвреждане.

За ефективно функциониране на системата за събиране на отпадъците от негодни батерии и акумулатори е необходимо предприемане на следните действия:

- редовно информиране на обществеността за рисковете, свързани с тяхното неконтролирано обезвреждане. Необходимо е хората да бъдат запознати със значението на символите, използвани за маркиране, изискванията при отделяне на батериите от уредите, където те са вградени и възможностите за участие в системите за събиране.
- прилагането на задължително обратно приемане в местата за продажба;
- осигуряване и поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба портативни батерии и акумулатори, като се спазва нормативните изисквания;
- предаване на отпадъците от батерии и акумулатори на фирма, притежаваща разрешително, издадено по реда на Закона за управление на отпадъците.

Управлението на отпадъците от батерии и акумулатори има две главни цели:

- *Екологична* – защита на въздуха, водата, почвата и здравето на хората чрез предотвратяване на изхвърлянето на вредни и опасни вещества в околната среда;
- *Икономическа* – оползотворяване материалите, заложени в конструкцията на отпадъците от батерии и акумулатори.

Община Генерал Тошево е установила сътрудничество с организации по оползотворяване на отпадъци от излязло от употреба електрическо и електронно оборудване и с организации за оползотворяване на излезли от употреба батерии и акумулатори, и МПС.

Минимум веднъж годишно се правят акции за предаване на разделно събраните отпадъци на територията на общината от електронно и електрическо оборудване, батерии и акумулатори и др.

Община Генерал Тошево има сключен договор за сътрудничество в областта на разделното събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори с фирма „Трансинс батери" ООД, която е осигурила над 85 бр. кошчета за негодните за употреба батерии, които са разположени във всички населени места на общината, включително във всички кметства, училища и детски градини на територията на общината и обществени места, а акумулаторите се предават по време на акции, като през 2019 год. са предадени 30 кг.

Анализът показва, че гражданите проявяват по-отговорно отношение към опазването на околната среда и събират разделно този вид опасни отпадъци.

Община Генерал Тошево има сключен договор за сътрудничество в областта на разделното събиране на излезли от употреба моторни превозни средства /ИУМПС/ с фирма „Българска рециклираща компания" АД. Няма данни за събраните количества.

Отработени масла

Задълженията на общината в това отношение се определят от *„Наредба за отработените масла и отпадъчни нефтопродукти"*, приета с ПМС №352/27.12.2012 г., ДВ бр.2/08.01.2013 г.

Съгласно чл.39 ал.1 от Наредбата, кметът на общината съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване и обезвреждане, като определя местата за смяна на отработени моторни масла на територията на общината и информира обществеността за местоположението и условията за приемане на отработените масла.

Възможно в рамките на периода на прилагане на настоящата програма, организацията по оползотворяване да не прояви интерес тъй като количеството масла, за чието оползотворяване е отговорна, нараства незначително и е твърде вероятно целите заложени в *Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти* да бъдат постигнати чрез събиране на отработени масла от източници различни от бита или общини с по-голяма гъстота на населението.

Независимо дали ще се сключи договор с организация по оползотворяване, следва да бъдат предприети следните мерки за осигуряване прилагането на законодателството за управление на отработени масла:

- идентифициране на обектите, в които се извършва смяна на отработени масла и обектите, в които се изкупуват отработени масла;
- определяне на разрешените места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- упражняване на контрол над изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в повърхностните води и в канализационните системи.

Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване

Задълженията на Общината се определят от „Наредба за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване", приета с ПМС №355/28.12.2012 г. с последни изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.

Съгласно чл.27, ал.1 от Наредбата, Кметът на общината оказва съдействие на организациите по оползотворяване, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и предаване на ИУЕЕО.

Изпълнение на задълженията за участие в системите за разделно събиране се осъществява, като се сключат договори с организации по оползотворяване на ИУЕЕО, лица, които изпълняват задълженията си индивидуално или други лица, притежаващи документи по чл.35 от ЗУО за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране или оползотворяване на отпадъци на територията на общината.

Община Генерал Тошево е подновила договора за сътрудничество в областта на разделното събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване /ИУЕЕО/ с фирма „Трансинс технорециклираща компания" АД, като са определени места за събиране на ИУЕЕО и луминисцентни лампи в гр. Генерал Тошево при организиране на акции. В Общинска администрация има обособени пунктове за събиране на негодни за употреба тонер касети и луминесцентни лампи от дейността й.

През 2019 год. от общината са събрани 1640 кг. излязло от употреба електронно и електрическо оборудване и 80 кг. луминесцентни лампи.

Информацията за управлението на отпадъците от излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), отработени масла, негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА) и излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО) се набира чрез допълнителни годишни отчети, регламентирани в съответните наредби за управление на специфичните отпадъчни потоци. На етапа на изготвяне на настоящата общинска Програма за управление на отпадъците няма данни за количествата на разделно събирани други масово разпространени отпадъци - отработени моторни масла, както и за излезли от употреба автомобилни гуми.

Отпадъци от текстил и кожа (обувки)

Милиони тонове облекла се изхвърлят на сметищата в Европа всяка година. Тези количества стават все по-големи и по-големи, заради водещия бизнес модел на „бързата мода" и свръх консумацията на дрехи. Нараства значително проблема с местата за депониране на отпадъци. Някои видове дрехи в сметищата имат нужда от повече от 50 години, за да се разградят. Те остават там за десетилетия и отделят вредни газове, които са сред основните парични за глобалното затопляне. Токсични вещества се просмукват в почвата и подземните води и вредят на околната среда в продължение на години. Губят се ценни ресурси, които биха могли да се оползотворят. Отклоняването на този отпадък от сметищата ще има огромен положителен ефект върху околната среда

Схемата за разширена отговорност на производителя (РОП) се прилага успешно по отношение на 6 групи масово разпространени отпадъци (МРО): опаковки (от 2004 г.); ИУМПС (от 2005 г.); ИУЕЕО (от 2006 г.); отпадъчни масла и нефтопродукти (от 2006 г.); батерии и акумулатори (от 2006 г.); и гуми (от 2011 г.). При тази схема, лицата, пускащи на пазара продукти, които се превръщат в МРО, са задължени по силата на ЗУО и специфичните наредби за постигане на количествени цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на МРО, определени в Наредбите за всеки вид МРО. Създадени са и се поддържат съответните публични регистри на задължените по схемата лица. Анализът на отпадъците показва, че най-добри постижения от гледна точка на йерархията на управление на отпадъците са постигнати за МРО. Това дава основание добрите резултати от прилагане на схемата за 6-те групи МРО схемата да се разшири и за други продукти. С оглед на новите европейски цели по отношение на текстилните отпадъци за 2025 г., е необходимо в схемата да бъдат включен и този отпадъчен поток.

С развитието на модела т.нар. „бърза мода (fast fashion)", което води до големи щети на околната среда както от гледна точка на производството, така от гледна точка на третирането на образуваните текстилни отпадъци, увеличаването броя на контейнери/пунктове за отпадъци от текстил с цел повторната им употреба е адекватна добра практика.

По данни от последния морфологичен анализ на отпадъците от 2019 г. в община Генерал Тошево се генерират средногодишно около 275 тона отпадъци от текстил и кожа или 4,5% от общия битов отпадък.

За постигане на по-добра ефективност на рециклирането и повишаване на количествата рециклирани битови отпадъци е необходимо да бъде въведено допълнително задължително разделно събиране на отпадъците от текстил и кожа.

С промените в ЗУО, Общините са длъжни да започнат да събират разделно отпадъците от обувки и текстил. Кметът на общината сключва договор само с една организация по оползотворяване на отпадъци от обувки и текстил.

Болнични отпадъци/Отпадъци от хуманното здравеопазване

Медицинските отпадъци имат някои по специфични характеристики и изискват специално третиране. Болничния отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци за се избегне заплахата за общественото здраве. В този отпадък се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи, хирургически отпадъци и др.

Отговорността за управлението на болничните отпадъци е на медицинските заведения, в които се образуват. Към момента не функционира система за получаване на данни за точното количество образувани болнични отпадъци в общината.

В община Генерал Тошево не се събират данни за болничните отпадъци поради незначително малкото им количество. В общината няма болници. Функционират 1 медицински център, 1 филиал за спешна медицинска помощ, 13 общопрактикуващи лекари, 2 индивидуални практики за специализирана медицинска помощ и 9 индивидуални практики по дентална медицина.

Утайки от ПСОВ

На територията на община Генерал Тошево има ПСОВ. Пречиствателната станция има изградени две стъпала- за механично и биологично пречистване на отпадъчните води и има достатъчен капацитет за пречистване и на градските отпадни води, но няма цялостно изградена канализация. Отделяните утайките от нея са около 20-25 тона годишно. След осушаването им те се извозват на регионалното депо в с. Стожер.

Утайките от ПСОВ крият риск за околната среда и за здравето на хората, в случай че не бъдат намерени и приложени съответните решения за тяхното стабилизиране, съхранение и/или оползотворяване. Законът за водите предвижда в канализационните мрежи и пречиствателните станции за отпадъчни води в населените места да бъдат включвани отпадъчни води съобразно технологията за третиране на утайките предвид по-нататъшното им оползотворяване или крайно обезвреждане. По отношение на съществуващата йерархия на възможностите, когато става въпрос за устойчиво развитие в дългосрочен план, рециклирането и материалното оползотворяване на отпадъците са за предпочитане пред изгарянето или обезвреждането им чрез депониране. В случая с утайките от отпадъчни води вариантите следва да се разглеждат, в зависимост от различните нива на замърсителите, патогенните организми и въздействието им върху хората и околната среда.

Съществуващите в момента възможни варианти за оползотворяване или окончателно обезвреждане на утайки от отпадъчни води могат да бъдат обобщени по следния начин: материално оползотворяване върху земеделска земя; рециклиране на фосфора; енергийно оползотворяване в термични процеси; обезвреждане/наземно депониране.

При директното оползотворяване на утайки в земеделието е възможно възникването на някои неудобства (емисии на миризми, възможни рискове за околната среда или нещо друго). От друга страна не бива да се забравя, че тази употреба зависи от земеделските стопани, които не са длъжни да приемат утайки, а и техните изисквания към качеството се променят според сезона. Очаква се нарастващите нужди от съвременно третиране на утайките, което да гарантира премахването на патогенните организми и контрола върху замърсителите, да доведат до използването на утайките върху земеделска земя само след тяхното предварително третиране,

например компостиране и производство на висококачествен компост. Всички основни методи за третиране трябва да бъдат подробно разгледани по отношение на това дали са подходящи за предоставянето на устойчиво решение за управлението на утайките.

Обезвреждане на отпадъците

Прилаганият метод за обезвреждане на отпадъците в община Генерал Тошево е чрез депониране на битовите отпадъци, като това е най-често използвания метод при обезвреждане на отпадъци в цялата страна. Екологосъобразното обезвреждане на отпадъците е заложено в нормативните документи и международни Директиви за отпадъците, отразени изцяло в българското законодателство. За да се намали въздействието върху околната среда от депонирането на биоразградими общински отпадъци, Директива 1999/31/ЕС за състава на депонираните отпадъци, съдържа клауза за поетапно намаляване на количествата на депонираните биоразградими отпадъци.

Дейности за екологосъобразно обезвреждане на отпадъците:

- Рекултивация на съществуващото депо за ТБО в гр. Генерал Тошево;
- Засилване прилагането на контрола върху неконтролираното изхвърляне и/или изгаряне на отпадъци и др. неконтролирани методи за обезвреждане на отпадъци;
- Поетапно редуциране на количествата на биоразградимите отпадъци от общото количество на биоразградимите отпадъци, депонирани на депото;
- Въвеждане на разделно събиране и третиране на зелените отпадъци във всички населени места;
- Насърчаване на домашното компостиране;
- Изграждане на открити площадки за събиране и компостиране на отделно събраните зелени отпадъци на територията на общината;
- Редуциране на обема на депонираните рециклируеми отпадъци чрез предварително сепариране и изграждане на нови центрове за рециклиране и повторна употреба;
- Осигуряване прием на широк спектър отпадъци, различни от обикновените домакински отпадъци, като например: опасни домакински отпадъци, отпадъци от електронно и електрическо оборудване, едрогабаритни отпадъци, градински отпадъци, строителни отпадъци от частни домове, рециклируеми материали и др. на регионалното депо;
- Всички други фракции домакински отпадъци, като опасни отпадъци, ОЕЕО и СО от домакинствата, които не се приемат от общинската система за сметосъбиране, ще бъдат приемани и сортирани в центъра за рециклиране, за да се гарантира, че отпадъците ще бъдат третирани в съответствие с целите на НПУО.

Община Генерал Тошево член на Сдружение „Регионално управление на отпадъците – Добрич" /РСУО/, в което участват още общините: Добрич, Добричка, Никола Козлево, Крушари, Шабла, Тервел, Каварна и Балчик. Общините от сдружението депонират генерираните битови отпадъци на регионално депо при с. Стожер, община Добричка.

Регионалното депо за отпадъци започва да функционира от 01.03.2015 г., т.е. от тази дата приема отпадъци от територията на общините, включени в обхвата на регион Добрич. Депото включва съоръжения, инсталации, площадки за третиране, рециклиране и обезвреждане на неопасни отпадъци. Строителството на регионалното депо при с. Стожер е инфраструктурен обект, изпълняван по Договор за безвъзмездна финансова помощ № DIR – 51112122-C011 за проект №DIR – 5112122-13-81 „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Добрич" по приоритетна ос 2 „Подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци" по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.". Бенефициент по проекта е Община град Добрич в партньорство с останалите общини в сдружението. Общата стойност на проекта е 38 877 375,67 лева. Сумата на безвъзмездната финансова помощ възлиза на 36 933 506,89 лева, от които 85% в размер на 31 393 480,85 лева от Европейския фонд за регионално развитие и 5 540 026,04 лева национално съфинансиране от Държавния бюджет на Република България. Собственото участие на деветте общини партньори по проекта, които

ползват регионалното депо е 1 943 868,78 лева.

Генерираните битови отпадъци на територията на община Генерал Тошево се събират и извозват от избрана с обществена поръчка фирма – изпълнител „Уейст Солюшънс България" ЕООД и се предават за третиране на регионалното депо при с. Стожер, където се сепарират механично, а остатъците се депонират.

Отпадъците в община Генерал Тошево се събират предимно смесено. Събирането се извършва със специализирани сметоизвозващи автомобили с ЕВРО стандарт и общ полезен обем над 20 куб. м. В град Генерал Тошево осигурените съдове за съхранение на твърди битови отпадъци са с различен обем, от които контейнери тип „Бобър" с вместимост 1,1 м3 - 150 броя, кофи тип „Мева" с обща вместимост от 120 л – 2400 бр. и 240 л.- 60 бр., и се извозват съгласно график, като за града сметосъбирането се извършва ежеседмично от четири района, в дните от понеделник до четвъртък, а в четвъртък от м. Април до м. Ноември се събират биоразградими отпадъци от 120 бр. кафяви контейнери. Събирането на отпадъците в централна градска част от 50 бр. контейнери тип „Бобър" с вместимост 1,1 м3 за ТБО се дублира ежеседмично.

Честотата на събиране на ТБО за селата в Община Генерал Тошево е 26 пъти годишно /през седмица за населено място/ от общо 687 бр. 1,1 м3 контейнери тип „Бобър" от шест направления в дните от петък до неделя.

През 2019 год. са осигурени допълнително 16 бр. контейнери за селата и са подменени над 10 бр. повредени и амортизирани контейнери тип „Бобър" на територията на общината. Подменени са над 30 бр. колела на 1,1 куб. м. контейнери в селата и индивидуални кофи за отпадъци в града.

Изградена е система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, което се извършва от фирма „Булекопак" АД.

В град Генерал Тошево са разположени 120 броя кафяви контейнери за зелени и биоразградими отпадъци, които се извозват за компостиране на регионалното депо в с. Стожер. За събирането на отпадъците от малките населени места на общината за сега не се предвижда въвеждането на система за събиране и извозване до съоръжението за компостиране. Там е ефективно да се въведе поетапно фамилно компостиране.

На територията на общината не са разположени специализирани съдове за отпадъци от сгурия и пепел.

Образуване на нерегламентирани сметища не се допуска, тъй като се прави периодичен мониторинг за замърсявания на територията на общината и същите се премахват своевременно.

ИЗВОДИ:

Основните методи за обезвреждане на битовите отпадъци в община Генерал Тошево са сепариране, отсортиране, рециклиране, оползотворяване и депониране.

Необходимо е въвеждане на системи за разделно събиране и управление на биоразградими, текстилни отпадъци и обувки.

Общината трябва да осигури разделното събиране и оползотворяване на строителните отпадъци и да оптимизира и поддържа системата за разделно събиране на отпадъците от опаковки.

4.2. Шум

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Произходът на шума се определя от видовете дейности, при които той е генериран. В градска територия се различават промишлен (производствен), транспортен, шум от строителство и битов шум. В зависимост от характера (постоянен, периодично, повтарящ се, прекъснат), честотния спектър и интензивността на шума, а така също и продължителността на експозиция, въздействието му е по-малко или повече вредно. Основният аспект на вредното въздействия на шума, разгледан в настояща програма е свързан с влиянието му върху човешкия организъм и

здраве. Високите шумови нива влияят върху слуховия апарат на човека, психическото и нервно състояние на личността, имунната система, обмяната на веществата, сърдечно-съдовата система и др. Подлежащите на контрол обекти са източниците на шум, намиращи се в промишлени зони, жилищни зони и в близост до жилищни зони. Приоритетни са тези, които се намират в жилищни зони, с цел да се предотврати дискомфорта през различните части на денонощието и вредните ефекти от шума върху здравето на населението.

Шумът е комплекс от звуци, които действат неблагоприятно върху човешкия организъм. Минималната звукова енергия, която при човека е в състояние да предизвика слухово възприятие, се нарича долен слухов праг и се означава с 0 децибела. Най- горната граница, при която човек възприема звука като болка, се нарича горен слухов праг или праг на болката и отговаря на сила на звука от 130 децибела при 1000 херца честота. Освен сила звукът се характеризира и с височина /честота/. Човешкото ухо може да възприема звуци с честота от 16 до 20 хиляди херца. Едно трептене в секунда е 1 херц. Съгласно Закона за защита от шума в околната среда той е нежелан или вреден външен звук, причинен от човешка дейност, в това число шумът, излъчван от транспортните средства от автомобилния, железопътния, водния и въздушния транспорт, от инсталации и съоръжения на промишлеността, и от локални източници на шум. Шумът и вибрациите по своето хигиенно значение са на едно от първите места сред неблагоприятно действащите фактори в работната и околна среда.

Граничите стойности на нивата на шум за различните територии и урбанизирани зони в зависимост от предназначението им за дневен, вечерен и нощен период, са регламентирани в Наредба №6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите по показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето.

Таблица 30: Показатели за шум, съгласно Наредба №6 от 26.06.2006 г.

Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях		**Еквивалентно ниво на шума в dB(A)**		
		ден	вечер	нощ
1.	Жилищни зони и територии	55	50	45
2.	Централни градски части	60	55	50
3	Производствено-складови територии и зони	70	70	70

Основни причини за повишаване нивото на шума в населените места се явява както строителството, така и обусловеното от него увеличаване на потока на товарните автомобили, амортизираната пътна настилка, остарелият транспортен парк на голяма част от населението, увеличеният брой дизелови автомобили.

Община Генерал Тошево не е определена като критичен район в акустично отношение, поради което не са предприемани мерки за борба с шумовото натоварване.

Съгласно Закона за защита от шума в околната среда, РИОСВ – Варна контролира единствено промишлени източници на шум в околната среда, с цел спазване на нормите за нива на шум в съответните зони и територии, както и в най-близките места за въздействие. Задължение за провеждане на собствен мониторинг на шум в околната среда и представяне в РИОСВ на резултатите от тях, имат единствено предприятията с издадени комплексни разрешителни по смисъла на Закона за опазване на околната среда.

На територията на община Генерал Тошево са регистрирани следните обекти, подлежащи на собствени периодични измервания (СПИ) на нивата на шума, излъчван в околната среда:

1. „Агри С.С.“ ЕООД, гр. Генерал Тошево – зърнобаза, гр. Генерал Тошево;
2. „Агро Сип“ ООД, гр. Генерал Тошево – фуражен цех и силозно-складово стопанство, с. Дъбовик;
3. „Агрохимикали“ ООД, гр. Добрич – силозно-складово стопанство, с. Спасово;
4. „Братя Алексиеви“ ООД, с. Красен- зърнобаза с. Красен;
5. „Булгартрансгаз“ ЕАД, гр. София – КС „Кардам“, с. Кардам;
6. ЧЗС Никола Русков Николов, с. Кардам – дестилерия, с. Кардам;
7. „Добруджа Флора Ойл“ ООД, гр. София – дестилерия, с. Калина;
8. ЕТ „Божур-Енчо Стоянов-Стоян Стоянов“, с. Краище – дестилерия, с. Краище;
9. ЕТ „Гочев-Гочо Гочев“, гр. Добрич - силозно-складово стопанство, с. Преселенци;
10. „Фарм Сенс“ ООД, гр. София – зърнобаза, гр. Генерал Тошево;
11. „Ферма Ивон“ ЕООД, гр. Генерал Тошево – свинекомплекс, с. Дъбовик;
12. „Руал“ ООД, гр. Добрич, дестилерия, с. Изворово;
13. „Славов-Росица“ ЕООД, с. Росица – дестилерия, с. Росица;
14. „Витагрейн БГ“ АД, гр. София – силозно-складово стопанство, гр. Генерал Тошево.

Обектите извършват собствен мониторинг и през последните години не са констатирани превишения на еквивалентните нива на шум, които да са отразени в годишните доклади за състоянието на околната среда на РИОСВ - Варна.

Основни причини за повишаване нивото на шума в населените места се явява както строителството, така и обусловеното от него увеличаване на потока на товарните автомобили, амортизираната пътна настилка, остарелият транспортен парк на голяма част от населението, увеличеният брой дизелови автомобили.

Акустичната обстановка е неравномерно натоварена, утежнена по главната комуникационно-транспортна мрежа, а в останалата част е нормална.

Градската територия има за основен физически делител ЖП-линия. В останалата част на града има малък брой производствени предприятия, които могат да бъдат квалифицирани като локални източници на шум. Най- значителни източници на шум сред тях са автогарата, ЖП-гарата, бензиностанции, зърносушилни, ремонтни бази, автомивки и др.

Гъстотата на пътната мрежа в общината е около средната за страната. Съществен проблем от екологична гледна точка, в т.ч. и шумово замърсяване, създава преминаването на пътната мрежа през населените места. Във всички села, главната улица е част от нея. Интензивността на движението в общината не е голяма, но със значителен процент товарно движение. Най-засегнати от негативното шумово влияние са населените места, пресичани от републиканската пътна мрежа – с. Кардам и град Генерал Тошево. Стойностите на еквивалентните нива на шума върху уличната мрежа на гр. Генерал Тошево варират от 58 до 73 дб (А), при нормативно изискване - 60 дб (А). Регистрират се и нива на шума към горната граница, като резултат от увеличената интензивност на движението. В последните години броят на леките и товарните автомобили значително се е увеличил. Нивата на шума по главните артерии и в прилежащите жилищни сгради не превишават нормативните изисквания.

Голямото натоварване на републиканските пътища с товарно движение, определено влияе върху шумовото замърсяване в общината. Поради средищното си положение и това, че гр. Генерал Тошево се явява общински център, същият има 4 входни артерии, които се насочват директно към централната градска част. Актуални данни за интензивността на потоците и нивата на шума няма. Поради липсата на околовръстни пътища е невъзможно да се изведе товарния поток извън града. При тази ситуация целият транзит от интензивното движение преминава през града и подлага голяма част от населението на въздействието на шума. Трябва

да се отбележи, че има и известни компенсаторни фактори, чрез които общинското ръководство се стреми да противодейства на шумовото натоварване и това са: повишаване процента на асфалтираните улици в града, отклонението тежкотоварен транспорт от централната част, озеленяване и др.

4.3. Здравно-хигиенни аспекти на околната среда

Състоянието на средата се определя от измененията настъпили в основните нейни параметри, следствие от човешката дейност – замърсяване на атмосферата, водите и почвите с производствени и битови вредности от дейността на транспорта, акустично натоварване на средата, йонизиращи и нейонизиращи лъчения, проблемите с третирането на отпадъците.

Основните проблеми, резултат от антропогенната дейност са:

- Високите нива на шума – резултат от функционирането на транспорта и отделни точкови източници;
- Замърсяването на атмосферата от линейни (транспорт) и точкови (производствени и битови) източници;
- Йонизиращи и не йонизиращи лъчения;

Разкритите екологични проблеми в голяма степен се дължат на:

- Преминаване към по-евтини технологии за снабдяване с топлоенергия, съпроводени с по-високи емисии в атмосферния въздух;
- Липса на финансови средства в производствения сектор за опазване качеството на атмосферния въздух;
- Липса на финансови средства за осъществяване на инфраструктурни и благоустройствени проекти за опазване качеството на атмосферния въздух;
- Продължаващ процес на подценяване на ролята на зелената система и хаотичното усвояване на земеделски земи за производствени нужди;

Посочени са зони и/или обекти със специфичен хигиенно-охранителен статут. Към тази категория се отнасят зони, които по силата на съответни наредби, следва да бъдат взети под внимание в процеса на планиране. Зоните и обектите със специфичен санитарно-охранителен статус са всички водоснабдителни съоръжения за питейно-битово водоснабдяване, помпените станции за питейни води, ПСОВ, гробищни паркове, депа за отпадъците, кариерите, автосервизи, автогари, гари и летища, и много други.

Здравно-хигиенни рискове съществуват и в местата, където обитава предимно население от ромски произход, които имат типови постройки без възможности за поддържане на необходимата хигиена, както и недостатъчно ефективна инфраструктура /водопровод и канализация/. Съществуват реални инфекциозни рискове (вирусен хепатит, морбили и др.), също така стоят на преден план и проблемите с битовите отпадъци и по-специално нерегламентираното им изхвърляне, което може да засегне и живеещото в съседство население. Здравен проблем представлява замърсяването на атмосферния въздух в жилищните зони с дразнещи газове - азотни и серни диоксиди, вещества с общо системен токсичен ефект. Значение имат замърсителите със сензибилизиращо действие (органични частици, алдехиди, феноли, сажди и катрани).

Естественият радиационен гама-фон е физична характеристика на околната среда и представлява полето на гама-лъчите, в което се намират всички живи организми на Земята. Източници на това йонизиращо лъчение са вторичното космично лъчение и естествените радионуклиди, намиращи се в атмосферния въздух, почвите, водите, храните и човешкото тяло. Измерваната величина е мощност на дозата на гама-фона и е специфична за всеки пункт, област, регион. Данните за мощността на дозата гама-лъчение за страната се получават в реално време от 27 постоянни мониторингови станции на Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон (НАСНКРГФ), администрирана от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС).

Автоматизираната система осигурява оперативна информация в случай на инцидентно повишаване на радиационния фон, както при ядрена авария на територията на страната ни, така и при трансграничен пренос на радиоактивно замърсяване. Системата обезпечава с данни в реално време Аварийния център на Агенцията за ядрено регулиране и Главна Дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението" към Министерството на вътрешните работи, с което се осигурява възможност, в случай на радиационна авария, да се приложат своевременно подходящи мерки за защита на населението и околната среда.

Слънчевата радиация е природен източник на радиация, към която човек се е приспособил и не е прието да се счита като опасна за неговото здраве. Сумарната слънчева радиация нараства с височината на слънцето и в часовете около обяд достига максималните си стойности. От значение на прихода и разхода на слънчевата радиация е и прозрачността на атмосферата. Продължителността на слънчевото греене има сериозно отношение към компонентите на околната среда. Броят на часовете слънчево греене зависи от дължината на деня, респективно от географската ширина на мястото, облачността и закритостта на хоризонта.

Познаването на светлинния режим е тясно свързано с хигиената на труда, експлоатацията на различни технически съоръжения и др.

На територията на община Генерал Тошево няма изградени обекти и други антропогенни източници, които са доказани замърсители, допринасящи за промяна в радиационната обстановка. Не са известни данни за разположени на територията на общината значителни източници на нейонизиращи лъчения. Няма установено завишаване на естествения радиационен фон.

ИЗВОДИ :

- Акустичната обстановка във всички селища на община Генерал Тошево е благоприятна. Периодичното движение на МПС-та не може да се приеме за друга освен като обичайна характеристика на шума, съобразно вида на двигателя им.
- Рисков фактор е евентуалното възникване на точкови източници на шум под формата на работилници или ателиета за услуги в рамките на регулация, генериращи шум над пределно допустимите норми.
- Радиационният гама фон в област Добрич, в частност и в община Генерал Тошево е в границите на характерните за страната фонови стойности.
- Не са наблюдавани повишавания на специфичните активности на естествени и техногенни радионуклиди в атмосферния въздух.

5. Управленски и финансови фактори

5.1. Структура на управлението на дейности, свързани с ОС

Кметът на общината е едноличен орган на изпълнителната власт. В своята дейност кметът на общината се ръководи от законите, от актовете на общински съвет и от решенията на населението. Кметът упражнява общо ръководство и контрол на общинската администрация и представлява общината. Той е първостепенен разпоредител с бюджетни средства. Кметът на общината назначава за срока на мандата си заместник-кметове, в съответствие с одобрената структура на общинската администрация, които подпомагат кмета при осъществяване на дейността му. Кметът на общината определя със заповед заместник - кмет, който да изпълнява функциите му при негово отсъствие от общината.

Към функциите на кметовете и кметските наместници в селата спадат: упражняване на контрол за законосъобразното използване и отговаряне за поддържането, охраната и опазването на общинската собственост на територията на населеното място; подпомагат воденето на регистъра на населението и регистрите по гражданското състояние и предоставят свързаните с тях административни услуги на населението в населеното място, изпращат актуална информация на държавните и общински органи и др.

Общинската администрация подпомагат кмета при осъществяване на правомощията му и извършва дейности по административно обслужване на гражданите и юридическите лица.

Правата и задълженията на Кмета на общината, свързани с опазването на околната среда са регламентирани от националното екологично законодателство.

Съгласно Закона за опазване на околната среда, кметът има следните задължения:

- да информира населението за състоянието на околната среда;

да разработва и контролира заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;

- да организира управлението на отпадъци на територията на общината;
- да контролира изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;
- да организира и контролира чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;
- да определя и оповестява публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и да контролира изпълнението на техните задължения;
- да организира дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;
- да определя длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по Закона за опазване на околната среда;
- да определя лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

Кметът на общината може да възлага изпълнението на изброените функции на кметовете на кметствата в общината.

Кметът на общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците и общинската наредба за управление на дейностите по отпадъците.

Съгласно Закона за управление на отпадъците, кметът на общината отговаря за:

- осигуряването на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
- избора на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци;
- разделното събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки;
- организирането и прилагането на система за разделно събиране на излезлите от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак;
- организирането на дейността по събирането и съхраняването на излезли от употреба моторни превозни средства на площадките за временно съхраняване;
- предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища;

- определянето на места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- определянето на места за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба батерии.

Функциите на Общинския съвет са:

- да определя размера на такса „битови отпадъци" и таксата за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване по Закона за местните данъци и такси;
- да приема Програма за опазване на околната среда на общината и всяка последваща актуализация;
- да контролира изпълнението на програмата и ежегодното внасянето на отчети по изпълнението й от кмета на общината;
- да приема наредби, касаещи управлението на околната среда на общината и др.

Кметът е длъжен да разработва и изпълнява Програма за опазване на околната среда и Програма за управление на отпадъците на територията на общината.

Ежегодно в срок до 31 март, кметът трябва да представя в РИОСВ отчет за изпълнение на двете програми.

Защитата от шума в околната среда е уредена, чрез Закона за защита от шума, според който Кметът на общината е длъжен:

- да упражнява контрол по спазване на Закона;
- да организира и регулира движението на автомобилния транспорт;
- при необходимост от извършване на измервания на нивото на шум, контролът се осъществява съвместно с РЗИ.

Съгласно Закона за водите, кметът на общината е длъжен:

- да осъществява контрол при изграждането, поддържането и правилната експлоатация на канализационните мрежи на битовите отпадни води;
- изграждането и поддържането на водопроводните мрежи, изграждането и регистрацията на кладенците за индивидуално ползване.

Съгласно Закона за лечебните растения кметът на общината:

- организира изпълнението на дейностите с лечебните растения;
- издава позволителни за бране на билки от земи общинска собственост.

Отговорни за опазване на околната среда и управлението на дейностите с отпадъците са: Кмета на общината, Общинския съвет, Заместник-кмет, Кметове на населени места и Кметски наместници, както и специалистите по екология и опазване на околната среда от Общинската администрация.

Изпълнението на настоящата Програма за опазване на околната среда на община Генерал Тошево за периода 2022-2032 г., изисква подобряване на институционалния капацитет и засилване на контролните функции на местно ниво.

В Общината дейностите по опазване на околната среда, чистота и управление на отпадъците се извършват от: Кмет - ресорен Заместник кмет – Кметове на населени места и служители в отдел „Териториално устройство, строителство, инвестиционна дейност и екология". Към Общински съвет - град Генерал Тошево има сформирана постоянна комисия по „Селско стопанство, гори и екология", която разглежда и обсъжда всички предложения свързани с управлението на отпадъците и опазването на околната среда, преди вземането на окончателни решения от Общински съвет.

В администрацията са назначени отговорни служители, които освен дейностите свързани с опазването на околната среда, поддържането на чистотата на населените места, сметосъбирането и сметоизвозването, поддържането на зелените площи, изпълнение на предписания и указания от РИОСВ, МОСВ, БДУВ и други, активно участват в разработването, кандидатстването и изпълнението на общински проекти в областта на околната среда, финансирани от различни източници.

Съгласно приетата с решение на Общински съвет Генерал Тошево структура на общинската администрация, отговорното звено за дейностите по опазване на околната среда и в частност по управление на отпадъците е отдел „Териториално устройство, строителство, инвестиционна дейност и екология“.

С оглед на действащата административна структура на Община Генерал Тошево, изпълнението на ПООС ще се осъществява от шестима служители от Общинската администрация – Главен специлист еколог и опазване на околната среда, Специалист еколог, Старши специалист чистота, Специалист чистота, Главен специалист озеленител и Залесител, на които са възложени следните функции:

- Събиране на информация за състоянието на околната среда в общината;
- При непосредствена опасност, съществено замърсяване или увреждане на околната среда незабавно информира кмета на общината и съдейства за предприемане на мерки за предотвратяване на евентуални вредни последици;
- Контрол на състоянието на компонентите и факторите на околната среда и източниците на замърсяване на територията на общината;
- Съставяне на програми и графици във връзка с контрола по опазването на околната среда;
- Контролиране събирането и обезвреждането на битовите и строителните отпадъци и др.

Служителите, назначени да отговарят за проблемите по опазване на околната среда и управление на отпадъците притежават необходимото образование, професионална компетентност и опит за заемане на съответните длъжности.

Анализът на институционалния капацитет показва, че в Община Генерал Тошево се изпълняват в пълен обхват правомощията и отговорностите на кмета и общинската администрация, съгласно законовите разпоредби за опазване на околната среда и управление на отпадъците.

За повишаване на професионалната квалификация и качествените характеристики на служителите, ангажирани с управлението на отпадъците, се препоръчва ежегодното им включване в дейност за повишаване на професионалната квалификация и осигуряване на посещения на семинари и специализирани курсове.

Материално-техническата и информационна обезпеченост на персонала, пряко ангажиран с изпълнение на функциите, е достатъчна и не е необходимо да се предвиждат мерки в тази насока.

5.2. Сътрудничество с други институции и организации

Община Генерал Тошево следва да си сътрудничи по проблемите на опазване на околната среда със съседните общини: Шабла, Каварна, Крушари, Балчик и община Добричка.

За решаване на проблемите по управление на отпадъците Община Генерал Тошево работи в тясно сътрудничество с останалите общини, членове на РСУО - Добрич, а именно: Добрич, Добричка, Генерал Тошево, Никола Козлево, Крушари, Шабла, Тервел, Каварна и Балчик.

За решаване на проблемите на околната среда общинската администрация трябва да си сътрудничи с всички фирми, бизнес организации и граждани на нейната територия.

- С „ВиК“ дружеството за получаване на:

  − разрешение за задоволяване на битовите и производствени нужди – водовземане от градската водопроводна мрежа;

  − разрешителни за заустване на производствени отпадъчни води в градската ПСОВ и емисионни норми за отпадъчните води;
- По проблемите на околната среда и здравния статус на населението община Генерал Тошево поддържа информационен обмен и е партньор със следните регионални органи на централни ведомства:

- РИОСВ – Варна;
- ИАОС и Регионална лаборатория/РЛ/ - Варна към ИАОС;
- РЗИ – Добрич към МЗ;
- „Басейнова дирекция" – „Черноморски район" – Варна;
- „Басейнова дирекция" – „Дунавски район" – Плевен;
- Областна администрация – Добрич;
- „Областна дирекция земеделие и гори" – Добрич, към МЗГ;
- Отдел „Статистически изследвания - Добрич" към НСИ;
- Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението";
- ТП ДГС „ Генерал Тошево";
- Областна дирекция по безопасност на храните – Добрич и др.

5.3. Общински бюджет и финансиране на дейностите по опазване на околната среда

Дейностите по опазване на околната среда и управление на отпадъците се организират и осъществяват от Общинска администрация – Генерал Тошево и назначените за целта служители. Разходите за тези функции в общинския бюджет се покриват предимно от приходите от такса „битови отпадъци", глоби и санкции по закони и наредби, свързани с опазване на околната среда и други собствени приходи на Общината.

Необходимостта от изграждането на нови съоръжения и инсталации за третиране на отпадъците и осъществяване на дейности, свързани с предотвратяване на последиците от климатичните промени, бедствия, аварии и катастрофи, пряко свързани с опазването на природата и околната среда ще постави остро въпроса за тяхното финансиране.

Средствата от общинския бюджет се събират ежегодно от такса битови отпадъци и се разходва, съгласно приета План - сметка за приходите и разходите за извършване на услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа за битовите отпадъци, както и поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места на територията на Община Генерал Тошево.

Възприетият подход за финансиране на дейностите по управление на отпадъците се основава на принципа „замърсителят плаща", който се въвежда с такса „Битови отпадъци" за населението, на основание чл. 62 и чл. 63 от Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ). Общинският съвет определя размера на такса „Битови отпадъци" за дейностите, предвидени със ЗМДТ. Общинският съвет приема наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, в т.ч. и таксата „Битови отпадъци".

Прилагането на принципа „замърсителят плаща" изисква възстановяване на всички разходи за извършваните в момента дейности, както и за бъдещото въвеждане на нови съоръжения и услуги като включва: събиране, транспорт и депониране на отпадъците. Цената за депониране на отпадъци трябва да възстановява разходите за изграждане на депото и да покрива разходите за експлоатация, мониторинг, закриване и следексплоатационни грижи за площадката на депото за период не по-кратък от 30 години, съгласно изискванията на Наредба № 6 от 27 август 2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци - ДВ, бр. 80 от 13 септември 2013 г.

При вземането на решение за определяне размера на такса „Битови отпадъци" ръководството на Общинска администрация Генерал Тошево и Общински съвет Генерал Тошево се съобразяват и със социалната поносимост на предлаганата услуга. Отчитайки конкретните условия на Община Генерал Тошево, постъпващите средства при правилно и

целенасочено управление на отпадъците могат да осигурят една нормална организация за задоволяване нуждите на населението от качествени комунално-битови услуги.

Съгласно Закона за местните данъци и такси в такса „Битови отпадъци" следва да се предвидят разходи за: закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци; почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Практиката показва, че начинът по който се изчислява такса „Битови отпадъци" далеч не стимулира населението да участва в системите за разделно събиране на рециклируемите отпадъци, както и не води до пълно финансово покритие на нуждите и разходите за управление на битовите отпадъци. Това обуславя значителния финансов ресурс, който е непосилен за общинския бюджет, не се осигурява от такса „Битови отпадъци" и за изпълнението на част от дейностите по управление на отпадъците Общината търси алтернативни решения за финансиране от други финансови организации – ПУДООС, Оперативните програми и др. външни донорски програми.

По силата на националното законодателство, Общинската администрация е изцяло отговорна за организиране на дейностите по управление на битови отпадъци и поддържане чистотата на населените места. Финансирането на услугите и дейностите се осигурява със средствата, предвидени в общинския бюджет, осигурени чрез такса „битови отпадъци", заплащани от домакинствата и промишлеността. Размерът на таксата се приема от Общинския съвет ежегодно.

Организационните схеми, правата и задълженията на гражданите, юридическите лица и едноличните търговци, както и на общинската администрация във връзка с осъществяването на дейностите по управление (събиране, обезвреждане и оползотворяване) на битовите и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на основание чл.22 и във връзка с чл.19 от Закона за управление на отпадъците /ЗУО/ са регламентирани в общинска Наредба за управление и финансиране на дейностите по третиране на битови и строителни отпадъци на територията на общината, приета от Общински съвет - Генерал Тошево. Същата Наредба определя и размера и реда за плащане на такси за битови отпадъци, съгласно Закона за местните данъци и такси /ЗМДТ/, както и такси за строителни отпадъци от домакинствата и приравнени към битовите отпадъци, разрешени за депониране на депото за битови отпадъци. Регламентиран е и контролът и санкциите за нарушаване разпоредбите на цитираната Наредба.

Общината осигурява средства, необходими за извършване на дейността по събиране, извозване и обезвреждане на битовите отпадъци основно от такси смет, определени съгласно ЗМДТ, от таксите за ползване на депата от причинителите на подобни на битовите и строителни отпадъци от домакинствата и от други източници. Таксата за битови отпадъци се заплаща за услугите: събиране, извозване и обезвреждане в депата или други съоръжения за битови отпадъци, както и за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване в населените места.

Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общински съвет, въз основа на одобрена план-сметка, включваща необходимите разходи за:

1.Осигуряване на съдове за събиране и временно съхраняване на битовите отпадъци – контейнери, кофи, кошчета и др.

2.Събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други съоръжения и инсталации за обезвреждането им, в т.ч. разделно събиране.

3.Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации и съоръжения за обезвреждане на битовите отпадъци, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл.60 и 64 от Закона за управление на отпадъците.

4. Почистване на уличните платна, площади, алеи и останалите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

5. Поддържане на автопарка и закупуване на нова техника.

Съгласно чл. 66, ал.1 от Закона за местните данъци и такси таксата за „Битови отпадъци" се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общински съвет въз основа на одобрена план – сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за: осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други; събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им; проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците и почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване. Размерът на такса битови отпадъци се определя за всяка услуга поотделно.

В изпълнение на изискванията на националното законодателство в областта на управление на отпадъците Община Генерал Тошево следва да извозва и предава за депониране твърдите битови отпадъци от дейността сметосъбиране на Регионално депо за ТБО в с. Стожер, където преди депонирането се сепарират.

Таксата за битови отпадъци се определя като промил върху данъчната оценка на недвижимите имоти на физическите лица и промил върху по-високата стойност между данъчната оценка и отчетната стойност на недвижимите имоти на юридическите лица по смисъла на чл.21 от ЗМДТ.

Таблица 31: Приходи от такса-битови отпадъци в община Генерал Тошево (хил. лева)

Години	2016	2017	2018	2019
Общо приходи от такса битови отпадъци (лева), в т.ч. от:	**698**	**669**	**748**	**830**
Физически лица	220	223	233	248
Юридически лица	478	446	515	582

Източник: Община Генерал Тошево

През последните години приходите от такса „Битови отпадъци" в Община Генерал Тошево нарастват с 24% от 669 хил. лева през 2017 г. на 830 хил. лева през 2019 г. Увеличението на приходите е преди всичко от таксите на юридически лица (582 хил. лева през 2019 г.).

Таблица 32: Разходи за управление на отпадъците

Години	2016	2017	2018	2019
Общо разходи за управление на отпадъците (лева)	**742**	**894**	**970**	**994**
Общо разходи за възнаграждения, социални осигуровки и надбавки	73	73	-	-
За събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата, или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им.	313	366	385	347
За проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депа за битови отпадъци, или други инсталации и съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци.	193	279	411	469

Години	2016	2017	2018	2019
За почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии за обществено ползване.	163	76	174	178

Източник: Община Генерал Тошево

За управлението на отпадъците през 2019 г. са изразходвани 994 хил. лева, от които 347 хил. лева или 35% са за събиране и транспортиране на битовите отпадъци.
Анализът на данните показва, че през последните години приходите от такса „Битови отпадъци" (ТБО) не покрива изцяло разходите за управление на битовите отпадъци и се налага Община Генерал Тошево ежегодно да дофинансира тези дейности от други приходи.

В Закона за управление на отпадъците /ЗУО/, на общините са вменени допълнителни отговорности, с които се увеличават разходите по дейностите, включени в годишната план-сметка, а именно:

- **По Чл. 60.** (1) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.) За извършване на дейности по обезвреждане на отпадъци чрез депониране всеки собственик на депо предоставя обезпечение, покриващо бъдещи разходи за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото. За осигуряване на обезпечението е отговорен и всеки ползвател на депото, като ежемесечно превежда на собственика на депото дължимите средства за осигуряване на обезпечението на база на количествата отпадъци, които е депонирал.

(2) Обезпечението по ал. 1 може да бъде под формата на:
1. месечни отчисления в банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, на чиято територия се намира депото, или
2. месечни отчисления в банкова сметка със специално предназначение, блокирана за периода до приключване и приемане на мерките по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото, с изключение на случаите, когато е разрешено тяхното ползване по реда на чл. 62, или
3. банкова гаранция в полза на съответната РИОСВ, на чиято територия се намира депото.

(3) Когато собственик на депото е община или бюджетно предприятие, обезпечението по ал. 1 е под формата на месечни отчисления по ал. 2, т. 1 или 2.

(4) Отчисленията по ал. 2, т. 1 и 2 се определят в левове за един тон депониран отпадък.

(5) Размерът на отчисленията за един тон депониран отпадък се актуализира на всеки три години.

(6) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.) Дължимите суми за невнесени отчисления по ал. 2, т. 1 или 2 се определят с акт за установяване на публично държавно вземане, издаден по реда на чл. 166 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс от директора на РИОСВ, на чиято територия се намира депото. Актът се съставя въз основа на документи, определени с наредбата по чл. 43, ал. 2. Актът се съставя на ползвателя на депото, който не е превел на неговия собственик дължимите средства за осигуряване на обезпечението. Когато обезпечението не е внесено от собственика, но ползвателят е превел дължимите средства за осигуряване на обезпечението, актът се съставя на собственика на депото.

(7) Невнесените отчисления по ал. 2, т. 1 или 2 след влизане в сила на акта за установяване на публично държавно вземане по ал. 6 се събират принудително заедно с лихвите и разноските от НАП по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

(8) Събраните суми от НАП постъпват по сметката, посочена в отправеното искане за събирането им.

(9) Редът и начинът за определяне размера и предоставянето на обезпеченията, разходването на средствата от отчисленията и случаите, в които РИОСВ има право да иска усвояване на банковата гаранция, се определят с наредбата по чл. 43, ал. 2.

(10) С наредбата по чл. 43, ал. 2 се определя и минималният размер на обезпеченията за закриване и следексплоатационни грижи на депата за отпадъци.

Размерът на тези отчисления е в левове за тон депониран отпадък и е определен по реда на Наредба № 7 от 19.12.2013 за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци. За 2021 г. размерът е 1,15 лв./тон;

- **Чл. 64.** (1) За обезвреждане на отпадъци на регионално или общинско депо за неопасни отпадъци и на депа за строителни отпадъци се правят отчисления в размер и по ред, определени с наредбата по чл. 43, ал. 2.

(2) Отчисленията по ал. 1 имат за цел да се намали количеството на депонираните отпадъци и да се насърчи тяхното рециклиране и оползотворяване.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.) Отчисленията се определят в левове за един тон депонирани отпадъци и се превеждат от собственика на депото ежемесечно по банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, на чиято територия се намира депото. За осигуряване на отчисленията е отговорен и всеки ползвател на депото, като ежемесечно превежда на собственика на депото дължимите средства на база на количествата отпадъци, които е депонирал.

(4) Натрупаните средства по ал. 1 се разходват за дейности по изграждане на нови съоръжения за третиране на битови и строителни отпадъци, осигуряващи изпълнение от общините на изискванията на закона и подзаконовите нормативни актове по прилагането му. Средствата могат да бъдат разходвани за извършването на последващи разходи, свързани с изградените съоръжения и инсталации за оползотворяване на битови отпадъци.

(5) Размерът на отчисленията за битови отпадъци се намалява, когато целите в съответния регион по чл. 49, ал. 9 са изпълнени от общините в съответствие с решението по чл. 26, ал. 1, т. 6, както следва:

1. с 50 на сто за целите за повторна употреба и рециклиране по чл. 31, ал. 1, т. 1;
2. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.) с 50 на сто за целите за ограничаване на количествата депонирани битови биоразградими отпадъци, определени с наредбата по чл. 43, ал. 2;
3. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.) с 50 на сто за целите за повторна употреба и рециклиране по чл. 31, ал. 1, т. 3 - 6 съгласно сроковете в § 15, ал. 2 от преходните и заключителните разпоредби;
4. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.) с 50 на сто за целите за намаляване на депонираните битови отпадъци съгласно сроковете в § 15, ал. 5 от преходните и заключителните разпоредби.

(6) Намаленията в размера на отчисленията по ал. 5 се прилагат независимо едно от друго.

(7) В случай че се установи предоставяне на невярна информация за намаление на размера на отчисленията по ал. 5, задължените лица заплащат отчисленията в двоен размер за съответния период, през който е използвана информацията.

(8) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г., в сила от 05.03.2021 г.) Дължимите суми за невнесени отчисления по ал. 3 се определят с акт за установяване на публично държавно вземане, издаден по реда на чл. 166 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс от директора на РИОСВ, на чиято територия се намира депото. Актът се съставя въз основа на документи, определени с наредбата по чл. 43, ал. 2. Актът се съставя на ползвателя на депото, който не е превел на собственика на депото дължимите отчисления за всеки тон депониран отпадък. Когато отчисленията не са внесени от собственика на депото, но ползвателят на депото е превел дължимите отчисления за всеки тон депониран отпадък, актът се съставя на собственика на депото.

(9) Невнесените отчисления по ал. 3 след влизане в сила на акта за установяване на публично държавно вземане по ал. 8 се събират принудително заедно с лихвите и разноските от НАП по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

(10) Събраните суми от НАП постъпват по сметката, посочена в отправеното искане за събирането им.

Размерът на отчисленията по Чл.64 от ЗУО е в левове за тон депониран отпадък и е определен с Наредба № 7 от 19.12.2013 за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци. За 2021г. размерът е 82,00 лв. /тон.

С последните изменения на Закона за местните данъци и такси, в сила от 17.02.2021 г., Чл. 67. регламентира:

(1) Размерът на таксата за битови отпадъци за всяко задължено лице се определя за календарна година при спазване на принципа за понасяне на разходите от причинителя или притежателя на отпадъците.

(2) Размерът на таксата за битови отпадъци за всяко задължено лице е сумата от размера на таксата за всяка услуга по чл. 62, която се определя, като разходите за сметка на таксата за битови отпадъци за текущата година от план-сметката, формирани по реда на чл. 66, ал. 13 за всяка услуга по чл. 62, се разпределят, като се приложи съответният начин за изчисление в зависимост от приетите от общинския съвет основи за услугите по чл. 62.

(3) Размерът на таксата за единица основа се определя в левове за всяка календарна година и се приема с решението на общинския съвет по чл. 66, ал. 3, т. 2 за одобряване на план-сметката.

(4) Количеството битови отпадъци е водеща основа за определяне на размера на таксата за битови отпадъци.

(5) Общинският съвет може да приеме основа или основи, различни от посочената в ал. 4, при условие че съществуват обективни обстоятелства, възпрепятстващи прилагането и.

(6) Общинският съвет приема основите за изчисляване размера на таксата за всяка от услугите по чл. 62 с наредбата по чл. 9. (Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги). Решението за приемане или изменение на наредбата по чл. 9 съдържа и мотивите, придружени с анализ, за избор на определената основа, а в случаите по ал. 5 - и мотиви за неприлагане на основата по ал. 4, както и вида и източника на информация за изчисляване размера на таксата за битови отпадъци.

(7) Преди внасяне за разглеждане на заседание на общинския съвет проектът на наредба по чл. 9 се публикува за обществено обсъждане по реда на чл. 26 от Закона за нормативните актове. Заедно с проекта на наредба по чл. 9 на интернет страницата на съответната община се публикува и решението по ал. 6.

(8) Основите за определяне на размера на таксата за битови отпадъци, които общинският съвет може да приеме, са:

1. за услугата по събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране:

а) индивидуално определено количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост;

б) количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на битовите отпадъци и честотата за тяхното транспортиране;

в) брой ползватели на услугата в имота;

2. за услугата по третиране на битовите отпадъци в съоръжения и инсталации:

а) индивидуално определено количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост;

б) количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на битовите отпадъци и честотата за тяхното транспортиране;

в) брой ползватели на услугата в имота;

3. за услугата по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината:
а) брой ползватели на услугата в имота;
б) разгъната застроена и/или незастроена площ на недвижимия имот.
(9) Общинският съвет може да приеме различни основи за отделните населени места, за отделните зони в тях, за селищните образувания, за различните категории задължени лица и за отделните услуги по чл. 62, като бъдат посочени изрично мотивите за различните основи.
(10) При приемане на основа индивидуално определено количество битови отпадъци за имота чрез торби с определена вместимост и товароносимост същите се закупуват от задължените лица по ред, определен в наредбата по чл. 9. С наредбата по чл. 9 общинският съвет може да определи минимален брой торби, които да бъдат закупени от задължено лице за календарна година, съобразен с извършения анализ за минималното количество битов отпадък, генерирано от един ползвател на услугата в дадено населено място, селищно образувание или зона. Когато закупените за годината торби надхвърлят действително изразходваните през годината, останалите торби се използват през следващата година, като се приспаднат от определения за нея минимален брой и се заплаща само разликата.
(11) При приемане на основа:
1. "брой ползватели на услугата в имота" или "разгъната застроена и/или незастроена площ на недвижимия имот" общинският съвет при определяне на размера на таксата за битови отпадъци може да приема допълнително диференциране съобразно населените места в общината и отделните зони в тях, вида на имота, неговото предназначение и вида на извършваната в имота икономическа дейност;
2. "индивидуално определено количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост" или "количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на битовите отпадъци и честотата за тяхното транспортиране" общинският съвет при определяне размера на таксата за битови отпадъци може да приема допълнително диференциране съобразно вида на битовия отпадък.

Новите нормативни разпоредби ще наложат нов подход при формирането и определянето на размера на таксата за битови отпадъци, отразени в общинската наредба за администрирането на цени на такси и услуги. Очаква се този подход да повиши размера и събираемостта на приходите от такса „Битови отпадъци“ и да ангажира повече населението с проблемите по разделно събиране и управление на отпадъците.

Други източници на приходи за опазване на околната среда и управление на отпадъците

Държавен бюджет

Целевото финансиране на общински проекти от страна на държавния бюджет не е пряко обвързано с целите и приоритетите в областта на опазване на околната среда и управлението на отпадъците. Необходимо е подобряване на координацията между институциите при определянето на проектите, в т.ч. разработване на ясни критерии за финансиране и процедури за контрол.

Външно финансиране - Оперативни програми

Външното финансиране се извършва чрез кандидатстване с проекти пред ОП „Околна среда”, ПУДООС , ПРСР, НДЕФ и други финансиращи организации.

Необходимостта от засилване на контролната дейност от страна на администрацията както и провеждане на кампании сред населението за в бъдеще има вероятност да доведат до още по-голямо увеличаване на необходимите финансови средства.

За изпълнението на плановете за действие предвидени в стратегическите документи на общината следва да се търсят източници на средства извън общинския бюджет – Оперативни

програми, финансирани от фондовете на ЕС, Програма за развитие на селските райони, Програми за трансгранично сътрудничество, Програми на българските министерства и други.

5.4. Информиране на обществеността

Информирането на обществеността цели повишаване на екологичната култура на населението и по-конкретно за опазване на околната среда, намаляване на количеството на отпадъците и тяхното екологосъобразно събиране и обезвреждане. Необходима е по-широка гласност както за възникнали проблеми пред общината, така и за търсене на решението им и привличане на общественост в изпълнение на предприетите мерки.

Съгласно чл.17 от Закона за опазване на околната среда, всеки има право на достъп до налична информация за състоянието на компонентите на околната среда, както и за дейностите или мерките, включително административни мерки, планове и програми, които оказват или са в състояние да оказват въздействие върху околната среда.

Община Генерал Тошево има добре функционираща система за информиране на населението за състоянието на околната среда. Информационното обслужване се състои в събиране и предоставяне на данни за състоянието на околната среда, информиране обществеността за включването й в предстоящи екологични мероприятия, за участие при разработване и обсъждане на проекти, за изпълнение на конкретни мероприятия и резултатите от тях и т.н.

Информирането на населението на община Генерал Тошево за състоянието на околната среда, за изпълнението на мерките от Общинската програма за опазване на околната среда, както и за реализацията на проекти с екологична насоченост се осъществява чрез публикуването на информация на интернет страницата на Община Генерал Тошево. Извършва се уведомяване на населението за инвестиционни предложения и допускане изработването на проекти на ПУП.

Информацията се предоставя чрез публикуване в електронни регионални и местни медии и на електронната страница на Община Генерал Тошево, провеждат се информационни кампании за опазване на околната среда. Уведомленията за инвестиционни предложения, които постъпват в Общината се обявяват публично на електронната страница на общината, поставя се обява на таблото в сградата на Общината.

Много ефективни форми за изграждане на екологична култура и гражданска позиция в населението са редица проекти, свързани с опазване и възстановяване на околната среда, които община Генерал Тошево разработва и/или участва под някаква форма. Стремежът е да бъдат обхванати и ангажирани всички възрастови групи, като особено внимание се обръща на младите хора. Една от задачите за изпълнението на тази цел е добрата информираност на гражданите относно състоянието на околната среда и дейностите, които се извършват от Общинската администрация за нейното подобряване. Предоставяйки на гражданите възможността да се информират за състоянието на околната среда, те могат активно да участват в екологичната работа на администрацията и въз основа на информацията, която получават да изразява своето мнение и предложения.

РАЗДЕЛ II. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT АНАЛИЗ.

SWOT анализът е обективно следствие от извършените ситуационни анализи на съществуващото състояние и практики и изхожда от идеята за разделянето на обекта на анализ от средата, в която той функционира.

Силни страни. Силните страни са ресурси или други предимства, които притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слаби страни. Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

Възможности. Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

Заплахи. Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние на околната среда.

Целта на този анализ е да се оцени кои направления от дейностите по опазване на околната среда в региона на Община Генерал Тошево са най-ефективни, в кои може да се постигне най-добър успех и хармонично развитие чрез използване на силните страни и благоприятните възможности на външната среда, както и чрез преодоляване или намаляване на действието на слабите страни и външните заплахи.

В технологията на стратегическото планиране SWOT анализът има ключово значение. Благодарение на него получените резултати от „анализа на средата" могат да се приоритизират и да бъдат структурирани по начин, позволяващ извличането на генералните стратегически цели, които ще преследва Община Генерал Тошево през следващите години.

За целите на анализа е използвана цялата налична информация за съществуващото положение и тенденциите по компоненти на околната среда.

СИЛНИ СТРАНИ (STRENGTHS)	**СЛАБИ СТРАНИ (WEAKNESSES)**
➢ Екологично чист район, с красива природа. ➢ Биоразнообразие и наличие на защитени територии и зони в Натура 2000. ➢ Чист атмосферен въздух, липса на сериозни източници на замърсяване на околната среда, на наднормен шум и йонизиращи лъчения. ➢ Плодородна земя и благоприятни климатични условия за биологично земеделие и животновъдство. ➢ Изградено Регионално депо за неопасни отпадъци, със сепарираща и компостираща инсталация. ➢ Добре изградена система за организирано сметосъбиране във всички населени места на общината. ➢ Въведена система за разделно събиране и оползотворяване на рециклируеми отпадъци в град Генерал Тошево и селата Кардам и Спасово. ➢ Газификация на промишлените предприятия, учрежденията и бита. ➢ Наличие на нормативна база и стратегически документи на местно ниво за разрешаване на проблемите по опазване на околната среда.	➢ Лошо състояние на част от елементите на техническата инфраструктура - амортизирана водпроводна мрежа и липса на канализация и ПСОВ в селата. ➢ Основен източник на отопление в общината са твърдите горива. ➢ Увеличаване на автомобилния парк и пътния трафик, което оказва влияние върху чистотата на въздуха. ➢ Недостатъчно ефективна система за разделно събиране и оползотворяване на строителните отпадъци във всички населени места. ➢ Липса на цялостна система за разделно събиране и оползотворяване на биоразградимите отпадъци и домашно компостиране. ➢ Периодично възникване на нерегламентирани замърсявания. ➢ Липса на собствени финансови средства за съфинансиране на големи екологични проекти. ➢ Отрицателен баланс между приходите и разходите за дейностите за чистота, озеленяване и управление на отпадъците ➢ Ниска екологична култура на населението. ➢ Слабо развито био земеделие.
ВЪЗМОЖНОСТИ (OPPORTUNITIES)	**ЗАПЛАХИ (THREATS)**

➢ Потенциал за развитие на биологично земеделие, растениевъдство и животновъдство. ➢ Ресурси, традиции и потенциал за развитие на екологични производства в предприятия от хранително- вкусовата промишленост. ➢ Изграждане на канализация и ПСОВ в по-малките населени места. Реконструкция на вадопроводната мрежа в населените места. ➢ Доизграждане на канализационната мрежа в града и модернизация на ПСОВ. ➢ Използване на нови технологии за възстановяването на екологичното равновесие и за третирането и оползотворяването на отпадъците. ➢ Съхранение на зелените системи и залесителни мероприятия. ➢ Намаляване използването на конвенционални източници на енергия, включително твърди горива, чрез замяната им с възобновяеми такива. ➢ Въвеждане на нови и интерактивни форми на екологично образование и обучение. ➢ Повишаване на екологичната култура на населението за опазване на околната среда. ➢ Усъвършенстване на партньорството с НПО, бизнеса и други общини при подготовка и реализиране на екологични проекти. ➢ Използване на финансови инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с опазване на околната среда.	➢ Замърсяване на околната среда от антропогенни и други фактори. ➢ Нарастването на енергийните нужди може да доведе до неекологосъобразни решения и увеличаване използването на твърди горива. ➢ Незаконна сеч и бракониерство в горите. ➢ Риск от горски пожари и природни бедствия. ➢ Нарастващи разходи за управление и депониране на отпадъците, чистота и озеленяване. ➢ Социална чувствителност към повишаване на такса „Битови отпадъци”. ➢ Недостатъчна държавна подкрепа към местната власт за изпълнение на законовите задължения в сферата на опазването на околната среда. ➢ Глобално изменение на климата, водещо до изместване на климатичните зони и пораждане на ресурсни проблеми. ➢ Загуба на биоразнообразие от неконтролирани антропогенни дейности. ➢ Непокриване на ветеринарно-санитарните изисквания за производство на животновъдна продукция. ➢ Глобални пандемии и влошаване на епизоотичната обстановка.

РАЗДЕЛ III. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

Визията описва крайното желано състояние на околната среда на община Генерал Тошево според представите на населението и на общинското ръководство.

ОБЩИНА ГЕНЕРАЛ ТОШЕВО - СЪХРАНЕНА ПРИРОДА, ЧИСТА ОКОЛНА СРЕДА, ЕКОЛОГИЧНА ИНФРАСТРУКТУРА И РАЦИОНАЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ ЗА КАЧЕСТВЕН И ЗДРАВОСЛОВЕН ЖИВОТ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Визията за околната среда описва перспективите за развитие на Общината в близките 10 години. Тя дава общата представа за характеристиките на околната среда в общината в контекста на концепцията за устойчиво развитие. Крайният резултат и изводите направени от анализите за визия са ориентирани към различните сфери на развитие на местно ниво.

РАЗДЕЛ IV. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1. Генерална стратегическа цел

„Устойчиво управление на околната среда в община Генерал Тошево за осигуряване на добри условия за живот и работа, чрез обновяване на инфраструктурата, благоустрояване на населените места и запазване на природните ресурси“.

2. Специфични цели

Стратегическата цел на Община Генерал Тошево в областта на околната среда е да се ангажира и съдейства за опазване и предотвратяване на замърсяването на околната среда по всичките й компоненти и фактори на въздействие, за намаляване на риска за здравето на населението.

За постигането на генералната стратегическа цел на Общинската програма за опазване на околната среда са формулирани следните специфични стратегически цели, оценени по приоритетност:

Специфична цел № 1: Устойчиво и интегрирано управление на водните ресурси

Мярка 1.1: Обезпечаване на добро състояние и управление на водните ресурси на територията на общината.

Подобряване на водоснабдяването и качеството на питейната вода в община Генерал Тошево. Изграждане на канализационна мрежа и осигуряване на необходимата инфраструктура за пречистване и отвеждане на отпадъчните води от населените места.

Подобряване на мониторинга и контрола върху състоянието и качеството на повърхностните и подземни води.

Мярка 1.2: Превенция и управление на риска от наводнения и други природни бедствия

Корекция на речни корита, прочистване и укрепване на канали, дерета и др.

Специфична цел №2: Усъвършенстване на системата за управление на отпадъците

Осигуряване на екологосъобразното управление на отпадъците, чрез предотвратяване и ограничаване на вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда.

Мярка 2.1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци

Мярка 2.2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021 – 2027 г.

Мярка 2.3: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране и екологосъобразно обезвреждане на отпадъците

Мярка 2.4: Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на общината за управление на отпадъците

Мярка 2.5: Участие на обществеността и превръщането й в ключов фактор при прилагане на йерархията на управление на отпадъците

Специфична цел № 3: Опазване и управление на биологичното разнообразие и почвите

Мярка 3.1: Ограничаване на негативните вляния върху биологичното разнообразие

Опазване и възстановяване на природните екосистеми, генетичното биоразнообразие и обзпечаване на биологичната сигурност, съгласно българското и международно екологично законодателство. Подобряване на контрола върху възможните негативни влияния върху

биологичното разнообразие и обезпечаване постигането на устойчиво използване на биологичните ресурси в община Генерал Тошево.

Мярка 3.2: Устойчиво управление на защитените зони по Натура 2000

Включване на териториите с природозащитна стойност в цялостната схема за устройство на територията на община Генерал Тошево. Устройване и социализиране на защитените зони по Натура 2000 като част от рекреационния потенциал на общината.

Мярка 3.3: Опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите

Опазване на почвите включва всички дейности, добри практики и процедури, свързани с опазването и подобряването на способността на почвата да изпълнява всичките си функции и да повишава продуктивните си възможности. Целта е постигане на ефективни промени в биологичната ѝ активност, физичния и химичния състав, структурата, които да намалят степента на деградацията, да повишат усвояемостта на хранителните вещества, количеството и качеството на растителната продукция. Това може да се постигне чрез прилагане на подходящо райониране на земеделските култури и сортове, използването на научно обосновани мероприятия за конкретните условия - сеитбообръщения, балансирано торене, почвени подобрители, мелиоративни мероприятия и др.

Специфична цел №4: Опазване качеството на атмосферния въздух и подобряване чистотата на населените места в община Генерал Тошево

Мярка 4.1: Реализиране на проекти и дейности за ограничаване вредното въздействие от употреба на твърди горива и внедряване на щадящи околната среда производства

Поддържане на нивата на замърсителите на въздуха в населените места до нормативно определените нива в страната.

Мярка 4.2: Подобряване чистотата на населените места, облагородяване и озеленяване на площите за обществено ползване

Рехабилитация на съществуващата и изграждане на нова пътна и улична мрежа.

Увеличаване и поддържане на зелените площи в населените места.

Специфична цел №5: Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население

Мярка 5.1: Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в Общинска администрация – Генерал Тошево

Мярка 5.2: Подобряване на информационната обезпеченост и ангажиране на местното население за опазване на околната среда

Създаване на работещ механизъм за обмен на информация сред заинтересованите институции и организации работещи в сферата на околната среда. Осигуряване на публичен достъп до информация, относно състоянието на околната среда и общинските дейности по управлението ѝ чрез интернет платформа.

Постигането на целите заложени в настоящата програма само по себе си е следваща стъпка към систематичното решаване на екологичните проблеми в Община Генерал Тошево.

РАЗДЕЛ V: ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГЕНЕРАЛ ТОШЕВО 2022 – 2032 Г.

Специфична цел № 1: Устойчиво и интегрирано управление на водните ресурси

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка 1.1: Обезпечаване на добро състояние и управление на водните ресурси на територията на общината	1.1.1. Рехабилитация на довеждащи водопроводи - до населените места в Общината -междуселищни	200	Община, ВиК	2022	МРРБ Инвестиционна програма на ВиК
	1.1.2. Рехабилитация на част от водопроводната мрежа на с. Спасово, с. Кардам и с. Люляково	4400	Община, ВиК	2022 – 2032	ПРСР
	1.1.3. Подмяна на съществуващи водопроводи в селата и в гр. Генерал Тошево	10000	Община, ВиК	2022 – 2032	СПРЗСР, ОПОС, НПВУ, Инвестиционна програма на ВиК
	1.1.4. Подмяна на водопровод в кв. Пастир ул. Хан Аспарух	160	Община	2022	Общински бюджет и др.
	1.1.5. Подмяна на водопровод и канализация на ул. „Васил Априлов” гр. Генерал Тошево	500	Община, ВиК, БДЧР /В изпълнение на мерките в ПоМ на ПУРБ с възможно позитивно влияние за ПУРН/	2022	Общински бюджет и др.

	1.1.6. Подмяна на канализация ул. „Иван Вазов” гр. Генерал Тошево	250	Община, ВиК, БДЧР /В изпълнение на мерките в ПоМ на ПУРБ с възможно позитивно влияние за ПУРН/	2022	Общински бюджет
	1.1.7. Модернизация на пречиствателна станция за отпадъчни води /ПСОВ/ – Генерал Тошево	5000	Община, ВиК, БДЧР /В изпълнение на мерките в ПоМ на ПУРБ с възможно позитивно влияние за ПУРН/	2022 – 2032	СПРЗСР, ОПОС, НПВУ, Инвестиционна програма на ВиК
	1.1.8. Възстановяване, ремонт и оборудване на водовземни съоръжения в селата	500	Община, ВиК, БДЧР /В изпълнение на мерките в ПоМ на ПУРБ с възможно позитивно влияние за ПУРН/	2022 – 2032	СПРЗСР, ОПОС, НПВУ, Инвестиционна програма на ВиК
	1.1.9. Доизграждане на битова канализация на ул.„Дочо Михайлов“, „Д. Петков“, „Отец Паисий“, „Стара планина“, „Пейо Яворов“, „Александър Стамболийски“, „Леонти Бакларов“, „К. Кисимов“, „Пеньо Пенев“ и „Николай Зони за техническа инфраструктура Зидаров“ в Генерал Тошево“	2496	Община, ВиК, БДЧР /В изпълнение на мерките в ПоМ на ПУРБ с възможно позитивно влияние за ПУРН/	2022 – 2032	ПУДООС

	1.1.10. Доизграждане на канализация в гр.Генерал Тошево	2000	Община, ВиК, БДЧР /В изпълнение на мерките в ПоМ на ПУРБ с възможно позитивно влияние за ПУРН/	2022 – 2032	СПРЗСР, ОПОС, НПВУ, Инвестиционна програма на ВиК
	1.1.11. Въвеждане на алтернативни технологии за пречистване на битови отпадъчни води в малките населени места и изграждане на локални пречиствателни съоръжения в производствени предприятия и др.	2000	Община	2022 – 2032	МОСВ, ДБ, Общински бюджет и др.
	1.1.12. Осъществяване на постоянен и периодичен мониторинг относно качествата на питейните и отпадъчни води на територията на Община Генерал Тошево	-	ВиК РЗИ	2022 – 2032	ВиК РЗИ
	1.1.13. Извършване на дейности по обезопасяване или ремонт/оборудване на общински кледенци на територията на Община Генерал Тошево	10	Община	2022 – 2032	Общински бюджет и др.
ОБЩО ЗА МЯРКА 1.1.		**27516**			
Мярка 1.2: Превенция и управление на риска от наводнения и други природни бедствия	1.2.1. Ежегодно прочистване на речни корита и дерета	150	Община	2022 – 2032	Община, БДЧР /В изпълнение на мерките в ПоМ на ПУРБ с възможно позитивно влияние за ПУРН/
	1.2.2. Актуализиране на Общински план за защита при бедствия, аварии и катастрофи	2	Община	2022 – 2032	Общински бюджет и др.

	1.2.3. Изграждане на нови и оптимизиране и/или разширяване на съществуващи системи за предупреждение, наблюдение, докладване; прогнозиране и сигнализиране във връзка с климатичните изменения и риска от природни бедствия и аварии	500	Община	2022 – 2032	ТГС, ФМ ЕИП, НПВУ, ОПОС и други
	1.2.4. Опазване на горите от горски пожари. Изграждане на противопожарна инфраструктура – наблюдателни кули, противопожарни пунктове, оборудване и обзавеждане.	350	Община, ДГС	2022 – 2032	ТГС, СПРЗСР, ДГС, Републикаски бюджет, Общински бюджет
	1.2.5. Повишаване на информираността на населението, обучения, информационно-образователни мерки за формиране, прилагане и изпълнение на целите на политиките, свързани с изменението на климата	2	Община	2022 – 2032	Общински бюджет
ОБЩО ЗА МЯРКА 1.2.		**1004**			
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1:		**28520**			

Специфична цел №2: Усъвършенстване на системата за управлението на отпадъците

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	**3**	**4**	**5**	**6**
Мярка 2.1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци	2.1.1. Биологична рекултивация на технически рекултивирано депо за битови отпадъци на територията на град Генерал Тошево и осъществяване на мониторинг след изпълнение на проекта за рекултивация на общинското депо	240	Община	2022 - 2032	Отчисления по ЗУО и такса за битови отпадъци

	2.1.2. Подобряване управлението на отпадъците, в т.ч. предотвратяване и намаляване на генерирането на отпадъци, подготовка за повторна употреба и рециклиране	500	Община	2022 - 2032	ОПОС ПУДООС Държавен бюджет Общински бюджет Отчисления по ЗУО
	2.1.3. Организиране на информационни кампании за ползите от разделно събиране на рециклируемите отпадъци	1	Община и медии	постоянен до 2032 г.	Общински бюджет, ООпОО и др.
	2.1.4. Разяснителна кампания сред населението, живеещо в селата за ползите от фамилното компостиране	1	Община и медии	постоянен до 2032 г.	Общински бюджет, отчисления по ЗУО и др.
	2.1.5. Извършване на актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2024 г.	10	Община	2024	Общински бюджет, ДБ и др.
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.1.		**752**			
Мярка 2.2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021 – 2027 г.	2.2.1. Организиране на кампании за безвъзмездно предаване на разделно събрани едрогабаритни отпадъци от домакинствата и проучване на възможностите за създаване на общински център за едрогабаритни отпадъци и подготовка за повторната им употреба	500	Община	2022-2032	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки, Общински бюджет и др.
	2.2.2. Развитие на системите за събиране на масово разпространени и опасни отпадъци, т.ч. /текстил, обувки, луминисцентни лампи, батерии, акумулатори и отработени масла, електрически и електронни уреди, излезли от употреба МПС и др./	100	Община	2022-2032	Организации по оползотворяване на отпадъци от опаковки и МРО Общински бюджет
	2.2.3. Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки във всички	100	Организация по оползотворяване на отпадъци от	2022-2025	Организация по оползотворяване на отпадъци от

	населени места на общината		опаковки (ОООПп), Община		опаковки, Общински бюджет и др.
	2.2.4. Закупуване на компостери за домашно компостиране и реализиране на пилотни проекти по населени места с увеличаване броя на обхванатите домакинства	100	Община	2022-2032	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО или ОПОС
	2.2.5. Закупуване на контейнери за разделно събиране на растителни и биоотпадъци	20	Община	2024-2027	ОПОС ПУДООС Отчисления по чл.64 от ЗУО Общински бюджет
	2.2.6. Подновяване на амортизираните съдове за смет /закупуване на нови/, обновяване и техническа поддръжка на транспортните средства за извозване на отпадъци	100	Община	2022-2032	Такса смет/ Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО
	2.2.7. Проучване за възможностите за рециклиране на строителните отпадъци в териториално близки райони, както и за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи, рекултивация на нарушени терени и стари депа и други подобни терени	-	Община, РСУО	2022-2032	Общински бюджет
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.2.		**920**			
Мярка 2.3: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране и екологосъобразно обезвреждане на отпадъците	2.3.1. Участие в регионалната система за управление на отпадъците - регион Добрич	-	РСУО	2022-2032	РСУО „Добрич”, МОСВ, Общини, членуващи в РСУО
	2.3.2. Поставяне на видеонаблюдение и контрол на критичните точки за образуване на нерегламентирани сметища	10	Община	2022-2032	Общински бюджет, Държавен бюджет, МОСВ

	2.3.3. Подновяване на амортизираните съдове за смет /закупуване на нови/, обновяване и техническа поддръжка на транспортните средства за извозване на отпадъци	100	Община	2022-2032	Общински бюджет, такса смет, отчисления по ЗУО
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.3.		**110**			
Мярка 2.4: Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на Общината за управление на отпадъците	2.4.1. Приемане на промени в общинската нормативна уредба съобразно развитието и изискванията на европейското, националното законодателство и местните политики за отпадъци	-	-	2022-2032	-
	2.4.2. Обучения на служители в ОА и други общински звена по теми за управление на отпадъците	1	Община, МОСВ, НСОРБ	2022-2032	Общински бюджет, Държавен бюджет и др. източници
	2.4.3. Изграждане на единна информационна система за управление на отпадъците, която да осигурява възможност за събиране, съхранение и обработка на данните	3	Община	2022-2032	Общински бюджет и др. източници
	2.4.4. Изготвяне и публикуване на годишен отчет по изпълнение на дейностите заложени в Програмата за управление на отпадъците	-	Община	Постоянен веднъж годишно до 31 март	-
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.4.		**4**			
Мярка 2.5: Участие на обществеността и превръщането ѝ в ключов фактор при прилагане на йерархията на управление на отпадъците	2.5.1. Публикуване на обяви за консултации, срещи, обществени обсъждания и други в процеса на вземане на решения по общински нормативни актове и документи в областта на отпадъците	-	Община	2022-2032	-
	2.5.2. Провеждане на информационни и разяснителни кампании и издаване на информационни материали за разделно	5	Община	2022-2032	Общински бюджет и др.

	събиране и подобряване на управлението на битовите отпадъци като ресурси в съответствие с мерките, предвидени в общинската програма за управление на отпадъците за различни възрастови и социални групи				
	2.5.3. Провеждане на местни кампании по почистване на обществени зелени площи, паркове, градинки, площади и др.	10	Община	2022-2032	Общински бюджет и др.
	2.5.4. Организиране на творчески конкурси за деца и ученици за намаляване и оползотворяване на отпадъците	3	Община, училища и детски градини	2022-2032	Общински бюджет и др.
	2.5.5. Участие в национални кампании на ПУДООС	30	Община, кметства, училища и детски градини	2022-2032	ПУДООС
ОБЩО ЗА МЯРКА 2.5.		**48**			
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2:		**1834**			

Специфична цел № 3: Опазване и управление на биологичното разнообразие и почвите

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
Мярка.3.1: Ограничаване на негативните вляния върху биологичното разнообразие в община Генерал Тошево	3.1.1. Проучване на потребностите, разработка и реализация на проекти, насочени към запазване и подобряване на биологичното разнообразие в общината	100	Община РИОСВ, ДГС	2022 – 2032	МОСВ, ПУДООС и други

	3.1.2. Обособяване на екопътеки и маршрути с възможности за велосипеден, пешеходен туризъм и конна езда	200	Община, ДГС	2022 – 2032	ТГС, Финансов механизъм на ЕИП, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.
	3.1.3. Подобряване на икономическата стойност на горите, включително инвестиции за оборудване и практики за дърводобив, щадящи почвата и ресурсите	300	Община, ДГС	2022 – 2032	СПРЗСР, Общински бюджет и други
	3.1.4. Залесяване на изсечени, засегнати от горски пожари гори и нови неземеделски територии	500	Община, ДГС	2022 – 2032	ОПОС, СПРЗСР, ДБ, Общински бюджет
	3.1.5. Създаване на пунктове/предприятия за изкупуване и преработка на горски продукти – билки.	200	Инвеститори	2022 – 2032	Частни инвестиции
ОБЩО ЗА МЯРКА 3.1.		**1300**			
Мярка 3.2: Устойчиво управление на защитените зони по Натура 2000 в община Генерал Тошево	3.2.1. Изпълнение на мерки и дейности за управление на защитени зони на територията на община Генерал Тошево	150	РИОСВ, ДГС, Община	2022 – 2032	ОПОС, ПУДООС и други финансиращи програми
	3.2.2. Подпомагане изпълнението на мерки по опазване и възстановяване на редки и застрашени растителни и животински видове, както и на ценни природни територии в общината	100	РИОСВ, ДГС, Община	2022 – 2032	ОПОС, ПУДООС и други финансиращи програми
	3.2.3. Изпълнение на предвидените лесоустройствени мероприятия по горскостопанските планове за горските територии	50	Община , ДГС	2022 – 2032	ДБ, Общинския бюджет и други финансиращи програми
ОБЩО ЗА МЯРКА 3.2.		**300**			
Мярка 3.3: Опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите	3.3.1. Мониторинг за качеството на почвите	-	Община, РИОСВ	2022 – 2032	МОСВ, Общински бюджет
	3.3.2: Устойчиво управление на деградирали	500	Община,	2022 – 2032	Общински

	земеделски земи, чрез: - Биологична рекултивация с тревни смески, характерни за района; - Прилагане на противоерозионни мерки и техники за обработка на почвата.		Земеделски производители		бюджет, Частни инвестиции
	3.3.3: Създаване на защитни пояси и линейни залесявания покрай границите на земеделските имоти, край канали, пътища и др. за защита от ветрове	350	Община	2022 – 2032	СПРЗСР, НПВУ, Общински бюджет
ОБЩО ЗА МЯРКА 3.3.		**850**			
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3:		**2450**			

Специфична цел №4: Опазване качеството на атмосферния въздух и подобряване чистотата на населените места

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
Мярка 4.1: Реализиране на проекти и дейности за ограничаване вредното въздействие от употреба на твърди горива и внедряване на щадящи околната среда производства	4.1.1. Саниране и мерки за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради в гр. Генерал Тошево	2000	МРРБ, Община, Частни физически и/или юридически лица	2022-2032	Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради, НПВУ, частни инвестиции и други източници
	4.1.2. Саниране на административни сгради в община Генерал Тошево	1000	Община и др. институции	2022-2032	НПВУ, Репубикански бюджет , Общински бюджет и други източници
	4.1.3. Ремонт и енергийно обновяване на	500	Община	2022-2032	НПВУ, Частни

	бивша сграда на АПК /със смесена собственост – общинска и частна/				инвестиции, Републикански бюджет , Общински бюджет и други източници
	4.1.4. Ремонт на жилища – общинска собственост в гр. Генерал Тошево	300	Община	2022-2032	НПВУ, Републикански бюджет , Общински бюджет и други източници
	4.1.5. Доизграждане на газопреносна мрежа в гр. Генерал Тошево	1000	Община, “Добруджа газ“	2022-2032	Инвестиционна програма на „Добруджа газ“, Общински бюджет, Европейски фондове по линия на т.нар. „Зелена сделка“ и др.
	4.1.6. Газифициране на населени места в общината	1000	Община, “Добруджа газ“	2022-2032	Инвестиционна програма на „Добруджа газ“, Общински бюджет, Европейски фондове по линия на т.нар. „Зелена сделка“ и др.
	4.1.7. Основен ремонт и доизграждане на интелигентно улично осветление в населените места	500	Община	2022-2032	Финансов механизъм на ЕИП, НПВУ, Републикански бюджет, Общински бюджет

	4.1.8. Изграждане на ФВЦ	5000	Инвеститори	2022 – 2032	Частни инвестиции
	4.1.9. Внедряване на ВЕИ (ФтЕЦ до 5 kW и соларни инсталации) в административни, образователни сгради и обекти на културната и социалната инфраструктура	500	Община	2022 – 2032	Финансов механизъм на ЕИП и други
	4.1.10. Изграждане на соларни инсталации за топла вода в общинската социална и здравна инфраструктура	500	Община	2022 – 2032	СПРЗСР, Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“ – Финансов механизъм на ЕИП
	4.1.11. Провеждане на ежегодни информационни кампании за ползите от въвеждането на енергоспестяващи мерки и за вредното въздействие на изгарянето на твърди горива	5	Община	2022 – 2032	Общински бюджет
ОБЩО ЗА МЯРКА 4.1.		**12305**			
Мярка 4.2: Подобряване чистотата на населените места, облагородяване и озеленяване на площите за обществено ползване	4.2.1. Облагородяване, озеленяване и благоустройство на междублокови пространства и обществени зелени площи между жилищните сгради	100	Община	2022 – 2032	СПРЗСР, ТГС, ПУДООС, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.
	4.2.2. Организиране на ежегодни кампании за почистване на обществени зелени площи във всички населени места на общината	10	Община	2022 – 2032	Общински бюджет
	4.2.3. Контрол за спазване на нормативните изисквания в областта на опазване на околната среда, включително изсичане на дървета и изгаряне на битови	-	Община	2022 – 2032	-

	отпадъци				
	4.2.4. Намаляване на емисиите на прах от общински улици и пътища, чрез редовно почистване и поддържане	100	Община	2022 – 2032	Общински бюджет
	4.2.5. Закупуване на фиданки от дървесни видове за залесяване на улици и площи в регулационните граници на населените места	30	Община	2022 – 2032	Общински бюджет, Натрупани средства от глоби и санкции
ОБЩО ЗА МЯРКА 4.2.		**240**			
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 4:		**12545**			

Специфична цел №5: Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
Мярка 5.1: Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в Общинска администрация – Генерал Тошево	5.1.1. Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда	5	Община	2022 – 2032 г.	НСОРБ, ДБ, Общински бюджет
	5.1.2. Създаване на общинска информационна система за мониторинг и управление на околната среда и регистър на зелени площи	5	Община	2022 – 2032 г.	Общински бюджет
	5.1.3. Поддържане на Системата за управлението на околната среда ISO 14 001	35	Община	2022 – 2032 г.	Общински бюджет
ОБЩО ЗА МЯРКА 5.1.		**45**			

Мярка 5.2: Подобряване на информационната обезпеченост и ангажиране на местното население за опазване на околната среда	5.2.1. Консултации и обществени обсъждания в процеса на вземане на решения по общински нормативни актове и документи в областта на опазването на околната среда	-	Община	2022 – 2032 г.	-
	5.2.2. Издаване и разпространение на информационни материали, свързани с опазването на околната среда	10	Община, РИОСВ, НПО Училища	2022 – 2032 г.	ПУДООС, Общински бюджет
	5.2.3. Провеждане на анкетни проучвания за мнението на населението за опазването на околната среда	-	Община	2022 - 2032 г.	-
	5.2.4. Организиране на конкурси на екологична тематика и „зелени“ училища за деца и ученици от общината	-	Община, Училища, Детски градини	2022 – 2032 г.	-
ОБЩО ЗА МЯРКА 5.2.		**10**			
ОБЩО ЗА СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 5:		**55**			
ОБЩ БЮДЖЕТ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГЕНЕРАЛ ТОШЕВО 2022-2032		**45404**			

РАЗДЕЛ VI. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Организацията за изпълнението на общинската Програма за опазване на околната среда на община Генерал Тошево може да се определи като процес на системно планиране, събиране и анализ на информация и данни, разработване на проекти, кандидатстване за финансиране, реализация на одобрените проекти и редица други контролни и съпътстващи дейности. В този смисъл е целесъобразно Общината да разработи и прилага единна стройна организация за изпълнението на програмата, в която са ясно определени отговорниците за заложените проекти и дейности.

За установяване на степента на изпълнение на целите на Общинската програма за опазване на околната среда се предвижда система за наблюдение и оценка, която ще работи при условията на:

- Използване на показатели за наблюдение и оценка
- Съответствие с принципите на публичност, прозрачност и равнопоставеност

Наблюдението и оценката следва да проследяват ежегодно до каква степен са изпълнени конкретните задачи (чрез показателите) за постигане целите на ОПООС и спазени ли са тези основни принципи. В случаи, че не са изпълнени задачите за съответния период или не са съблюдавани принципите на публичност, прозрачност и равнопоставеност се извършва анализ на причините за това и какви действия следва да бъдат предприети с оглед на тяхното реализиране.

За наблюдение и оценка на изпълнението на ОПООС, координиращ орган е РИОСВ.

По отношение реализацията на заложените в Програмата цели и мероприятия, основната дейност за координация, изпълнение и отчет е задължение на еколога на общината.

Периодично да се извършва актуализация на програмата, свързана с възникнали нови обстоятелства и документи.

Да се представя ежегоден отчет за изпълнението пред Общинския съвет.

Източници на финансиране на екологични проекти

Основните източници за финансиране на екологични проекти са:

- Общинския бюджет;
- Държавния бюджет;
- Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда;
- Националния доверителен екофонд;
- Публична инвестиционната програма на МС;
- Кохезионен фонд;
- Европейски фонд за регионално развитие;
- Финансови ресурси по линия на МОСВ;
- Оперативна програма „Околна среда“ 2021-2027 г.;
- Финансов механизъм на ЕИП;
- Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2021-2027 г. (СПРЗСР);
- Програма за иновации и конкурентоспособност 2021-2027 г.;
- Специализирани кредитни линии на банкови институции;
- Механизъм „съвместно изпълнени” в рамките на протокола от Киото към Рамковата конвенция по изменение на климата;
- Споразуменията за двустранно сътрудничество;
- Международни организации, финансови институции и др.

РАЗДЕЛ VII. МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ

Процесът на организация на изпълнението, осъществяване на мониторинг, контрол и последваща оценка на изпълнението на политиката за опазване на околната среда, в частност на настоящата Програма за опазване на околната среда, която дефинира тази политика за периода 2022-2032 г., се организира от Кмета на общината или от упълномощено от него друго длъжностно лице, най-често еколога на общината. Орган за контрол по изпълнение на Програмата е Общинският съвет.

Кметът на общината информира ежегодно Общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта се изготвя Отчет за изпълнение на Програмата за предходната година, който се представя **в срок до 31 март** и се публикува на Интернет страницата на общината. Копие от отчета се изпраща на РИОСВ – Варна. Препоръчва се Годишният доклад да съдържа информация за: Същността на общинската политика за опазване на околната среда; Напредъка по изпълнението на целите, приоритетите и мерките; Възникналите проблеми и предприетите мерки за тяхното решаване; Осъществените мероприятия за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на политиката.

За осъществяване на мониторинга се използват следните документи: Въпросници; Анкети; Протоколи от провеждане на публични мероприятия; Мониторингови доклади. Контролът като основна функция на системата за управление има за цел да създаде условия за подобряване работата на общинската администрация и за формулиране на правилни управленски решения.

Предвид разпределението в обхвата на работа и функционалните задачи, присъщи на контрола, неговата основна задача е свързана с осигуряване на законосъобразност при изпълнението на политиките за опазване на околната среда, както и целесъобразност изразяваща се в процеса на детайлизирано проследяване работата по изпълнение на ангажиментите на длъжностните лица по тази политика. Същностната характеристика дефинираща обхвата и съдържанието на контролния процес във висока степен се определя от съществуващите законови изисквания за законосъобразност в публични институции и органи на местната власт.

Община Генерал Тошево има разработена и функционираща вътрешна система за финансово управление и контрол, която на практика покрива изискванията за контрол върху законосъобразността на прилаганите инструменти при изпълнение на общински политики. В този смисъл съществуващите субекти на контрол, вътрешни за общината и техните правомощия се уреждат от действащата вътрешна система за финансово управление и контрол. Формите и методите на работа за тях се предопределят от нормативните изисквания.

Реализирането на ПООС на община Генерал Тошево е непрекъснат процес на изпълнение на дейностите, наблюдение, контрол и актуализация. Отчита се натрупания опит, трудностите и неуспехите, извършват се корекции на съществуващите вече насоки за развитие в посока към адаптиране на новите обстоятелства и промени във вътрешната и външна среда.

Главните рискове за постигането на стратегическите цели са свързани с комплекс от фактори, които до голяма степен са трудно предвидими в бъдещето. Това означава, че реализацията на програмата трябва да бъде непрекъснат процес на наблюдение, контрол и актуализация, анализ и корекции при грешки, трудности и неуспехи за адаптиране на планираните дейности към новите обстоятелства и пазарни условия. Основните компоненти на Програмата за опазване на околната среда (визия, цели, приоритети и мерките в плана), имат за цел да дадат преди всичко перспективи и насоки за равитие, но нямат задължителен характер. Тези компоненти не ограничават възможността да бъдат разработвани, предлагани и реализирани и други практически мерки, програми и дейности, стига да са финансово и организационно обезпечени.

РАЗДЕЛ VIII. НОРМАТИВНА И СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА

- Интегриран план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г.
- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие 2030 г.
- Национален план за управление на отпадъците в Република България 2021–2028 г.
- Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021–2027 г.
- Националната програма за подобряване на качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г.
- Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г.
- Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия 2018-2030 г.
- Национална програма за развитие: България 2030
- Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.
- Национална програма за приоритетно изграждане на селищни пречиствателни станции за отпадъчни води
- Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие
- Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци
- Стратегия на ЕО относно бъдещото управление на битовите отпадъци
- Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа
- Зелена книга за Европейска стратегия за пластмасовите отпадъци в околната среда
- Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. с посл. изм. (Директива (ЕС) 2018/851) относно отпадъците и за отмяна на определени директиви и Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.
- Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда.
- Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО;
- Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване;
- Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки;
- Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда; Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства;
- Директива 75/439/ЕИО относно отработени масла;
- Директива 2020/362/ЕС на Комисията от 17 декември 2019 г. за изменение на приложение II към Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно излезлите от употреба превозни средства;
- Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили;
- Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда, и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието;
- Директива 78/176/ЕИО на Съвета от 20 февруари 1978 г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид;
- Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС /относно изгаряне на отпадъци и изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/;
- Директива 91/271/ЕИО за пречистването на градските отпадъчни води;
- Директива 99/31/ЕС за депониране на отпадъци;

- Директива 2004/35/ЕО от 21 април 2004 г. относно екологичната отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологични щети.
- Директива 85/337/ЕЕС относно оценката на въздействието върху околната среда, изменена с Директива 97/11/ЕС, изменена и допълнена с Директива 2003/35/ЕС относно участието на обществеността при изготвянето на някои планове и програми, касаещи околната среда 31985L0337 31997L0011 32003L0035.
- Директива 90/313/ЕЕС относно достъпа до информация за състоянието на околната среда, отменена с Директива 2003/4/ЕС относно достъпа на обществеността до информация 31990L0313 32003L0004.
- Директива 2001/42/ЕС за оценка на въздействието на някои планове и програми върху околната среда 32001L0042.
- Директива 2008/50/ ЕО от 21 май 2008 г. относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа
- Директива 2004/107/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 Декември 2004 година относно съдържанието на арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух.
- Директива 2001/80/ЕС относно ограничаване на емисиите от определени замърсители, изпускани в атмосферния въздух от големите горивни инсталации.
- Директива 94/63/ЕС за ограничаване на емисиите от ЛОС при съхранение и превоз на бензини между терминали и бензиностанции 31994L0063.
- Директиви 98/70/ЕС , изменена и допълнена с Директива 2003/17/ЕС относно нормите за съдържание на вредни вещества в бензините, газьола за промишлени и комунални цели и дизеловото гориво 31998L007032003L0017.
- Директиви 99/32/ЕС относно намаляване съдържанието на сяра в определени течни горива 31999L0032.
- Директива 2005/33/ЕС, изменяща Директива 99/32/ЕС.
- Директива 99/13/ЕС за ограничаване на емисиите от ЛОС при определени промишлени дейности 31999L0013.
- Директива 2004/42/ЕО от 21 април 2004 година относно намаляването на емисиите от летливи органични съединения, които се дължат на използването на органични разтворители в някои лакове и бои и в продукти за пребоядисване на превозните средства и за изменение на Директива 1999/13/ЕО.
- Директива 97/68/ЕС относно мерките за ограничаване на замърсяването на атмосферния въздух с газо- и прахообразни замърсители от двигатели, инсталирани в извънпътни машини.
- Рамкова Директива 2000/60/ЕС за водите 32000L0060.
- Директива 2006/7/ЕС относно управление на качеството на водите за къпане, отменяща Директива 76/160/ЕЕС 32006L0007.
- Директива 76/160/ЕЕС относно качеството на водите за къпане:31976L0160.
- Директива 98/83/ЕС относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека 31998L0083.
- Директива 75/440/ЕЕС относно изискванията за качеството на повърхностните води, предназначени за питейно битови водоснабдяване, изменена от Директиви 79/869/ЕЕС и 91/692/ЕЕС:31975L0440 31979L0869 31991L0692.
- Директива 91/271/ЕЕС относно пречиствателните станции за отпадъчни води от населени места, изменена с Директива 98/15/ЕЕС:31991L0271 31998L0015.
- Директива 91/676/ЕЕС относно защита на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници 31991L0676.

- Директива 80/68/ЕЕС за защита на подземните води от замърсяване с опасни вещества, изменена от Директива 91/692/ЕЕС:31980L0068 и 31991L0692 и Директива 2006/118/ЕО за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване на състоянието им
- Директива 2006/11/ЕС за замърсяването на водите с опасни вещества и 7 дъщерни директиви, отменяща Директива 76/464/ЕЕС 32006L0011.
- Директива 76/464/ЕЕС за замърсяването на водите с опасни вещества и 7 дъщерни към нея, всички изменени от Директива 91/692/ЕЕС 31976L0464 31991L0692.
- Директива 92/43/ЕЕС относно съхранението на природните местообитания и на дивата флора и фауна 31992L0043.
- Директива 79/409 за съхранението на дивите птици 31979L0409
- Директива 1999/22/ЕС относно отглеждането на диви животни в зоологическите градини.
- Директива 96/82/ЕЕС относно контрола на големите аварии с опасни химикали 31996L0082.
- Директива 2003/105/ЕС на Европейския Парламент и на Съвета от 16 декември 2003 изменяща Директива на Съвета 96/82/ЕС за контрол на големите аварии с опасни вещества 32003L0105.
- Рамкова Директива 2000/14/ЕС относно шумовите емисии на съоръжения, предназначени за употреба извън сградите 32000L0014.
- Директива 2002/49/ЕС за оценка и управление на шума в околната среда 32002L0049.
- Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска), ратифицирана на 25.01.1991 г., в сила за Р България от 01.05. 1991 г., обн. ДВ, бр. 23/1995 г.
- Конвенция за биологичното разнообразие е ратифицирана на 29.02.1996 г., в сила за РБългария от 16.07.1996, обн. ДВ, бр.19/1999 г.
- Конвенция по влажните зони с международно значение, по-специално като местообитания за водолюбиви птици (Рамсарска), ратифицирана, в сила за РБългария от 24.01.1976 г., обн. ДВ, бр. 56/10.07.1992 г.
- Конвенция по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (Вашингтонска, CITES), ратифицирана през 1990 г., в сила за Р България от 16.04.1991 г., обн. ДВ, бр. 6/1992 г.
- Конвенция за защита на световното културно и природно наследство, ратифицирана и влязла в сила за България през 1976 г.
- Конвенция за защита на мигриращите видове (Бонска), ратифицирана със закон - ДВ, бр. 69/1999 г., обн. в ДВ, бр. 16/2000 г., в сила от 01.11.1999 г.
- Закон за опазване на околната среда
- Закон за водите
- Закон за управление на отпадъците
- Закон за чистотата на атмосферния въздух
- Закон за почвите
- Закон за защита от шума в околната среда
- Закон за подземните богатства
- Закон за опазване на земеделските земи
- Закон за биологичното разнообразие
- Закон за лечебните растения
- Закон за защитените територии
- Закон за защита на растенията
- Закон за защита на животните
- Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати
- Закон за устройство на територията

- Закон за местните данъци и такси
- Закон за ратификация на Базелската Конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане
- Наредба №7 от 22 декември 2003 г. с посл. изм. ДВ. бр.21 от 1 Март 2013 г. за правила и нормативи за устройство на отделните територии и устройствени зони;
- Наредба №7 от 3 май 1999 г. за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух;
- Наредба №12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух;
- Наредба №11 от 14 май 2007 г. за норми за арсен, кадмий, живак, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух, доп. и изм. ДВ бр. 25/2017 г., в сила от 24.03.2017 г.;
- Наредба №1 от 10 октомври 2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води;
- Наредба №2 от 13 септември 2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници;
- Наредба №3 от 16 октомври 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди;
- Наредба №1 от 11 април 2011 г. за мониторинг на водите;
- Наредба №6 от 9 ноември 2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, заустявани във водни обекти;
- Наредба №9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели;
- Наредба №2 от 8 юни 2011 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване;
- Наредба №12 от 18 юни 2002 г. за качествените изиквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване;
- Наредба за ползването на повърхностните води, обн. ДВ бр. 100 от 16 декември 2016 г.
- Наредба №26 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт;
- Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъци, вкл. информация от общините.;
- Наредба №2 от 23.07.2014 г. за класификацията на отпадъците. Наредбата въвежда европейската класификация на отпадъците, задължителна за прилагане и от общините;
- Наредба №4 от 5.04.2013 г. за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци;
- Наредба № 6 Обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци;
- Наредба №7 от 24.08.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;
- Наредба №7 от 19.12.2013 год. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци;
- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г.;

- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г.;
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки Обн. ДВ. бр.85 от 6 Ноември 2012г.;
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци Обн. ДВ. бр.29 от 30 Март 1999 г.;
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието Обн. ДВ. бр.63 от 12 Август 2016 г.;
- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти - 08.01.2013 г.;
- Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства, Обн. ДВ. бр.7 от 25 Януари 2013 г.;
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, Обн. ДВ. бр.100 от 19 Ноември 2013 г.;
- Наредба за батерии и акумулатори и за негодните за употреба батерии и акумулатори, Обн. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2013 г.;
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, Обн. ДВ. бр.73 от 25 Септември 2012 г.;
- Наредба №3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите;
- Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия, обн. ДВ бр. 15 от 16 февруари 2007 г.;
- Наредба №4 от 12 януари 2009 г. за мониторинг на почвите;
- Наредба №2 от 20 януари 2004 г. за привалата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, обн. ДВ бр. 14 от 29 февруари 2004 г.;
- Наредба №5 от 19 юли 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки;
- Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии;
- Наредба №54 от 13 декември 2010 г. за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда, обн. ДВ бр.3 от 11 януари 2011 г.;
- Наредба №6 от 26 юни 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението;
- Наредба за изграждане, експлоатация и развитие на нацианална автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон в Република България;
- Наредба за радиационна защита при дейности с източници на йонизиращи лъчения;
- Наредба №9 от 14 март 1991 г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти;
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, Обн. ДВ. бр.25 от 18 Март 2003 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони Приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г., обн., ДВ, бр. 73 от 11.09.2007 г., в сила от 11.09.2007 г.;

- Указания на Министерството на околната среда и водите относно структурата и съдържанието на общинските програми за опазване на околната среда
- Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен район 2021-2027 г.
- Наредба №1 за поддържане и опазване на обществения ред, чистотата и общинското имущество на територията на община Генерал Тошево;
- Наредба за управление и финансиране на дейностите по третиране на битови и строителни отпадъци на територията на община Генерал Тошево;
- Наредба №10 за определянето и администрирането на местните данъци, такси и цени на услуги на територията на община Генерал Тошево;
- Наредба №11 за изграждане, поддържане и опазване на зелената система на територията на община Генерал Тошево.

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ, ФИГУРИТЕ, СХЕМИТЕ

Таблица 1: Баланс на територията на община Генерал Тошево (дка)
Таблица 2: Процентно разпределение на почвите в община Генерал Тошево към 2020 г.
Таблица 3: Средномесечните стойности на основните метеорологични параметри
Таблица 4: Население в община Генерал Тошево 2015 – 2020 г.
Таблица 5: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2018 - 2020 г.
Таблица 6: Население по възрастови групи в община Генерал Тошево 2016-2020 г.
Таблица 7: Население по населени места в община Генерал Тошево 2016-2020 г.
Таблица 8: Население по постоянен и настоящ адрес в община Генерал Тошево 2015 г. и 2020 г.
Таблица 9: Естествен прираст на населението на община Генерал Тошево 2015-2020 г.
Таблица 10: Заселени, изселени и механичен прираст в община Генерал Тошево 2015-2020 г.
Таблица 11: Брой нефинансови предприятия по основни икономически дейности 2016-2019 г.
Таблица 12: Основни икономически показатели на отчетените нефинансовите предприятията в
Таблица 13: Групи предприятия в община Генерал Тошево, според заетите в тях лица
община Генерал Тошево 2016-2019 г.
Таблица 14: Средна брутна годишна работна заплата в Генерал Тошево 2016-2019 г.
Таблица 15: Земеделски стопани и земеделски кооперации 2016-2020 г.
Таблица 16: Обработвана земеделска земя с НТП „нива“ в община Генерал Тошево (дка)
Таблица 17: Среден добив на основните култури в община Генерал Тошево (кг/дка)
Таблица 18: Брой отглеждани животни в община Генерал Тошево 2015 – 2020 г.
Таблица 19: Разпределение на горските площи на община Генерал Тошево по вид собственост
Таблица 20: Предвидено и осъществено ползване на дървесина от горския фонд на община
Генерал Тошево
Таблица 21: Средства за подслон и места за настаняване 2015-2019 г.
Таблица 22: Подземни водни тела на територията на община Генерал Тошево в обхвата на БДЧР
Таблица 23: Водоизточници в община Генерал Тошево
Таблица 24: Билки, за които са издадени позволителни от Община Генерал Тошево 2017-2021 г.
Таблица 25: Количества генерирани смесени битови отпадъци от община Генерал Тошево
Таблица 26: Количества смесен, разделно събран и общ битов отпадък
Таблица 27: Морфологичен състав на образуваните количества смесени битови отпадъци по
фракции за четири сезона в процент
Таблица 28: Референтни стойности на морфологичния състав на отпадъците,
съгласно Методиката от НПУО 2014-2020 г.
Таблица 29: Събрани и сепарирани отпадъци от опаковки от системата за разделно събиране в
община Генерал Тошево за периода 2017 г. – 2019 г. (тон)
Таблица 30: Показатели за шум, съгласно Наредба №6 от 26.06.2006 г.
Таблица 31: Приходи от такса-битови отпадъци в община Генерал Тошево (хил. лева)

Таблица 32: Разходи за управление на отпадъците

Фиг. 1: Карта на област Добрич
Фиг. 2: Карта на община Генерал Тошево
Фиг. 3: Селищна мрежа на община Генерал Тошево
Фиг. 4: Почвено-географско райониране на територията на България
Фиг. 5: Податливост към ерозиране на почвата на землище Генерал Тошево
Фиг. 6: Карта на класовете на податливост към дефлация на почвите (I-фактор) за територията на землище Генерал Тошево
Фиг. 7: Средни годишни температури и валежи в община Генерал Тошево
Фиг. 8: Количество на валежите в община Генерал Тошево
Фиг. 9: Роза на ветровете в община Генерал Тошево
Фиг. 10: Мониторинг на водата при МП СК-ПС „Маловец“ 2010-2020 г.

Графика 1: Разпределение на площта на община Генерал Тошевопо видове територии

СПИСЪК НА ЧЕСТО ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БД	Басейнова дирекция
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ВЕЕС	Висш експертен екологичен съвет
ПСОВ	Пречиствателни станции за отпадни води
ДБ	Държавен бюджет
ДЛС/ДГС	Държавно ловно/горско стопанство
ЕРЕВВ	Европейския регистър на емисиите на вредни вещества
ЕРИПЗ	Европейски регистър за изпускане и пренос на замърсители
ЕО	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗВ	Закон за водите
ЗЗВВХВПП	Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества, препарати и продукти
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗЗТ	Закон за защитени територии
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИЕО	Индивидуални емисионни ограничения
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КР	Комплексни разрешителни
ЛУП	Лесоустройствен план
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
НДНТ	Най-добри налични техники
НПОБР	Национален план за опазване на биологичното разнообразие
НПО	Неправителствени организации
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСОБР	Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие

НСОСПД	Национална стратегия по околна среда и План за действие
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ОБ	Общински бюджет
ПДК	Пределно допустими концентрации
ПООС	Програма за опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
РИОСВ	Регионална инспекция за околна среда и води
СИР	Североизточен район
СКОС	Стандарти за качество на околната среда
СПРЗСР	Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони
ТБО	Твърди битови отпадъци/такса „битови отпадъци“
dka	Декар
xa	Хектар
t	Тон

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1 - Раздел „Лечебни растения“ към Програма за опазване на околната среда на община Генерал Тошево 2022-2032 г.